

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

KÜLFÖLDI SZEMLE

**KÉZIRATKÉNT KIADJA AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS MÓDSZERTANI KÖZPONT**

5. ÉVFOLYAM

1959. 7. SZÁM

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

KÜLFÖLDI SZEMLE

KIADJA

AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS MÓDSZERTANI KÖZPONT

5.évf.

1959.

7.sz.

Szaharov, V.F.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooo
o A SZABADPOLC-RENDSZERRŐL o
oooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Az elmúlt évben Moszkva és Moszkva-megye egyes közművelődési könyvtárai bevezették a szabadpolc-rendszert. Ezt a kitűnő kezdeményezést átvette néhány más könyvtár is és ma már a szabadpolc-rendszer különböző formái egyre inkább terjednek.

A szabadpolc-rendszer régen felvetett kérdése újra hevesen tárgyalt témája a könyvtárosoknak, lévén a szabadpolc a könyvtári munka egyik legérdekesebb és legbonyolultabb problémája. A könyvtárosok zöme azonban nem ismeri a szabadpolc-rendszer elméletét és gyakorlatát. Némely helyen nem értették meg a probléma lényegét, más helyen pedig elhamarkodottan döntöttek olyan értelemben, hogy bevezetik a teljes szabadpolcos köcsönzést, holott korántsem rendelkeznek mindenütt a kedvező feltételekkel.

Itt közlünk néhány olyan tanulságot, amelyeket a szerző vont le a szabadpolc-rendszer kérdésének sok évi tanulmányozása alapján.

1/ ERŐŐI L.: Za otkrituj dosztup k knizsnüm fondam. Iz opüta rabotu maszszovüh bibliotek g.Moszkvü i Moszkovszkoj oblaszti. (A szabadpolc-rendszer meghonosításáért. Moszkva város és Moszkva megye közművelődési könyvtárainak tapasztalatai.) Moszkva, 1958. 74 p.

st

Megfigyelései annak a három leningrádi szakszervezeti könyvtár-
nak a tapasztalataira épülnek, amelyekben a szabadpolc rendszert
a szerző vezetésével már az 1924-1937-es években alkalmazták.

A SZOVJET SZABADPOLC-RENDSZER ALKALMAZÁSÁNAK TÖRTÉNETE

Országunkban a szabadpolc-rendszer alkalmazásának első kísérletei a
forradalom előtti időkre nyulnak vissza, de akkor a szabadpolc még igen rit-
ka jelenség volt. Csak néhány tudományos könyvtárban tették lehetővé az ol-
vasók számára, hogy szabadon használhassák az olvasóterem könyvállományának
egy kis részét.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom után ezekben a könyvtárakban a
szabadpolc-rendszert kibővítették. Így pl. a Kommunista Akadémia Könyvtárá-
ban (jelenleg a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Központi Társadalomtudom-
ányi Könyvtára) a huszas években bevezették a szabadpolc-rendszert s ezál-
tal szabadon hozzáférhetővé tették az általános- és a szakolvasótermek ké-
zikönyvtárának állományát. Jelenleg a legtöbb tudományos könyvtár olvasóter-
mében már szabadpolcos használat van, de ezt rendszerint csak a "leggyak-
rabban keresett" könyvekre és folyóiratokra korlátozzák. Ezenkívül néhány
könyvtárban olyan könyvkiállításokat rendeznek, ahol szabad kölcsönzés van.

A közművelődési könyvtárakban már a forradalom utáni első években el-
terjedtek a részleges szabadpolc-rendszer egyszerűbb formái, amikor is ki-
sebb terjedelmű kiállításokat rendeztek úgy, hogy a könyveket nyitott áll-
ványokra, vagy asztalra, dobozokba helyezték. Ezenkívül, mint tudjuk, a
könyvtárak olvasótermeiben szabadon használhatók a kurrens folyóiratok.

A kölcsönző és az olvasóterem könyvállományának többé-kevésbé szabad
használatát ritkán alkalmaztuk. A huszas és harmincas években azonban már
történtek kísérletek arra, hogy a szabadpolcos kölcsönzési rendszert fel-
használjuk az olvasószolgálat megjavítására és a legértékesebb könyvek pro-
pagálására. Abban az időben Moszkva, Leningrád, Szverdlovszk, Cseljabinszk,
Harkov, Odessza és más városok kb. száz könyvtárában megszervezték a sza-
badpolc-rendszert. Nagy érdeklődést váltott ki a leningrádi könyvtárak mun-
kája, melyek sajtószerű módon oldották meg a szabadpolcrendszer alkalmazá-
sának különféle problémáit. Különös figyelmet érdemelt két leningrádi szak-
szervezeti könyvtár kísérlete, melyek a mai napig sem veszítették el érdek-
ségüket.

A "Vaszileosztrovszkij Metalliszt" Klub szabadpolcos könyvtára

Az egyik kísérletre az 1928-30-as években került sor a "Vaszileoszt-
rovszkij Metalliszt" klub könyvtárában.^{2/} A könyvtárnak kétezer olvasója
volt. A kölcsönzési állomány kb. 10 000 kötetet tett ki; az anyag csopor-
tosítása a következő volt: 1. Mit és hogyan olvassunk. 2. Természet.
3. Társadalom. 4. Technika. 5. Kultúra. 6. Szépirodalom. 7. Folyóiratok.

^{2/} BRŰLOV, G. és OSZ'MAKOV, I.: Bibliotecsnaja rabota kluba "Vaszileosztrov-
szkij metalliszt". (A "Vaszileosztrovszkij Metalliszt" Klub könyvtári
munkája.) = Krasznüj Bibliotekar'. 1929. 2. no. 8-21. p.; 1(3) no. 24-31. p.;
3(5). no. 23-36. p.

A szépirodalmat és a szakirodalmat tartalmazó polcok váltogatták egymást. A helyiségben különleges terelőkorlátokat létesítettek, melyek oly módon terelték az olvasókat, hogy azok kénytelenek voltak elhaladni az összes polcok előtt. Ennek az volt a célja, hogy egyenletesen ossza el az olvasókat, felkeltse az érdeklődésüket a könyvállomány iránt és a könyvek megtekintésére "kényszerítse" őket.

Egy könyvtáros állandóan a könyvállványoknál tartózkodott és az olvasók segítségére volt a válogatásban, egy másik az átvett, ill. kiadott könyveket vette nyilvántartásba. A könyvtárosoknak olvasó-aktívák segítettek. Az olvasó a terembe való belépéskor megkapta a törzslapját, melyet távozáskor - a kiválasztott könyvekkel együtt - átadott a könyvtárosnak.

A kölcsönző helyisége nem volt nagy (kb. 100 m²) s ezért 25 főnél többet egyszerre nem bocsátottak be a helyiségbe. Azok számára, akik bebocsátásra vártak, a kölcsönző előtti folyosón egy kis várót rendeztek be üveg-szekrényekkel. Az olvasók itt ujságokat és folyóiratokat olvashattak. A könyvtárba felsőkabát és táskák nélkül léphettek be.

A könyvtár vezetői igyekeztek minden igényt kielégíteni: Az olvasó - ha úgy tetszett - önállóan válogathatott a könyvek között, ha tanácsra volt szüksége, a könyvtáros rendelkezésére állt és a konkrét óhajokat teljesítette. Az olvasók egy része örömmel fogadta ezt az új kölcsönzési rendszert. Sokak számára viszont a könyvek csoportosítása érthetetlennek és körülményesnek tűnt. Ha az olvasó nem akart önállóan választani a könyvek közül, akkor is kénytelen volt elhaladni a teljes állomány előtt, hogy a könyvtárhoz forduljon. Így ezeknek az olvasóknak a részére a szabadpolc használati joga kellemtelen kötelességgé változott, a könyvtáros pedig nem lehetett minden esetben az olvasó segítségére. A könyvállványok elhelyezése és a látogatottság növekedése miatt a könyvtáros munkája komplikáltabbá vált, annál is inkább, mert a polcokon a rend gyakran megbomlott. Végeredményképp a kitűzött célt teljes mértékben elérni nem sikerült. Viszont ez volt az első megfontolt kísérlet arra, hogy a közművelődési könyvtárba bevezessék a teljes szabadpolcos kölcsönzési rendszert. Ezért az ismertetett kísérlet rendkívüli érdeklődést váltott ki. Egy sor könyvtár követte a példát. A könyvtári dolgozók között vita indult a szabadpolc-rendszer alkalmazásának célszerűségét illetően, amely az 1929-33-as években értekezleteken és sajtóban tükröződött.^{3/}

A szabadpolc-rendszer hívei helyesnek látták, hogy annak bevezetése gyökeresen megváltoztatja a könyvtárnak az olvasókkal való munkáját és lehetővé teszi az olvasók igényeinek jobb kielégítését.

Némelyek - merőben tévesen - tagadták az olvasás irányításának szükségességét és azt bizonygatták, hogy "az olvasó túlnövi a könyvtárost" a "könyvtárosi funkció elhal".

Magától értetődik, hogy ezek a nézetek határozott elutasításra találtak. Mégis némely könyvtáros a szabadpolc szervezésénél az olvasó irányításának fontosságát figyelmen kívül hagyta.

A legtöbb közművelődési könyvtár, ahol a huszas, harmincas években megszervezték a szabadpolc-rendszert, nem vette komolyan a kérdést. Mérlegelés nélkül átvették a "Vaszileosztrovszkij Metalliszt" Klub könyvtárának

3/ LEVINTOV, V.: Leningradszkaja konferencia po otrkütomu dosztupu csitatelej k knige (Leningrádi konferencia a szabadpolc-rendszerről.) - Krasznúj Bibliotekar". 1931 47-49.p.

SAHAROV, V.: Za otrkütüj dosztup k polkam. (A szabadpolc) Leningrad, 1931.

"Priboj". 80.p.

tapasztalatait és hibát hibára halmoztak. Ahelyett, hogy a legjobb könyveket propagálták volna, a könyvtár egész állományát szabadon hozzáférhetővé tették, pedig abban gyakran voltak használhatatlan, elavult könyvek. Az olvasóktól ténylegesen megvontak minden katalógust. A könyvtáros munkája, különösen ha nagy volt a forgalom, csupán az olvasó által kiválasztott könyvek nyilvántartásba vételére korlátozódott. Az állományt nem őrizték kellőképpen, minek következtében a polcokon megbomlott a rend, a könyveket rongálták, növekedett az elveszett könyvek száma. Ezért az OSzSzsZK Közoktatásügyi Népbiztosságának 1933-ban hozott határozata a szabadpolc-rendszer szélesebb-körü elterjesztését az OSzSzsZK állami közművelődési könyvtáraiban megszüntette. A sikertelenség után, a könyvtárak lemondtak a szabadpolc-rendszeréről.

A Kirov Művelődési Otthon Könyvtárának szabadpolcos kísérlete

Ezekután 1934-38-ban azonban még egy - több-kevesebb sikerrel járó - kísérletet tettek a szabadpolccal a leningrádi Kirov Művelődési Otthon könyvtárában:^{4/} a könyvtárnak 4000 olvasója volt. A szervezésnél figyelembe vették az előző hibákat. A könyvtár arra törekedett, hogy differenciáltan szolgálja ki olvasóit, s igyekezett azok különböző érdeklődését és kívánalmait maximálisan kielégíteni. E célból a kölcsönzőben bevezették a szakosított olvasószolgálatot és a könyveket az alábbi négy osztályba sorolták: 1. Társadalomtudomány, 2. Természettudomány, 3. Technika, 4. Irodalom és művészet. Az egyes osztályok a fenti sorrendben követték egymást a nagy kölcsönzőteremben, melynek hosszított téglalap alakja volt (8m x 50 m = 400 m²). Az így kialakított szakokat az állványok megfelelő elhelyezésével választották el egymástól, a bejárati részt pedig könnyű zsinorkorlással határolták el.

Az egyes osztályok bejáratánál egy-egy tapasztalt eligazító könyvtáros volt. A könyvek visszavételének ill. kiadásának nyilvántartása külön helyen történt, mely a kölcsönző bejáratánál volt. Itt egy-két ember dolgozott.

Az olvasók az egyes osztályok könyvtárosaihoz fordulhattak, akikről megfelelő segítséget kaptak a könyvek kiválasztásához. Ha szükséges volt, a könyvtáros az olvasóval az állványoknál tárgyalt. Jól szerkesztett betűrendes és szakkatalógus (a technikai-szagnál tárgyszó katalógus), továbbá bibliográfiák, mutatók álltak az olvasók rendelkezésére. Aki behatóbban is meg akarta ismerni az állományt és önállóan kívánt keresgélni a polcokon, a könyvtáros felügyelete és irányítása mellett a raktárba is lemehetett.

A kölcsönző könyvállománya az első években kb 25 000 - többé kevésbé jól összeválogatott - kötetet tett ki (később ez a szám 50 000-re emelkedett). Számos, néha egészen nagyméretű kiállítást is rendeztek.

Ilyen formán a Kirov Művelődési Ház Könyvtárának szabadpolc-rendszere kielégítette az olvasók nagy részének igényeit. Az olvasók egy kis hányadának ez a szervezeti felépítés azonban kényelmetlennek bizonyult.

A könyvtárosok ellenőrizték a szabad belépést, ügyeltek a könyvek felállításának rendjére és a könyvek épségére. A kölcsönvett könyveknek a könyvtárból való kivételéhez írásbeli engedélyt adtak ki, melyet a kilépésnél

4/ SZAHAROV, V.: Biblioteka Vaszileosztrovszkogo Doma Kul'turü im. Kirova. (A leningrádi Vaszilij-szigeti Kirov Művelődési otthon Könyvtára) = V pomocs biblioteki. Szbornik. Vüp. 2. Leningrad, 1934. Obl. izd. 52-62 p.

egy ellenőr ellenőrzött. Természetesen az olvasók belépés előtt letették a nagykabátjukat és táskájukat. De meg kell mondanunk, hogy a könyvek elvesztését nem tudták megakadályozni, bár az elveszések száma nem volt nagyobb, mint a többi könyvtárakban.

A Kirov Művelődési Ház könyvtárában ilyen módon megszervezett, szakonként elkülönített szabadpolc-rendszert a könyvtárosok legtöbbször (3 év alatt kétezer könyvtáros látogatta meg a könyvtárat) nagyon érdekesnek és sikeres kísérletnek találta.

De a szabadpolc-rendszer megszervezése még a legjobb esetekben sem volt mondható tökéletesnek. Nem sikerült megfelelő szabadpolc-rendszert kidolgozni a kölcsönzésnél, nem sikerült megoldani a csoportokra való bontást, az állományraktározást, a könyvek felállítását és még egy sor más kérdést. A szabadpolc-rendszer a kölcsönzőre korlátozódott, az olvasótermekben nem alkalmazták. Mindez bizonyos mértékig a könyvtári munka elméletének és gyakorlatának akkori helyzetével magyarázható.

Az ismertetett kísérlet nemcsak történelmi érdekességet jelent. Azt (mint a külföldi könyvtárak kísérleteit is) meg kell becsülnünk, mert segítségünkre van az ideológiai és szervezési természetű hibák kiküszöbölésében és így megadja a lehetőséget, hogy most tökéletesebb szabadpolc-rendszert honosítsunk meg könyvtárainkban.

A SZABADPOLC-RENDSZER SZERVEZÉSÉNEK ALAPELVEI

Az utóbbi időben - a könyvtári munka és az olvasókkal való foglalkozás megjavítása érdekében - sok közművelődési ill. szakkönyvtár mind szélesebb körben alkalmazza a szabadpolc-rendszert. Kezdetben csupán kiállítások formájában, de ma már a kölcsönzőben és az olvasóteremben bevezetett, többé-kevésbé szabad válogatási formában is.

Természetes, hogy meghatározott körülmények között, helyes szervezés mellett (amelyről alább még szó lesz) a szabadpolc-rendszer elősegítheti az olvasók jobb kiszolgálását, az olvasók érdeklődési körének és igényeinek jobb kielégítését.

Köztudomású, hogy a könyvtári katalógusok és bibliográfiák nem minden esetben elégítik ki az olvasók igényeit, mert a címleírás (még ha annotált, vagy referátumot is tartalmaz,) nem helyettesíti magát a művet s így az olvasó nem ismerheti meg az állományt.

A katalógusok és bibliográfiák csak az irodalommal való ismerkedés kezdetén nyújtanak segítséget. Ezenkívül az olvasók jelentős része - különösen a közművelődési könyvtárakban - kerüli, vagy nem is tud bánni a katalógusokkal és minden igényével inkább közvetlenül a könyvtárhoz fordul. Gyakran a katalógus minősége sem kielégítő.

A könyvtáros szerepe a szabadpolcos használatnál

Bárhogy is van, az olvasó a könyvekkel általában a könyvtáros segítségével ismerkedik meg. Az ajánlott könyveket sokszor nem fogadja el és a könyvtáros sok időt kénytelen ráfordítani a megfelelő irodalom kiválasztására. Gyakran előfordul az is, hogy a könyvtáros csak az általa ismert könyveket ajánlja az olvasóknak. Másrészt pedig az olvasó se tudja gyakran, hogy mit is szeretne. A Könyvtári Folyóirat digitális változata: Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban, 2016-ban.

A szabadpolc rendszer az olvasóknak azt a törekvését szolgálja, hogy önállóan válasszák ki a megfelelő könyvet, hogy az állományt a könyvtáros segítsége nélkül ismerhessék meg minél közvetlenebb módon. A szabadpolc-rendszer különböző formái (a kölcsönző és olvasótermi állomány teljesen szabad használatától a különböző kiállításokig) jó eszközül szolgálnak az olvasóknak a könyvekkel való önálló ismerkedéséhez, az önállóságra szoktatáshoz, végül a szovjet könyvtárak értékes anyagának jobb kihasználásához.

Minél olvasottabb valaki, minél magasabb foka az olvasási kulturája, minél nagyobb a könyvigénye, annál inkább érdeke a könyvállomány önálló megismerésének lehetősége. Ilyen olvasóval mindenütt találkozhatunk, de leginkább az olyan könyvtárakban, amelyek a magasabb képzettségű szakemberek könyvvel való ellátására rendezkedtek be - a főiskolák, a tudományos intézetek könyvtáraiban, a műszaki könyvtárakban. Éppen ezért az ilyenfajta könyvtárakban nélkülözhetetlen a szabad válogatás lehetősége.

A szabadpolc-rendszer mellett megvalósítható az olvasók differenciált kiszolgálása mind a kölcsönzésnél, mint az olvasóteremben. Két lényeges elvet kell szem előtt tartanunk: az adott könyvtár számára fontosabb olvasói rétegek kiválasztását (pl. ifjúság) és a könyvtárosoknak egyes tudományágak, illetve a szépirodalom szerinti szakosítását. Az olvasókat egyénileg kell kezelni. Mindezeket leginkább a szabadpolc-rendszer mellett lehet elérni, természetesen úgy, ha az helyesen van megszervezve.

Míg az olvasók egy része önállóan válogat, a könyvtárosnak lehetősége nyílik az olyan olvasókkal való alaposabb foglalkozásra, akik határozatlanok a válogatásnál és akiknek konkrét kívánságuk van. Így a szabadpolcos kölcsönzésnél az egész olvasószolgálat színvonalasabbá válhatik.

Ugy tűnhet, hogy a szabad válogatás lehetősége mellett a könyvtáros munkája leegyszerűsödik, vagy csökken. De ez egyáltalán nem így van. Tudnunk kell, hogy a szabad válogatás lehetőségével nem él minden olvasó és az olvasót nem is lehet kötelezni az önálló válogatásra; továbbá nem mindenki tud önállóan választani magának irodalmat, még ha igyekszik is. Az olvasónak gyakran olyan könyvre esik a választása, amely nem egészen neki való, ugyanakkor olyan könyveket hagy figyelmen kívül, melyek inkább szolgálnák az érdekeit. Végül pedig előfordul, hogy az olvasó teljesen képtelen tájékozódni a könyvtár állományában és nem találja meg az őt érdeklő irodalmat.

Meg kell jegyeznünk, hogy az önálló válogatást megnehezíti a szakcsoportokra való beosztás is, mert olykor nem teljes, nem elég pontos, vagy nem elég átfogóan fejezi ki a könyv tartalmát. Hogy erről meggyőződhessünk, elég ha bármely könyvtár könyveinek szak-szerinti csoportosítását összehasonlítjuk ugyanannak a könyvállománynak a helyesen szerkesztett szakkatalógusával, ahol, mint tudjuk, melléklapok, analitikus címleírások, utalók, részletesebb osztás van. Ezért nem engedhető meg, hogy a könyveket önállóan válogató olvasók nélkülözzék a könyvtárosok segítségét.

A szabadpolc-rendszer egyáltalán nem küszöböli ki az olvasó és a könyvtáros közötti eleven kapcsolatot. Az olvasók irányítása továbbra is fő feladata a szovjet könyvtáraknak, mivel a könyvtár az ideológiai intézmények sajátos formája. A könyvtáros továbbra is az olvasó tanácsadója marad, aki mindig kész az olvasó számára a megfelelő könyveket kiválogatni. Nem engedhető meg, hogy a könyvtárosok - amint az a múltban előfordult - "az átvett és kiadott könyvek közömbös regisztrálóiává váljanak" (amint Majakovszkij mondotta), vagy hogy a könyvtár munkája a kiadott könyvek egyszerű számbavételére korlátozódjék, az olvasó pedig magára legyen hagyatva.

Alighanem a szabadpolc-rendszer meghonosításának köszönhető a könyvtáros és olvasó közötti

Ehhez még hozzá kell tennünk, hogy a szabadpolc-rendszerrel meg van a lehetőség ahhoz, hogy az olvasók közül aktivákat szervezzünk, akik a szakmájuk irodalmára felhívják a figyelmet és ajánlják azt. Ilyen aktivákat minden könyvtárban találhatunk.

Az ügyes és jó könyvtáros a szabadpolc-rendszer mellett jobban észreveheti az olvasó érdeklődési körét és jobban eleget tehet kívánságainak, miután az előszót a könyv megmutatása kísérheti. Munkája tartalmasabb és érdekesebb, tehát eredményesebb lesz.

A szabadpolc-rendszer az olvasó érdeklődési körének kiszélesítésére vezet. A könyv, mint tudjuk, önmaga vonzza az olvasni szeretőket. A szabadpolc-rendszer tehát az irodalom propagandáját erősíti. A könyvtár közvetlenül is feltárja gazdagságát, következésképpen az állomány kihasználása növekszik.

A szabadpolc-rendszer arra kötelezi a könyvtárost, hogy még gondosabban gyarapítsa az állományt, a legjobb és az olvasók érdekeinek legjobban megfelelő könyveket szerezzék be, a hiányokat pótolja, a fölöslegessé vált irodalmat eltávolítsa.

Bár a szabadpolc-rendszerrel a könyvtár állománya, mint egy hatalmas, sajtószerű kiállítás jelenik meg az olvasó előtt, mely teljes vonzerővel bír, egyáltalán nem mentesíti a könyvtárost a kisebb kiállítások rendezése alól, lévén ez a könyvajánlás hatékony formája. Sőt mi több, a szabadpolc-rendszer mellett az említett munkát bővíteni kell, bármennyire is jól legyen összeválogatva az olvasóterem és a kölcsönző szabadon hozzáférhető állománya.

Katalógusok, bibliográfiák - és a szabadpolc

Ugyanakkor kellőképpen kell értékelni a katalógusokat és bibliográfiákat, mind a könyvtáros, mind az olvasó részéről. A múltban megtörtént, hogy a közművelődési könyvtárakban elhanyagolták, vagy meg is szüntették a katalógusokkal folytatott munkát, úgy gondolván, hogy a szabadpolc-rendszer helyettesíti a katalógust. Ez persze éppoly hamis feltevés, mint azt vélni, hogy a katalógus helyettesítheti a szabadpolc-rendszert. Alkalmadtán rá kell vezetni az olvasót, hogy a betűrendes és szakkatalógus alapján az állomány-nyal pontosabban meg lehet ismerkedni, mint a polcon. Meg kell magyaráznunk az olvasóknak, hogy a kölcsönző polcain nem látható minden könyv, amellyel a könyvtár rendelkezik, mivel a könyvek nagy része ki van kölcsönözve, egy része az olvasóteremben, más része a tartalékraktárban található. Általános-ságban mondván, a szabadpolc-rendszerrel széles körben alkalmazni kell az ajánló bibliográfiák propagandáját, az olvasás ésszerű módszereit és mindazt, ami a kulturált olvasást jellemzi. Meg kell tanítanunk az olvasókat a könyvvel való óvatos bánásmódra is, mivel a szabadpolc-rendszerrel a könyvek fokozottan ki vannak téve rongálódásnak.

A szabadpolc megszervezésével tehát tökéletesebbé tehetjük az olvasó-szolgálatot, de az olvasás irányítását közben kell tartanunk: ezt különböző módon valósíthatjuk meg. Az olvasó segítségének minden módszerét és formáját - a könyvtáros élő szavát, a katalógusokat, a kiállításokat, a bibliográfiákat - az olvasó szabad válogatásával kell szervesen társítanunk. Nem tulzunk, ha azt mondjuk, hogy csupán a szabadpolc-rendszer mellett valósíthatjuk meg az olvasók igazi irányítását, mert a könyvtárosnak az olvasókkal való sok-rétű kapcsolata biztosítva van.

Persze a szabadpolc-rendszer szervezéséhez tartozik a kényelmi berendezések megszervezése, megteremtése is.

A szabadpolcos könyvtár felszerelése

A könyvek csoportosítási módját érthetővé kell tennünk az olvasó számára; ennek érdekében a szakosítást le kell egyszerűsíteni, az osztályok elhelyezését alkalmasint meg kell változtatni, érthető feliratokat kell elhelyeznünk az állványokra és a polcokra. A szabadpolcoknak normális magasságúaknak kell lenniök, (maximálisan 210 cm) speciális, kiállítás célját szolgáló berendezéssel ellátva. A helyiségben asztalkákat, székeket kell elhelyezni.

Hogy az olvasók kényelmesebben átnézhessek a könyveket és a könyvtáros könnyen ellenőrizhesse az olvasókat, a polcokat olymódon kell elhelyeznünk, hogy azok hosszanti átjárókat képezzenek, legalább 1 méter szélességgel és minden 3-5 polc után keresztfolyosókat 80 cm szélességgel.

A könyveket lazán helyezzük el, így megakadályozzuk azok rongálódását. Egy-két polcrészt, amint erről már szó volt, kiállítások számára tartathatunk fenn. Mindez a polcok kapacitását kb. 20-35 %-ig csökkenti. Eredményképpen a fenti polc elhelyezése mellett ugyanazon könyvmennyiségnél csaknem kétszer akkora helyiség szükséges, mint rendszeren.

Igy tehát szabadpolc-rendszert csak olyan kölcsönzőben vagy olvasóteremben létesítsünk, ahol az említett feltételek megvannak. Az át nem gondolt és elhamarkodott szabadpolc-rendszer szervezése dezorganizálhatja az olvasószolgálatot, rendetlenséget teremthet, amint az a huszas, harmincas években megtörtént közművelődési könyvtáraink egy részében.

Némely könyvtárban esetleg célszerű fokozatosan áttérni az olvasószolgálat új formájára, kezdve a részletesen szabad válogatási lehetőséggel.

Az említett feltételek mellett aránylag könnyebb a szabadpolc-rendszer meghonosítása a kisebb könyvállománnyal és kevesebb olvasóval rendelkező könyvtárakban - a könyvtáros könnyebb tájékozódási lehetősége miatt - továbbá sok tudományos, műszaki és némely községi könyvtárban. Moszkva megye egy sor községi könyvtárában 1958 óta alkalmazzák a szabadpolc-rendszert.^{5/}

Minél nagyobb a könyvtár, minél több olvasója van, annál nehezebb a teljes szabadpolc-rendszer megszervezése. Sok hatalmas könyvtárban lehetetlen az egész állományt szabadon hozzáférhetővé tenni, de erre nincs is szükség.

Eljön az ideje, hogy szabadpolc-rendszert, már ilyen vagy amolyan mértékben (teljes vagy részleges) mindenütt meghonosítsuk. Az olvasószolgálat, az olvasás irányítása mellett és a szabadpolc-rendszerrel együtt a könyvtári munka haladottabb formájának bizonyult. Ezért érthetetlen, hogy a nagy könyvtáraink, amelyeknek erre minden lehetőségük meg lenne, elzárják könyvanyagukat az olvasóktól.

Eredeti cím: Ob otkrütom dosztupe k fondam bibliotek.

Megjelent: Bibliotekar'. 1959. 3.no. 28-34.p.

OSZk ford.sz.: 2129

^{5/} Két könyvtár tapasztalatáról I. az 1.sz.lábjegyzetben említett könyv 47-53. oldalain.

Schmidt, H.:

ooo
o VAN-E JÖVŐJE A TEKERCSKÖNYVNEK? o
o oo

Mindazok, akik kedvtelésből, vagy hivatásuknál fogva sokat olvasnak, s kénytelenek is olvasni, előbb utóbb rájönnek, hogy a könyv szokásos alakja nem ideális. A pár száz lapnál terjedelmesebb könyv súlyos és használata kényelmetlen. A célt: olcsó és könnyen kezelhető zsebkönyv kitalálását, nem utolsó sorban ezért tüzték ki és valósították meg. A könnyű bibliapapírkiadások és a Ro-Ro-rendszerű zsebkönyvek milliós példányszámu kiadásainak áradata azt mutatják, hogy valóban megvan az ilyen irányu szükséglet. A könyvek ily alakban való kiadása nem utolsó sorban azzal az előnnyel is jár, hogy jó könyveket is nagy tömegben, s lényegesen olcsóbban lehet előállítani s ezek így széles vevőkör számára válnak megvehetőkké. A digest-kiadásoknak az egész világon milliós példányszámokban való elterjedése szintén arra mutat, hogy mindenütt jelentkeznek ezek a szükségletek.

Az első lökés egy új ötlet felé

Más irányból elindulva szinte ugyanarra az eredményre jutottam. A tekercskönyv eszméjét a mikrofilm előnyeiről és hátrányairól egy évtizeden át folytatott számos vita vette fel. A mikrofilm előnyeit, elsősorban a 95 %-os térmegtakarítás és a súlycsökkenés előnyét a szokásos könyv- vagy ügyirat formájú dokumentumok raktározásával szemben újra meg újra elismerték. Az azonban, hogy olvasásukhoz feltétlenül drága és bonyolult olvasókészülékre van szükség, előnyeit sokak szemében nagyrészt lerontotta. Végül ís mindig az a kívánság maradt fenn: "Hát igen, ha a mikrofilmet készülék nélkül olvashatnók!" Ez azonban lehetetlen, mert a mikrofilm szokásos (az eredeti szöveg 10-36-szoros) kicsinyítése nem teszi lehetővé, hogy a filmet pusztá szemmel olvashassuk.

Azok a kísérletek, amelyeket az USA-ban 1933-ban végeztek, kétszeresen vagy négyszeresen kicsinyített szövegnek olvasó nagyítóüveggel vagy olvasószemüveggel való olvasására /Fiske-eljárás/ lényegesen olcsóbbá tették ugyan az előállítást, azonban a kezelés nehézkessége, valamint szemfájás-panaszok miatt nem vezethettek eredményre, a piac meghódításáról tehát szó sem lehetett. Azok a könyvek, melyeket Németországban az összeomlás után 2-4-szeresen kicsinyített fénynyomattal "törpe másolatok"-ként állítottak elő, szintén nem váltak be.

Technikai megállapítások az olvasásról

Az eddigi fejtegetéseinkből világosan kiderült, hogy a szövegnek szabad szemmel és segédeszköz nélkül olvashatónak kell lennie, s emellett a szöveg szélessége nem érheti el a könyvekben általában szokásos szélességet. A kérdéssel kapcsolatban szükséges kutatás előmunkálatait már régen programba vették az amerikai ujságok és folyóiratok kiadói. Igyekeztek megállapítani a legkedvezőbb hasábszélességet, betűnagyságot és sortávolságot és az olvasás szempontjából legelőnyösebb körülményeket, hogy ne kelljen a szöveget ide-oda mozgatni és vele a fejet is mozditani. E vizsgálatok eredményét - a digest hasáb formát - mindenki jól ismeri, ennek sorszélessége 6-8 cm, a sorköz pedig 1, 1 1/2, illetőleg 2 mm. Ilyen feltételek mellett a gyakorlott olvasó egész sort nagyon gyorsan olvashat egyszerre.

Milyen a tekereskönyv?

Ha a könyvet azzal az új módszerrel szedik, szükségképpen hosszú könyvszalag, illetőleg könyvtekerős keletkezik, amilyent már az ókorban is használtak. Ben Akiba azt mondaná: minden megvolt már egyszer valaha. Ez a megállapítás helytálló, de csak bizonyos feltétellel. Egy átlagos terjedelmű, kb. 200 lapos könyv ui. 18 cm-es szédéstükörrel kitesz harminchafé méter hosszúságot s egy kissé vastagabb, 500 lapos könyv 14 cm-es szédéstükörrel 70 métert tenne ki. Ha ezt a tekereskönyvet rendes papíron, illetve bibliapapíron nyomják, már lényegesen kisebb hossz mellett is tekintélyes vastagságú tekeresek kerülnének ki a nyomdából. Itt jönnek az új célkitűzés segítségére a mai sokszorosító technika új lehetőségei. Ha a papíros helyett vékony, 40 mikron vastagságú celofánfilmet használunk, 100 méterhez csak 1,8 cm tekeresátmérő szükséges. Ez azt jelenti, hogy egy 500 lapszámú könyv 0,9 cm átmérőjű tekeresvastagságot jelent könyvenként. Ezzel azonban még egyáltalán nem vagyunk a mai lehetőségek határainál. A Kalle and Co. cég a Hostapan-fólia alakjában olyan vékony fémlémezt állít elő, amely mindössze 6 mikron vastagságú, tehát 0,006 mm átmérőt jelent. Egymásra fektetve 166 lemez érné el az 1 mm vastagságot. A legöngyölt fóliát teszik be a tokjába, mint egy filmtekerest.

Ezzel a mai vékony fémlémezek, az új könyvnyomtató rendszer segítségével lehetővé tették, hogy a lehető legkisebb terjedelemben állíthassunk elő könyvet, amely minden optikai eszköz nélkül olvasható, minthogy rendes írással és a rendes digest-szedésről van nyomtatva.

Már csak néhány technikai apróságra van szükség, hogy a tekereskönyv használható, modern keretet kapjon.

A tekereskönyv tokja nem lehet se nagyobb, se vastagabb egy kis zsebkönyvnél. Egy műanyagból készült kísérleti mintadarabon a következő méreteket állapították meg: vastagság: 2,5 cm szélesség: 8 cm, hosszúság: 12 cm. Bármily szebbe belefér, s nem is terhes, mert súlya pontosan 100 gr. Az olvasótér 6 x 10 cm. A fedőlemez átlátszó, mint a tiszta üveg. A tekereskönyv tokjának fedelét felemelve látjuk a két hengert, amelyek segítségével fel- vagy lecsavarják a tekereskönyv filmjét. A tokon fent és lent mindkét oldalon egy-egy két centiméteres átmérőjű gomb van, hogy a tekereskönyvet akár a jobb, akár a balkézrel, vagy egyszerre mindkét kézzel tovább lehessen csavarítani. Ha az olvasást megszakítják, a könyv ott áll meg, ahol olvasták. Nincs ellapozás, nincs keresés. Sohasem lesz foltos a könyv, sem szárárfüles. A tekereskönyv tokjában az olvasótér alatt fehér műanyag van, amelyen a diazomásolat lemezének fekete nyomása illetőleg írása igen jó kontraszthatással kiemelkedik. A tekereskönyvtok belsejében még négy tekereskönyv számára van férőhely. A 2,5 cm x 8 cm x 12 cm-es tekereskönyvtokban tehát öt teljes könyvet lehet elhelyezni jól olvasható formában. Ez olvasható formában készült dokumentum esetén a lehető legnagyobb tömötségi hatást jelenti.

Hogyan készül a tekereskönyv?

A tekereskönyv elkészítésének kétféle módja lehetséges. E két módszert az alábbiakban ismertetjük. Az egyik módszer: digest-szélességben szedett könyv két példányát felszabdaltják és Tesa-filmmel úgy ragasztják össze, hogy végtelen tekereskönyv-szalag keletkezzen. Erről a papirszalagról egy átfutató készülékben átlátszó másolat készül Copyrapid-filmen. Ezt anyapéldányként használják diazo-réteges hostapanfilmen fénymásolat készítésére. Az eredetit archivális példányként megőrzik. A fénymásolati példányt végtelen szalaggá ragasztják össze és egy különleges UV-másoló készüléken futtatják keresztül, amelyben áthaladva tetszés szerinti számú tekereskönyvpéldányra másolják át. Az exponált tekereskönyvek még előhívógépen futnak át s feltekerésük után tekereskönyvnek használhatók.

A tekereskönyv előállításának másik módja olyan írógépen készült kéziratból indul ki, amely sorvégkiegyenlítéssel van írva, illetőleg olyan normális szedésű könyvből, amelyet mikrofilmre vettek s átlátszó filmre pozitívként digest-szélességre felnagyítottak. A "fénynyomásra" ebben az esetben is egy diazoréteges hostapanra átvitt fénymásolati példány szolgál alapul. Magától értetődő, hogy a szerzői és kiadói jogok a tekereskönyv alkalmazásánál is teljes mértékben érvényesülnek, vagyis tekeres-könyvtokot csak egyszer kell megvenni. Nagyobb tömeg tekereskönyv elhelyezésére kis kezitáskák szolgálnak: 8 cm mélységű, 20 cm magas és 40 cm széles műanyag ládikák, amelyekben 200 tekereskönyv könnyen elfér. Ilyen kicsiny helyet elfoglaló könyvtárra eddig még nem volt példa.

Hogy tekereskönyvek készítése fémlemezeken fénymásolás útján történjék-e vagy offszet-nyomással, ez gazdasági kérdés. Ebből a szempontból még pontosabb számításokra van szükség. Ha az offszet nyomás az olcsóbb megoldás, akkor az átlátszó eredetiről igen könnyen készíthető fotomechanikai átvitel az offszet-fémlemezre. Erről azután a hostapan lemezre lehetne nyomtatni. A tekereskönyv xerografikus uton való sokszorosítása is talán már a közeljövőben megvalósul.

Ha a tekereskönyv anyagából - legyen az szöveg, kép, vagy diagramma - kivonatot akarunk készíteni a tekereskönyv-forma valamennyi dokumentumalak között a legalkalmasabb arra a célra; csak ki kell venni a tekereset és naphényél másoló keretben az ablakba állítani és fénymásoló papirosra átmásolni az átlátszó film kívánt részét.

A fontosabb és jellegzetesebb helyek aláhúzása is, amire a tudósnak vagy más könyvvél dolgozó személynek gyakran szüksége van, könnyen eszközölhető a tekereskönyvön. Csak a védőfedelelet kell levennie és kedvére aláhúhatja ceruzával, vagy színes ironnal a megfelelő szövegrészt. Ez is olyasvalami, ami a mikrofilmnél nem lehetséges.

A tekereskönyvet naphosszat magával hordozhatja használója anélkül, hogy ez legkevésbé is terhére lenne. Minthogy a tekereskönyv alig foglal helyet, olvasója bármely helyzetben ülve, állva, vagy fekve olvashatja, hiszen a keret, amelyben tartja, nem terheli meg. A szöveg soha sincs ellapozva. Amint közeledik a vasut-, villamos-, vagy autóbussz-megálló, az ember zsebre dugja a kis tekereskönyvet és ha újra ráér, olvassa tovább. Bármily hosszú legyen is az ut, nem fogy ki az olvasnivalóból, hiszen öt teljes regény, szakkönyv, vagy más kedvenc olvasmánya készen várja a tekeresszelencében. A szakember legfontosabb könyveit, kézikönyveit viheti benne magával.

Tekerckönyv-tankönyvek

A tekerckönyv megvalósíthatja az eszményi tankönyvet. Véleményem szerint a figyelmet megfeszítő olvasásnál és tanulásnál a digest szélességű szöveg a legjobb. A szem az egész szöveget megragadja anélkül, hogy nagy utakat tenne. Az olvasó figyelme nem téved jobbra-balra, esetleg egy képre, s a lap "felfelé és lefelé is" el van határolva. A tanulandó szöveg rögzítve van, amíg könyv nélkül meg nem tanulták, vagy szellemileg el nem sajátították, azután tovább csavarja az ember. Képek, vázrajzok, diagrammok, sőt térképek is lehetnek rajta, 6x9 cm-es ábrázolásban. A közkezdvelt 6x9 cm-es fényképek bizonyítják, hogy az ilyen nagyságu képek teljesen maradandó képbenyomást kelthetnek. Színes fényképeket és egyéb színes ábrákat is lehet másolni.

Az UNESCO-nak az elmaradott országok megsegítését célzó tankönyv-programja számára is kedvező lehetőségek kínálkoznak a tekerckönyv formájában. India és Afrika, de még a Közelkelet országai is olcsó pénzen hozzájuthatnak a szükséges tankönyvekhez. Szíria érdeklődése bizonyítja, hogy e téren komoly szükséglet áll fenn. A tekerckönyvvalak azért is előnyös, mivel tetszés szerint fordítható, akármerre halad is az írás, akár felülről lefelé, akár jobbról balra, vagy megfordítva fusson az írás, a tekerckönyv mindenképp használható.

A tekerckönyv gazdaságossága

Először is sokkal olcsóbb lehet bármilyen más előállítási formánál. A munka- és súlymegtakarítás és a papíros teljes megtakarítása /erdőkiméltés/ 5-10-szer olcsóbbá teszik a tekerckönyvet az eddigi legolcsóbb kiadványformánál, a rotációs nyomású zsebkönyvvalaknál.

Felhasználásának lehetőségei

Ám nemcsak a tankönyv, hanem a szakkönyv is lényegesen olcsóbbá válhatnék, kivéve azt az aránylag kis számú orvosi és műszaki könyvet, amelyek lehetőleg nagy képalakot kívánnak. A szórakoztató regények viszont szintén jól elférnek a tekerckönyv-formában. Ami pedig a közkezdvelt utópista regényeket /Zukunftstromane/ illeti, ezek éppen a tekerckönyvben találhatják meg korszerű köntösüket.

A tekerckönyv tekercknotesz-nek is felhasználható. Speciális írónal, szükség esetén puha ceruzával is bejegyezheti az ember a szükséges adatokat és feljegyzéseket s azután tovább csavarja a noteszt.

Összefoglalás

A tekerckönyv a közvetlenül olvasható dokumentum teljesen új formáját jelenti. Elhárítja a drága és tulságosan terjedelmes könyvek előállításának veszedelmét. Magában foglalja a mikrofilm előnyeit, nevezetesen a hely- és súlymegtakarítást a mikrofilm hátránya nélkül; hogy ti. elolvasásához olvasókészülék és áramforrás szükséges. A tekerckönyv valóban hordozható könyvtár a kabátzsebben.

Eredeti cím: Wird das Rollbuch sich einen Platz in der Welt erobern?

Megjelent: Dokumentation - Fachbibliothek - Werksbücherei. 1959. 7. Jg.
4.no. 108-112.p.

Wolk, L.J.

ooo
 ooooo GONDOLATOK KÖZPONTI KÖNYVRAKTÁR LÉTESÍTÉSÉRŐL ooooo
 ooooo RITKÁN HASZNÁLT KÖNYVEK SZÁMÁRA ooooo
 oo

Negyven évbe telt, amíg a közös raktár létesítésének gondolatát a ritkán használt könyvtári anyag számára az Amerikai Egyesült Államokban megvalósították. Az ötlet C.W. ELLIOT-tól, a Harvard Egyetem rektorától származik. ELLIOT már 1902-ben erőteljesen és meggyőzően szorgalmazta ennek a tervnek megvalósítását. Könyvtára ugyanis nyomasztó helyhiánnyal küzdött, új épület emelése pedig oly összegbe került volna, amelyet nem igen tudott volna előteremteni. Érdekességük és időszerűségük miatt idézzük évi beszámolójának idevágó sorait:

"Aligha tekinthető okos dolognak, ha valamely egyetem milliószámra tárol könyveket; a tárolt anyagnak ui. csak kis része lehet aktív használatban. Most, hogy már bárhová az országban biztonságosan és olcsón utazhatunk és küldhetünk könyvet, nem okozna nehézséget, ha az országnak csupán három-négy pontján tartanánk hozzáférhető állapotban nagy nyomtatványtömeget, a többi könyvtár pedig beérné azzal, hogy csak - meglehetősen tág értelemben véve - a "mindennapi" használatban álló könyveket tartaná meg... Ha a könyveket 5-10 évenként egyszer számba vesszük, kiválogathatjuk a sűrűn használtakat a ritkán használtak közül. Az utóbbiak a jelenleginél sokkal tömörebb elhelyezésben, akár jól elrendezett rakásokban is tárolhatók. ... A könyvek ilyen könyvtári elrendezése népszerűtlen a könyvtárosok és sok tanult ember szemében, mert úgy vélik, hogy valamely tárgykörbe vágó valamennyi - akár jó, akár rossz, akár közömbös, akár élő, akár pedig holt - könyvet egy helyre kell összegyűjteni. Az egyetemi könyvtárak legfőbb célja azonban mindenkor a diáknevezdek tanítása. Mindent el kell kerülni, ami gátolja a tanulni vágyó ifjúságot a könyvtár használatában, viszont arra is gondolnunk kell, hogy a könyvtár az öreg diákok igényeit is kielégítse."

1941-ig tartott, amíg annyira megbarátkoztak ezzel a gondolattal, hogy sor kerülhetett a tudományos irodalmat szolgáló első könyvraktár, a bostoni New England Deposit Library megalapítására. Ezt követte 1949-ben a Midwest Inter-Library Center Chicagóban, majd harmadikként 1951-ben a Hampshire Inter-Library Center South Hadleyben. A 24. oldalon közölt táblázat a három könyvraktár néhány adatát tartalmazza. Ha figyelmen kívül hagyjuk a köznevelődési könyvtárak konvencionális együttműködési formáit és csak a tudományos irodalmat szolgáló közös könyvraktárakat vesszük tekintetbe, akkor ezekre mindössze három külföldi példát találunk.

Ugy látszik, hogy az ilyen jellegű gondolatnak negyven év a természetes kifejlődési ideje. 1922-ig kell Hollandiában is visszanyulnunk, hogy egy ilyen terv iránt megnyilvánuló érdeklődés első jeleire bukkanjunk.

F.K.B. KOSSMANN dr., a Leideni Egyetem könyvtárának fiatal tudományos dolgozója volt az, aki annakidején két cikket is írt a Bibliothekleven c. folyóiratba "A tudományos könyvtárak és a jövő" és "Könyvraktár létesítése" címmel. ELLIOT rektorhoz hasonlóan ő is a jövőbe néz és szintén arra az eredményre jut, hogy szükség volna közös könyvraktárra.

Számos akadályt kell azonban leküzdenünk addig, amíg a szükségesség felismerésétől a terv megvalósításáig eljuthatunk. Talán nem lesz hiábavaló, ha megkíséreljük összefoglalni egyrészt azokat a szempontokat, amelyek a terv mellett szólnak, másrészt azokat a nehézségeket, amelyek megvalósításának útjában állanak, végül azokat a kérdéseket, amelyeket mérlegelnünk kell, ha a tervet valóra akarjuk váltani. Szóhoz kell juttatnunk a három érdekelt csoportot is: azoknak az intézményeknek vezetőit, amelyekhez könyvtárak tartoznak, a könyvtárosokat, akik a könyveket kezelik, - s végül az olvasók seregét, a tudományos világot, amelynek kedvéért a hatóságok könyvtárakat alapítottak és tartanak fenn, s amelynek szolgálatában a könyvtárosok gyűjteményeket létesítenek és tárnak fel. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy okulásunkra felhasználhatjuk az Egyesült Államok e téren szerzett tapasztalatait és gazdag irodalmát is. Hadd használjam fel ezenkívül azokat az érveket is, amelyeket A. KESSEN dr.-tól, a Leideni Egyetem könyvtárosától írásban kaptam, valamint delfti elődömmel, A. KOREVAAR dr.-ral és G. VRIJBURG-gal, a Werkspoor Rt. könyvtárosával folytatott beszélgetésem eredményét.

Az adatok tömegében nem könnyű eligazodni. Mivel a pontokra való támaszkodás rendszerint megkönnyíti az áttekintést, én is ehhez a módszerhez folyamodom.

1. SZÜKSÉGES-E A KÖZÖS TUDOMÁNYOS KÖNYVRAKTÁR?

I. A vezetőség álláspontja

A vezető körök gazdasági és pénzügyi szempontból vizsgálják a kérdést s az alábbi megfontolásokra alapítják véleményüket.

1/ Egyre nehezebben szerezhetőek meg és bocsáthatók rendelkezésre a szüntelenül növekvő könyvtári szükséglet fedezését biztosító anyagi eszközök. A rendelkezésre álló anyagi eszközök minél eredményesebb felhasználása végett az eddiginél szorosabb együttműködés kívánatos tehát az egyetemek, főiskolák és egyéb tudományos intézmények könyvtárai között.

2/ A könyvtár sokkal hamarabb gyarapszik, mint az egyetem vagy főiskola bármely más része: gyarapodásának üteme aggasztó módon egyre tovább gyorsul. Az egyetemek és épületeik terjedelmét gyakorlatilag hallgatóik létszáma határozza meg. Ez a megállapítás azonban nem érvényes a könyvtárra. A könyvgyűjtemény terjedelmét és gyarapodását ul. soha sem a hallgatók létszáma szabja meg, hanem a megjelenő könyvek és folyóiratok mennyisége, és ennek is az a része, amelynek a tudományos könyvtárban meg kell lennie. A fejlődés tehát a könyvtár hatáskörén kívül esik. Az is nyilvánvaló viszont, hogy nincs olyan intézmény, amelynek könyvtárépülete korlátlanul bővíthető volna. Sem a meglévő alapterület, sem pedig az anyagi keret nem elég ehhez. (Egyszer még sort kell majd keríteni az egyes könyvtárak optimális méreteinek megállapítására.)

3/ A ritkán olvasott irodalom beszerzése a könyvtári adminisztráció szempontjából nem gazdaságos. ELIOT rektor már 1902-ben hangoztatta, - ebben KOSSMANN könyvtáros is egyetértett vele 1922-ben, - hogy nem indokolt a kevésbé használt irodalomra, raktározási, fenntartási és személyi költség fordítása. Minél nagyobb a könyvtár, annál nagyobb a ritkán olvasott könyvek százalékaránya, tehát annál nagyobb összeget fordítunk hosszú időn át ilyen célra.

4/ Tartsunk minél kevesebb másod-(többes)példányt. A kevésbé használt irodalomból elegendő egyetlen példány az országban. A könyvtáraknak tehát úgy kell együttműködniük, hogy ennek a gazdasági célnak eleget tehessenek. Ha központi könyvraktárt létesítünk, megszabadulhatunk a másodpéldányoktól. Anyagilag csak előnyt jelent, ha eladjuk, vagy elcseréljük őket. Hasonló jellegű intézmények között - a német "Sondersammelgebiete" mintájára - csak akkor kerülhet sor az állománygyarapítási területek felosztására, ha a központi könyvraktár már megvalósult.

5/ Minél nagyobb a könyvtár, annál nagyobb a könyvtári egységre, vagyis az egy-egy könyvre vagy folyóiratra eső költség. A katalóguskészítés, raktározás, kölcsönzés, stb. tiszta költségei is annál nagyobbak, minél nagyobb a könyvek száma. A szüntelenül gyarapodó könyvtárban a könyvtári egységre eső költségek is egyre növekednek. Valójában határa sincsen az ilyen jellegű költség növekedésének. Már csak ezért is határt kell szabnunk a könyvtárak terjedelmének.

6/ A kevésbé használt anyag közös raktári megőrzéséről szóló számadatok azt mutatják, hogy az ilyenfajta tárolás jelentékeny költségmegtakarítással jár.

7/ A kérdést általában vidékenként, a mi kis hazánkban pedig országos szempontból kellene megvizsgálni. A probléma elbírálása alkalmával nem csupán egy egyetem vagy főiskola pénzének hovaforrásáról, hanem valamennyi ilyen intézmény anyagi eszközeinek észszerű felhasználásáról van szó.

II. Az olvasó álláspontja

Az olvasó csupán célszerű tanulmányozási lehetőséget kíván. A centralizálást azért tartja szükségesnek, mert a ritkán használt irodalom teletömí a raktárakat és katalógusokat, s a kutatást is hátráltatja, mert megnehezíti a keresett anyag megtalálását és kézbe jutását.

III. A könyvtáros álláspontja

1/ Minden könyvtárban nehézséget okoz az a körülmény, hogy a raktárak és katalógusok szempontjából oly értékes teret a ritkán olvasott anyag foglalja el. Közös könyvraktár létesítésének megoldódik ez a probléma.

2/ A közös raktárba való szállítás útján kötési és katalogizálási költségeket takarítunk meg. Pazarlás volna a könyvet beköttetni, ha utóbb mint fölőspéldányon tudunk rajta. Harwardban azonkívül egyszerűsített katalogizálási eljárást is vezettek be.

3/ A közös raktár végre lehetőséget nyújt arra, hogy a könyvállományt lényegesen apasszuk. A felesleges tehertől megszabadulhatunk anélkül, hogy a leadott irodalom teljesen elveszne.

4/ Ma már egy könyvtárnak sincs arra lehetősége, hogy maga szerezz meg mindazt az irodalmat, amelyet saját olvasóköre kíván, még kevésbé, hogy valamely területen teljességet érjen el. A közös raktár legalább ennek az eszménynek legalább a megközelítéséhez segít hozzá.

5/ Várható, hogy ennek a raktárnak megvalósulása esetén a különféle állami szerveknél (pl. megyéknél, bíróságoknál, kormányhivatalokban) és másutt elfekvő, utban lévő és szükség esetén a tudomány számára nem mindig hozzáférhető irodalom oda fog áramlani.

6/ A közös raktár terve beleillik a könyvtárak között többféle vonatkozásban megszervezett együttműködés keretében, és az alábbi messzemenő következményekkel is járhat:

- a/ Javíthatjuk az egyes könyvtárak, állománygyarapítási politikáját, ha az ilyen központi raktárnak is adunk állománygyarapítási feladatot, pl. ilyen formában:
 - 1/ A központi raktár közvetlenül és központilag gondoskodhatik a ritkán olvasott anyag beszerzéséről. Ezzel elkerülhetjük a többszöri beszerzést és sok katalogizálási munkát takaríthatunk meg.
 - 2/ A központi raktár kiegészítő állománygyarapítást végezhet a londoni Central Library (Központi Könyvtár) mintájára, s így járulhat hozzá a nemzeti vagyon gyarapításához.
- b/ Célszerűbb, ha a régibb anyag könyvtári feldolgozása valamely központi szervnél történik, nem pedig külön-külön az egyes tagkönyvtáraknál.
- c/ Az ország könyvállományáról egyetlen nagy katalógust nyerünk; ehhez csak a központi katalógusokat kell csatolnunk, hogy megkapjuk a valamennyi hollandiai könyvtárat összefogó katalógust.
- d/ A központi raktár országos központtá fejlődhetik, ez pedig mind a hazai, mind pedig a nemzetközi könyvkölcsönzés szempontjából előnyös.
- e/ Egyetlen országos központ az egész irodalmi vagyon rendszeres gondozását vállalhatja magára nemcsak óvórendszabályokkal, tűz- és bombaveszélymentes elhelyezéssel, hanem mikromásolat készítése útján is.

7/ A közös raktár idővel a történeti kutatás forrásanyagának értékes lelőhelyévé fejlődhetik; segítségével a kutatók mentesülhetnek az ide-oda való utazgatás kényelmetlenségétől. Néhány cikkirő véleménye szerint a kérdés elbirálása során ez a szempont talán még nagyobb súllyal esik latba, mint a hely- és költségmegtakarítás előnye.

2. A NEHÉZSÉGEK

Mielőtt itt is a könyvtárvezetőség, az olvasók és a könyvtárosok szempontjait vizsgálónk, talán nem lesz érdektelen, ha röviden összefoglaljuk Keyes D. METCALF-nak, az Egyesült Államokbeli Harvard Egyetem öreg könyvtárosának bölcs szavait arról a jelenségről, amit ő "az együttműködéstől való huzódzás"-nak nevezett. A Library Trends 1958. évi januári számában megjelent cikkében az irodalmi források feltárásának és fejlesztésének kérdésével foglalkozik.[†] Mivel az együttműködés lehetőségei között megemlíti a közös könyvraktárt is, indokoltnak látszik, hogy közöljük a könyvtári együttműködés ezen módjával szemben megnyilvánuló idegenkedéssel kapcsolatos nézeteit. Egyébként ELIOT rektor is érezte, hogy eszméje ellenszenves lesz a könyvtárosok és sok tanult ember szemében ("repulsive to librarians and to many learned men"). Bizonyos huzódzás, ellenállás tapasztalható ui. a könyvtárosok és intézményeik körében azzal a gondolattal szemben, hogy a könyvtárak együttműködését célzó vállalkozásokat szívvel-lélekkel támogassák;

a magatartás módfelett hátráltatja az együttműködés gondolatának gyorsabb ütemű fejlődését. E gátló tényezőket METCALF a következő csoportokba osztotta:

- A/ Hagyományok és szokások.
- B/ Pénzügyi szempontok.
- C/ Érzelmi és lélektani tényezők.
- D/ Az érvényben levő jogszabályok okozta nehézségek.

A/ Hagyományok és szokások

1/ METCALF azt állítja, hogy a könyvtárosok általában tulságosan sok figyelmet szentelnek a részleteknek; ezért nincs kellő áttekintésük a kialakulóban lévő dolgokról, - ezért nem értik eléggé, miről is van szó, ha együttműködésről beszélünk.

2/ A könyvtárosok általában többek közt azért sem érzik át, mennyire szükséges az együttműködés, mert a helyszüke csupán néhány nagyobb könyvtárban nyomasztó mérvű.

3/ A századunk első felére jellemző nyugtalan idők, háborúk, gazdasági fellemlés és hanyatlás stb., nemcsak nem segítették elő, hanem talán még gátolták is a dolgok hétköznapi menetén való felülemelkedést és a jövőbe tekintést.

4/ A könyvtárosok mindig a gyűjtőmunkát tekintették a könyvtár legfontosabb feladatának: ez viszont szükségszerűen és természetesen a könyvtár gyarapodásával jár. Olyasféle felfogás gyökeresedett meg tehát bennük, hogy a könyvtár gyarapítása nemcsak természetes dolog, hanem öncél is. Az együttműködés, amely a könyvtár terjedelmét bizonyos optimumra korlátozza és azt kívánja, hogy a nemrég még értékesként megvásárolt anyagról lemondjunk, nem egyeztethető össze ezzel a felfogással.

B/ Pénzügyi szempontok

Érdekes jelenség, hogy míg a vezető körök pénzügyi szempontok alapján szorgalmazzák az együttműködést, addig a könyvtárosok éppen pénzügyi okokra való hivatkozással igyekeznek azt elodáztatni.

Ennek okát Metcalf a következőkben látja:

1/ A könyvtárosok hajlamosak arra a felfogásra, amely szerint az anyagi eszközökről való gondoskodás nem az ő feladatuk, hanem a vezetőségé. Ugy vélik, hogy ha szükség van jó könyvtárra, akkor majd csak az anyagi alap is meglesz hozzá.

2/ A könyvtárosok véleménye szerint a pénzügyi helyzet nem is oly kedvezőtlen, hiszen a hallgatók számának rohamos növekedése az egyetem gazdaságilag is megerősödik, a mutatkozó többlet-bevételből pedig természetesen a könyvtárnak is jut bizonyos rész.

3/ Sok helyen az a téves nézet alakult ki, hogy a könyvtár céljaira szükséges összeg összefüggésben van a hallgatók számával. A valóságban viszont az az összeg, amelyre a könyvtárnak szüksége van, nem a hallgatók számától, hanem elsősorban az irodalom fejlődésétől függ.

4/ A könyvtárosok hajlanak arra a nézetre, hogy a könyvtár növekedésével lépést tartó költségtöbblet elenyészően csekélynek tűnik, ha arra gondolunk: egy rövid időn belül korszerűtlenné váló repülőgépanyahajó például százmillió dollárba kerül; pedig ezt az összeget egy ország lakossága nyilvánvalóan könnyen előteremti. Más szóval: egyáltalán nem szükséges, hogy a könyvtárat megkiméljék.

5/ A pénznek a könyvtár fejlesztésére való fordítása ésszerű politika, mert e befektetéssel többet takarítanak meg, mint amennyibe az irodalom tanulmányozásának hiányossága miatt megkét-szereződő kutatómunka kerül.

6/ Ha valamely egyetem jobb könyvtárt kíván, erre a célra aránytalanul nagyobb összeget kell áldoznia. A könyvtáros kötelessége, hogy ezt kiharcolja. Egyelőre nincs szükség az együttműködésnek arra a formájára, hogy közös raktárt teremtsünk. Várhatunk vele addig, amíg a könyvtáros alulmarad a könyvtára fejlesztéséért vívott harcban.

C/ Érzelmi és lélektani tényezők

1/ A könyvtárak igazgatói általában olyan emberek, akik nem szívesen függnék másoktól. Természetüknél fogva nem hajlamosak az együttműködésre.

2/ Ha már az egyetemek között is bizonyos versengés állapítható meg, nem csoda, ha ez könyvtáraikra is átragad.

3/ Könyvtári vonalon a versengés abban a törekvésben nyilvánul meg, hogy mennél nagyobb legyen a könyvállomány. Annál büszkébbek a könyvtárak, mennél több ritka példányuk és különleges gyűjteményük van.

4/ A tudós hajlandó ugyan várni a kutatáshoz vagy utazáshoz stb. szükséges költség-fedezet kiutalására, de nem szívesen vár a könyvre. "A research scholar wants his book when (he) wants it". (A kutató akkor akarja a könyvet megkapni, amikor szüksége van rá.) Még nagyobb baj, hogy a tudós rendszerint rossz néven veszi a könyvtárostól, ha pl. a központi raktárral való együttműködésével megakadályozza a könyvekhez való közvetlen hozzáférhetést.

5/ Fontos lélektani tényező a türelmetlenség és - mint már említettük - a versengésre való hajlam. Ez METCALF szerint főként az egyetemi körökre jellemző: "...professors as well as deans and presidents of acquisitions and reference librarians as well as directors." (...tanárookra, dékánokra, állománygyarapítási bizottságok elnökeire és reference könyvtárosokra, valamint igazgatókra egyaránt áll".)

6/ Mindig akad valamilyen jó érv az együttműködéssel szemben elfoglalt negatív álláspont igazolására. Az egyik kifogás a "pressure by others", ami olyasmit jelent, hogy "a többiek nem akarják". Az emberek mások mögé bujva a többieket okolják a sikertelenségért.

D/ Az érvényben levő jogszabályok okozta nehézségek

Vannak esetek, amikor törvény-szabta előírások akadályozzák az együttműködést. Más jellegű jogszabályok intézkednek pl. az egyetemekről az Egyesült Államokban, mint más országokban. METCALF szerint azonban ahol ember szabja a törvényeket, ott a törvényeknek követniük kell az ember változó szükségleteit. Más szóval a jogszabály okozta nehézségekre szerinte mindig található megoldás, amint az az Egyesült Államokban már be is bizonyosodott.

METCALF szavai sullyal esnek a latba. Hiba volna azonban, ha vonakodnánk szembenézni valamennyi megállapításával, amikor a közös könyvraktárhoz vezető együttműködés feltételeit szolgáljuk. METCALF szerint ELIOT rektor gondolata bizonyára kedvezőbb fogadtatásra talált volna, ha a szóbanforgó anyagot, vagyis a ritkán olvasott könyveket nem nevezte volna "dead books"-nak (holt könyveknek); ez a megjelölés ui. egyaránt bántotta mind az ilyen könyveket összegyűjtő könyvtárosokat, mind pedig a könyveket tanulmányozni akaró tudósokat. A lélektani és érzelmi tényezőknek itt nyilvánvalóan nagy a szerepe. KOSSMANN is érezte ezt; utalt arra, hogy félre kell tenni a gyűjtemény, az épület és a költség nagyságával való büszkélkedést, amelyekre olyan hajlamosak va

I. A vezetőséget érintő nehézségek

Ezeket a nehézségeket röviden abban a kérdésben foglalhatjuk össze: milyen legyen a központi könyvraktár anyagi ellátottsága, igazgatása és elhelyezése. Ez egyáltalában nem könnyű, sőt igen konkrét választ kívánó kérdés.

II. Az olvasót érintő nehézségek

1/ Az olvasónak az lesz a kívánsága, hogy a könyvtárból kivont anyag továbbra is könnyen hozzáférhető maradjon számára.

2/ Kedvező tanulmányozási lehetőséget fog követelni abban az új épületben is, amelyben a ritkán használt anyagot elhelyezték.

3/ Végül azt fogja kívánni, hogy minél gyorsabban hozzájusson az eredeti könyvtárból eltávolított és a központi raktárban elhelyezett könyvekhez.

III. A könyvtárosokat érintő nehézségek

1/ A szakirodalomban felhívták a figyelmet arra, milyen nehéz a ritkán használt anyagnak a kurrenstől való elhatárolása.

2/ Felmerül a kérdés, mekkora legyen az átadásra kerülő anyag mennyisége. Ezt a végső állapot alapján határozhatjuk meg: gyarapításra és apasztásra egyaránt szükség van akkor is, ha a könyvtár már megtelt. Az átadásra kerülő mennyiség tehát ilyenkor az évi szaporulattal egyenlő. Most már csak az a kérdés, van-e évenként ennyi átadható könyvünk. Mert ha a kívánatosnál több könyvet adunk le, megkárosítjuk a könyvtárat. Ha viszont tulságosan sok átadni való könyvet tartunk vissza, indokolatlanná válik a központi raktár létesítése.

3/ A könyvesbolt nem vaskereskedés. A könyvtárban minden tárolt darab egyéniség. Könyvtári egységeknek a könyvtárból való eltávolítása ezért bonyolult, munkaigényes, időtrábló munka. Apasztani nehezebb, mint gyarapítani. Nagytudású, tapasztalt és határozott tudományos személyzet kell hozzá.

4/ Tekintve, hogy mindmáig (gyakorlatilag) egyetlen könyvtárban sem történt könyvvállomány-apasztás, erre az új munkafajtára nem is állhat külön személyzet rendelkezésre. E célra tehát külön hitelkeretet kell biztosítani.

5/ Sokan attól tartanak, hogy a közös raktár csak ideiglenes megoldást jelent.

6/ Könyvvagyonunknak a fölöspéldányok eltávolításával párosuló centralizálása fokozza azt a veszélyt, hogy háboru, tüzvész stb. esetén a teljes nemzeti vagyon egy csapásra elpusztulhat.

7/ Ha beteljesedik egyes könyvtárosok jövendölése, amely szerint a könyvraktárak "will evolve primarily from warehouse undertakings to major agencies in interlibrary loan" ("raktárvállalatból főként nagyobb könyvtárközi kölcsönző ügynökségekké fognak fejlődni"), majd ezekből "from these they will almost certainly develop into fully integrated libraries serving scholars directly" ("szinte bizonyosan teljesen önálló olyan könyvtárakká fognak terebélyesedni, amelyek közvetlenül szolgálgják ki a kutatókat"), akkor már a raktár megtervezésekor tanulmányozni kell mind a hazai, mind pedig a nemzetközi könyvtári együttműködés szervezetét. Gondoljunk csak pl. a központi katalógussal való egybehangolásra; ennek a feladatnak az elvégzése ui. véleményünk szerint - szintén a központi raktár bibliográfiai apparátusára tartozna.

8/ Mindezeket a nehézségeket tekintetbe véve nem csodálkozhatunk azon, ha a könyvtárosok véleménye szerint a központi könyvraktár létesítésének terve miatt nem szabad késedelmet szenvednie a jobb beosztású, korszerű eszközökkel ellátott, nagyobb könyvtáráépületek célszerűbb helyen való azonnali emelésének. A könyvtárak elhelyezése oly sok év óta megoldásra váró sürgős ügy, hogy az egyetemeknek és főiskoláknak el kell végre fogadniuk a már kivitelezésben vagy annak küszöbén álló új könyvtáráépület-terveket.

9/ Az is érthető dolog, ha a könyvtárosok a megoldásként a következő módokat ajánlják:

a/ Ne létesítsünk közös raktárt, hanem saját kebelén belül minden könyvtár külön-külön alkosson lerakatot a ritkán használt könyvek számára. Példátt erre az Egyesült Államokban, Európában, sőt Hollandiában is találhatunk.

b/ Nem volna-e jobb, ha az egyetemek és főiskolák maguk osztanak fel állománygyarapítás tekintetében egymás között az egyes tudományszakokat? Akkor nem kellene több könyvtárnak ugyanazt az irodalmat gyűjtenie.

c/ Vagy nem volna-e jó, ha az egyetemek egymás között megállapodnának abban, mely városban, mely könyveket tartsanak meg s a gyűjtőkörükbe nem tartozó irodalmat adják át?

d/ Nem hajthatnának végre a könyvtárak erélyesebb állományapasztást?

3. A KÖZPONTI KÖNYVRAKTÁR MEGVALÓSÍTÁSA

I. A vezetőség feladata

1/ Tervet kell készíteni a hitelkeretre vonatkozóan. Az amerikaiak tapasztalataiból értékes adatokat vehetünk át. El kell dönteni: ki bocsássa rendelkezésre a hitelkeretet? mekkora összegre van szükség? miként fog fejlődni a pénzügyi helyzet a távoli jövőben? Az egyes tagkönyvtárak és a közös könyvraktár pénzügyeit globálisan kell megvizsgálni. Az egyes tagkönyvtárakra eső költségnek minden esetben kisebbnek kell lennie, mint ha maguknak kellene az elhelyezésről gondoskodniuk. Dönteni kell abban a kérdésben is, hogy - országos jelentőségű ügyről lévén szó - nem kellene-e az anyagi támogatásból az államnak vagy pedig minden olyan magánintézménynek is kivennie a részét, amely érdekeltnek tekinthető, akár saját anyagának leadásában, akár ilyen országos szerv létrehozásában.

2/ A központi könyvraktár elhelyezése tekintetében választanunk kell, vajon teljesen új épületet rendezzünk-e be számára, vagy pedig valamely meglévő épületbe költöztessük. Az sem baj, ha a kiválasztott épület eddig nem szolgált könyvtári célokat; csak az a fontos, hogy jól be lehessen rendezni központi könyvraktár céljára.

A telepítés helyét is meg kell fontolni. El kell dönteni, hogy a mai szállítási és közlekedési viszonyokat alapul véve - Hollandia közepére telepítsük-e a központi könyvraktárt, vagy esetleg más olyan helyre, ahol alkalmas elhelyezési lehetőséget találunk. Mivel az olvasók a központi raktárt személyesen fogják felkeresni, gondoskodnunk kell róla, hogy könnyen legyen elérhető.

3/ Hogyan szervezzük meg a központi könyvraktár vezetését? Egyik mód az lehetne, hogy valamely működő nagy tudományos könyvtár részlegének tekintjük. Ennek a megoldásnak az lenne a hátránya, hogy a funkciók keveredése hátráltatná a szükséges külön anyagi eszközök kiutalását. A kínálkozó másik mód: alapítvány. A Könyvtári Függetlenség digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban. esetünkben az Ok-

temek és főiskolák közös alapítványáról lehetne szó. Fontolóra kell továbbá vennünk különleges, pl. üzemi könyvtárak bevonását is; ezeknek ui. gyakran igen értékes tudományos anyaguk van, és a nagy tudományos könyvtárakhoz hasonlóan szívesen szabadulnának meg időnként állományuk egy részétől. Ma sok üzemnek az a szokása, hogy felesleges anyagát a Delfti Műszaki Főiskolának küldi meg. A Főiskola a megküldött könyvekkel esetleges hiányait pótolja.

4/ Vezetési feladat még a központi könyvraktár feladatának meghatározása is. Világos, hogy a központi raktár legfőbb feladata a tagkönyvtárak ritkán használt könyveinek átvétele. Ritkábban használt anyagon elsősorban régibb, történelmi értékű műveket, de ezenfelül ritkán olvasott mai anyagot is értünk.

A bostoni New England Deposit Library feladata teljesen passzív. Csúppán könyvek raktározásával foglalkozik. Minden tagkönyvtár csak raktárteret bérel.

Az Egyesült Államokban ezt az intézményt nem tekintik eszményi megoldásnak. Viszont dicsérik a chicagói Midwest Inter-Library Center-t és a Hampshire Inter-Library Center-t: ezek a központi könyvtárak nem csupán tárolóhelyek, hanem aktív gyarapítási és apasztási politikát is folytatnak.

A központi könyvraktár jellege jusson elnevezésében is kifejezésre. Ha passzív feladatot szánunk neki, akkor a KOSSMANN-féle "Országos Könyvraktár" elnevezés jöhetne tekintetben, miként Bostonban is Terakati Könyvtárról beszélnek. Ha viszont az aktív feladat mellett foglalunk állást, akkor az Inter-Library Center /Chicago és South Hadley/ mintájára pl. Holland Könyvtárközi Központnak nevezhetnők.

Ha a központi könyvraktárt jelentős országos könyvtárnak tekintjük, akkor azt is mérlegelnünk kell, vajon nem kellene-e egyéb, országos jellegű feladatokkal is megbiznunk. Ilyen lehetne pl. a Hága-i Királyi Könyvtár és a Delfti Műszaki Főiskola központi katalógusának átvétele. De egyéb országos érdeklő feladatot is bizhatnánk tartósan a központra.

5/ A vezetőségre vár továbbá annak megállapítása is, milyen feltételekkel adható át az anyag a raktárnak. Az átadás kétségtelenül legegyszerűbb és legcélszerűbb módja, ha az átadott anyag feltétel nélkül a raktár tulajdonába megy át. Chicagóban ezzel szemben elvileg négyféle tárolásmódot ismernek:

- a/ állandó tárolás a tulajdonjog átruházásával, -
- b/ állandó tárolás a tulajdonjog átruházása nélkül, -
- c/ korlátlan időtartamu tárolás, a bármikori visszaigénylés jogának fenntartásával, -
- d/ ideiglenes tárolás bér fizetése ellenében.

Az anyag zöme az a/ osztályba tartozik. Az állandó tárolás előnyösebb a többi módozatnál, mert a keresett anyagot így találjuk meg legbiztosabban. A tulajdonjog átruházásának pedig az az előnye, hogy az állomány apasztását teszi lehetővé.

II. A könyvtárosok feladata

1/ A ritkán használt anyag központi raktárba való leadásának szabályozása. Nyilvánvaló, hogy a terv célját téveszti, ha nem az odavaló könyveket küldjük a központi raktárba.

Az is természetes, hogy az anyag selejtezéséhez pontosan körvonalazott szabályok szükségesek. A szakirodalomban a kérdés szabályozására vonatkozóan többféle javaslat

Ezzel az általános nézettel ellentétben a bostoni felfogás szerint, - amely mellett KOSSMANN is sikraszáll - teljesen a tagkönyvtárakra kell bízni, milyen anyagot szánnak a központi raktárnak. A mindenkori helyi igényeket tehát a könyvtáros belátása szerint lehet kielégíteni. Ennek a felfogásnak magunkévá tevése esetén kétségtelenül megkönnyül a központi könyvraktár létesítése; így ui. senki sem fog attól tartani, hogy hatalmi szóra le kell majd esetleg olyan anyagot is adnia, amelyet pedig szívesebben tartana vissza könyvtárában.

2/ Az anyag apasztásának szabályozása. Ha négy egyetem ugyanazt a könyvet adja át központi raktárnak, akkor kimondhatjuk, hogy csak két példányt tartunk meg, a többit kiselejtezzük. Ilyen módon önmagától apad a holland anyag mennyisége. Az apasztás mértékét fokozhatjuk, ha csak egyetlen példányt tartunk meg; ilyenkor erről az egyetlen példányról (mikrofilm vagy mikrokártya alakjában) mikromásolatot készítünk. Ha idővel ez az automatikus mennyiségi apasztás elégtelennek bizonyulna, áttérhetünk a minőségi apasztásra, vagyis az anyagnak értéke szerint való megválogatására. Ez azt jelenti, hogy az értéktelen anyag végül is kiselejtezhető. Ennek a minőségi apasztásnak során is a mikromásolat a végső biztosíték arra, hogy - helyigény nélkül - mégis példányunk legyen a kiselejtezett munkából. Minőségi apasztás azonban csak akkor végezhető, ha a központi könyvraktár tisztviselői a legnagyobb egyetemi végzettséggel bírnak.

3/ A könyvállomány központi elhelyezésének tanulmányozása más országok könyvtári hálózatához tartozó könyvraktárakban.

4/ A központi könyvraktárnak a lehető legkorszerűbb műszaki felszereléssel való ellátása. - Sok minden megváltozott azóta, hogy KOSSMANN második cikkében a központi könyvraktár adminisztrációjának megszervezését körvonalazta. Nagyon haladtunk az üzemevezetési technika, az adatok feldolgozása, az szállítás, a közlekedés, a reprodukció, a tárolás, a hírközlés terén. A kezelés gépesítése, a gyors szállítás, a különféle közlekedési eszközök, a hírközlési módok igénybevétele, gazdaságos raktározás, az anyagnak mikromásolatban történő biztosítása stb. ma mind rendelkezésünkre álló eszköz. E tekintetben a központi könyvraktár intézménye maga is követendő példává fejlődhetik s nagymértékben hozzájárulhat a könyvtárügy korszerűsítéséhez.

5/ A katalógizálás szabályozása. - Egyetlen egyszerű katalógus alkalmazása kívánatos még akkor is, ha a szoros értelemben vett közös könyvraktár bostoni példáját követjük. A címleírást még csak átvehetjük abban a formában, ahogyan a tagkönyvtárak elkészítik, de az anyagnak szakozása a raktári katalógus számára már súlyos és fontos problémát jelent. Számításba kell itt vennünk a gépi feldolgozás lehetőségét és azokat a követelményeket is, amelyeket a gépi feldolgozás az osztályozással szemben támaszt.

III. Az olvasó álláspontja

A megvalósítás utolsó ütemében az olvasó csupán érdekelt szemlélő. Bizik abban, hogy a vezetőség és a könyvtárosgárda minden lehetőt megtesz az ő érdekében. Neki nem jut aktív szerep a terv megvalósításában.

METCALF a New England Deposit Libraryban szerzett 13 éves tapasztalata alapján azt állítja, hogy a könyveknek központi raktárba való áthelyezése nem ró elviselhetetlen terhet a kutató tudósokra.

A központi könyvraktár kérdése tudvalevően a könyvtárközi együttműködés problémája; létesítése tehát mind a hazai, mind pedig a nemzetközi irodalommal való ellátás szempontjából igen fontos feladat. A könyvtárügy jövőbeli fejlődése kívánja meg ennek az intézménynek életre hívását. Nem hiába vizsgálta már 1902-ben A Könyvtári Fügyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban, 2016-ban s nem hiába iuttatta

kifejezésre első cikkének címében KOSSMANN dr. ugyancsak a könyvtárügy jövő fejlődését. "The demands of modern society require increased inter-institutional library cooperation in the future" ("a mai társadalom igényei fokozott könyvtárközi együttműködést kívánnak a jövőben") - írja Ralph H. ESTERQUEST, a Library Trends 1958. évi januári számában. ESTERQUEST, aki a Midwest Inter-Library Centert szervezte meg és METCALF, aki a New England Deposit Libraryt vezette, egyaránt a jövőbe néz. És idézzünk még egy amerikait, J.T. Babb-et, a Yale University könyvtárosát: "... we must plan for the future and not just await the day we will suddenly be faced with no more space and will be forced into makeshift decisions" ("előre kell terveznünk a jövőre, nem pedig addig várni, amíg arra ébredünk, hogy nincs már hely és félmegoldásokra kényszerülünk".)

KOSSMANN 1922-ben attól tette függővé tervének megvalósítását, miként fogadják azt a vezető könyvtárosok. Az elmondottakból azonban az tűnik ki, hogy ebben a kérdésben nem annyira a könyvtárosok, mint inkább az előljáró hatóságok mondják ki a döntő szót. Nekik vannak meg a szükséges anyagi eszközeik és ők bocsátják azokat rendelkezésre. Tőlük függ, lesz-e építkezés, vagy sem. Ők döntenek általános üzemvezetési szempontok alapján arról, vajon szükséges-e a központi könyvtár.

Mielőtt arról határozunk, legyen-e központi könyvtár, elvben már meg kell oldanunk az adminisztrációs, pénzügyi, elhelyezési és vezetési kérdéseket. Mert aki "a"-t mond, annak "b"-t is kell mondania. Ha tehát elhatározzák, hogy legyen könyvtár, akkor már eleve biztosítani kell ehhez a megfelelő hitelkeretet és elhelyezési lehetőséget. A könyvtárosra pedig az a feladat hárul, hogy a könyvtárközi együttműködés keretében mindazt megvalósítsa, amit a tudományos irodalom olvasóinak érdeke megkíván.

+ + +

A következő oldalon közöljük a cikkben említett három központi könyvtár fontosabb adatait.

A TUDOMÁNYOS IRODALMAT TÁROLÓ

ELSŐ HÁROM KÖZPONTI KÖNYVRAKTÁR ADATAI

	New England Deposit Library	Midwest Inter- Library Center	Hampshire Inter- Library Center
Székhelye	Boston (Mass.)	Chicago (Ill.)	South Hadley (Mass.)
Mikor határozták el alapítását?	1941	1949	--
Megnyitásának éve	1942	1951	1951
Tagkönyvtárainak száma	11	18	4
Jellege	Passzív: csak tárolás (rak- tárterület bér- beadása)	Aktív: 1/ tárolás 2/ többlet példányok eltávolítása 3/ szerzeményezés	Aktív:
Az együttműködés formája	Nem kereskedelmi célokból létesült vállalat. (non-profit corporation)		
Tőkéje	Nincs. (Harvard emel- te az épületet 225 000 \$-ért)	1 000 000 \$ (ebből Caernegie alapítv. 750 000 \$, Rockefeller alap. 250 000 \$)	A helyiségeket a Mount Holyoke College Libra- rytól bérlti.
Épülete	Új épület, még meg nem határo- zott kiterje- déssel	Új épület	A Mount Holyoke College Library két emelete.
Férőhely	6 millió kötet	3 millió kötet	12 000 kötet

Eredeti cím: Overwegingen bij het stichten van een nederlands biblio-
theek-depot voor weinig gebruikte boeken.

Megjelent: Bibliotheekleven. 1958. 43. ^oárg. 12.no. 330-344.p.

OSzK.ford.sz.: 2067

1. A SZAKIRODALOMMAL VALÓ MUNKA ÖSSZETEVŐI

Ha a szakirodalommal kapcsolatban a kutató számára végzett munkát a dokumentáció és az ezen alapuló tájékoztatás szempontjából elemezzük, lényegében a következő munka mozzanatokat különböztethetjük meg:

I. Tartalmi feltárás; eredménye: a dokumentációs anyag (dokumentáció)

II. A dokumentációs anyag felhasználása tájékoztatási célokra; eredménye: egy-egy tudomány-területen az ismeretek bővítése, továbbá igény a már feldolgozott szakirodalomba való betekintésre.

III. Az irodalom (eredetiben, fordításban, stb.) kézbeadása.

2. A DOKUMENTÁCIÓ ÉS A TÁJÉKOZTATÁS LÉNYEGE

A fenti hármas felosztás a "dokumentáció" és a "tájékoztatás" hivatalos és nem-hivatalos definícióinak egész komplexumát érinti. Nem célunk, hogy az eddigieket új meghatározással szaporítsuk és ezzel még fokozzuk a nézetek zűrzavarát. Meg kell azonban vizsgálni a legismertebb definíciók kritikai egybevetése útján, hogy a dokumentációról és tájékoztatásról alkotott saját elképzeléseink mennyire használhatók a gyakorlati munka szempontjából.

3. A "DOKUMENTÁCIÓ" FOGALMI MEGHATÁROZÁSAINAK KATEGORIAI

A dokumentáció fogalmi meghatározásával foglalkozó számos közlemény és nyilatkozat, a különböző felfogások tömegét tükrözi. Ha eltekintünk egyik-másik definíció változataitól, úgy a fogalmi jegyek száma és faja szerint a definíciók különféle típusokba sorolhatók. A különböző kombinációkban előforduló leglényegesebb fogalmi elemek a következők:

1. Dokumentumok készítése (megalkotása), előállítása és szabványosítása;
2. dokumentumok gyűjtése;
3. dokumentumok nyilvántartása;
4. dokumentumok rendezése;
5. dokumentumok tartalmi feltárása;
6. dokumentumok felkutatása: lelőhely megállapítása;
7. dokumentumok rendelkezésre bocsátása;
8. dokumentumok hasznosítása.

Ennek a 8 fogalmi jellemzőnek számos lehetséges - és a definíciókban ténylegesen előforduló - kombinációjából a következő, különösen gyakran jelentkező típusokat lehet kihámozni:

- a/ a fogalmilag legtágabb meghatározás, amely az összes felsorolt (1-8.) elemet magában foglalja;
- b/ a fogalmilag szűkebb értelmezés, amely a 2., 4. és 7. alatt említetteket (gyűjtés, rendezés és rendelkezésre bocsátás) jelöli meg, mint a dokumentáció lényeges vonásait;
- c/ a fogalmilag legszűkebb meghatározás, amely a dokumentumok tartalmi feltárására (5.pont) és visszakeresésére (6.pont) terjeszkedik ki.

Ezekután felvetődik a kérdés: Miért különböznek ennyire a nézetek?

Amikor e kérdésre válaszolok, részben lerakom a dokumentáció lényegéről alkotott saját felfogásom alapját is. Véleményem szerint ennek a példátlan fogalmi zavarnak a következő okai vannak:

1. Mivel a "dokumentáció" és "dokumentum" kifejezés ugyanahhoz a szócsaládhoz tartozik, a dokumentáció vitatott fogalmához ez a jelentés társul "a dokumentumok minden féle fajtájával való (értelmes) foglalkozás". Hogy a dokumentum fogalma elevenen él a dokumentáció szóban, bizonyítja az a tény, hogy gyakornak használják a dokumentáció kifejezést, amikor kizárólag a dokumentum szó lenne jogosult; például műszakiak gyakran beszélnek "dokumentáció"-ról, sőt "dokumentációk"-ról, érte ezalatt speciális dokumentumokat (tervrajzokat, műszaki és üzemgazdasági adatokat, leírásokat, technikai eljárások leképezéseit és egyéb anyagot). Ez a fogalmi zavarból vagy tájékozatlanságból eredő azonosítás kétségtelenül lényegesen hozzájárult ahhoz, hogy a dokumentáció szó a dokumentum szóval közeli rokonságban maradt és tulságosan általános jelentést kapott. Ez magyarázza, miért értenek gyakorlatilag a dokumentáció szó alatt minden dokumentumokkal kapcsolatos tevékenységet, függetlenül attól, hogy ez a tevékenység a dokumentumok előállítását, gyűjtését, nyilvántartását, rendezését, tartalmi feltárását, felkutatását rendelkezésre bocsátását vagy hasznosítását szolgálja.

2. A tudomány és technika egyre növekvő - és egyre kielégítetlenebb - igényei a tájékoztatással szemben, a dokumentációs tevékenységet hatalmas mértékben fellendítették; érthető, hogy ez a jelenség a hagyományos keretek között működő tájékoztatási szolgálatok dolgozóiban a dokumentációval szemben bizalmatlanságot és féltékenységet ébresztett.

3. Ezekhez az elvi tényezőkhöz szervezeti jellegűek is csatlakoztak. A fokozódó dokumentációs igények jelentkeztével kézenfekvő volt, hogy a feladatok elvégzésével olyan intézményeket bizzanak meg, melyek jellegüknél fogva erre legalkalmasabbak; ilyenek voltak az üzemi műszaki könyvtárak. Ez a megoldás - amint a jelenlegi helyzet is bizonyítja - sok esetben egyáltalán nem vált a dokumentáció kárára. De előnytelen volt ott, ahol hiányzott a megértés az új funkció iránt.

Ennyit a "dokumentáció" kifejezés fogalmi tartalmáról alkotott felfogások különbözőségének okairól.

Nyilvánvaló, hogy sem a szótárszerkesztő, sem a dokumentalista, sem a dokumentációs szolgáltatók felhasználóinak széles köre nem örülhet a dokumentáció szó ilyen többértelműségének és ezért gyakran inkább lemond olyan szóhasználatáról, amely - bizonyos korlátozással - mindent jelent, s így világos megfogalmazás helyett inkább zavart okoz. Ha valóban lehetetlen volna a dokumentáció szó egyértelmű fogalmi körét és nyelvhasználatban való pontos értelmét meghatározni, le kellene mondanunk használatáról. Véleményem szerint azonban nem szükséges ezt a végső következtetést levonni, mert meg lehet határozni a dokumentáció szó kielégítő fogalmi sajátosságát és így megalapozni létjogosultságát. Ehhez azonban szükséges, hogy a már felsorolt (4. oldal) fogalmi jellegzetességeket kritikailag elemezzük.

3.1 Dokumentumok készítése, előállítása és szabványosítása

Dokumentumok készítését (létrehozását) évszázadok, sőt évezredek óta műveli az emberiség; ez tehát nem lehet a dokumentáció tartalma, mivel a "dokumentáció" kifejezést mai értelmében csak néhány évtizede használják.

A dokumentumok létrehozásával kapcsolatos előállítás és szabványosítás sem tartozhatnak a dokumentáció elengedhetetlen jellemzői közé, mivel minden formaalkotás, A Könyvtári Függetlenségért Alapítvány Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban. i átalakítására irá-

nyuló tevékenység, alakítás és ezért gyakorlatilag annyi alkalmazási területe van, ahányféle az emberi alkotótevékenység.

Ugyanez mondható a szabványosításról, amely nem egyéb, mint az ugyanazon anygból való tárgyak alakítására szolgáló egységes elvek megállapítása.

Szabványosítás folyik minden kulturországban az anyagi termelés csaknem valamennyi területén. A dokumentumok előállítására a sok közül csak az egyik, nem is legfontosabb és legfejlettebb alkalmazási területe a szabványosításnak. Ezért a szabványosítást nem lehet egy-egy területnek, tehát a dokumentációnak sem fogalmi jellemzői közé sorolni. A szabványosítás önálló, specifikus tevékenység, egyre növekvő alkalmazási területtel és egyre szilárdabb szervezettel; egyértelmű mind terminológiailag, mind pedig fogalmilag.

Összefoglalva meg kell tehát állapítanunk, hogy sem a dokumentumok készítése (létrehozása) sem előállítása, sem szabványosítása a dokumentációnak nem a lényegbevágó jellemzői. Mindezek a kiadók, a nyomdaipar, a fényképmásolás, vagy egyéb, évszázadok óta gyakorolt, illetve újabban bevezetett másolási és sokszorosítási eljárások területére tartoznak.

3.2 Dokumentumok gyűjtése, nyilvántartása és rendezése

Annak kijelentése, hogy dokumentumok gyűjtése, nyilvántartása és rendezése a dokumentáció fogalmi jellemzői, ilyen megfogalmazásban a dokumentum fogalmának alapjában kettős értelmére utal: egyrészt az elsődleges dokumentumok (az un. primér irodalom), másrészt a másodlagos dokumentumok (az un. szekundér irodalom) értelmére; elsődleges irodalom alatt nem technikai, hanem tartalmi értelemben vett eredeti, másodlagos irodalom alatt pedig a bibliográfiai vagy tartalmi feltárást szolgáló dokumentumok (bibliográfiák, dokumentációs szolgáltatások, enciklopédiák stb.) értendők. Ha a dokumentáció lényeges fogalmi jegyének elfogadjuk a dokumentumok gyűjtését, nyilvántartását és rendezését - e tevékenységeket pusztán a másodlagos irodalomra vonatkoztathatjuk, de ebben az esetben is bizonyos megfontolásokkal kell élnünk.

Az egyik ilyen probléma a következő: a dokumentációs anyag egy részét - az egyéb irodalmi termékekhez hasonlóan gyűjthetjük, nyilvántarthatjuk és rendezhetjük kötet formában. Az egyes lapokból - katalóguscédulákból - álló dokumentációs anyag esetében azonban a nyilvántartás ellentmondás, amennyiben ezek a lapok - rendeltetésük és formájuk szerint egyaránt - éppen a nyilvántartás feladatát végzik. A dokumentációs anyagnak évről-évre nagyobb része nem lesz "nyilvántartva" - következésképpen a nyilvántartás tevékenysége nem tekinthető tipikusan dokumentációs feladatnak.

Egy másik korlátozás abból ered, hogy a dokumentációs anyag gyűjtése ugyan a tájékoztatási intézménynél lényeges munkafolyamat lehet, de nem a dokumentációs intézménynél, ahol az anyag nagy részét nem szerzik be, hanem saját maguk állítják elő; a gyűjtésnek tehát nincs gyakorlati jelentősége és így nem is tekinthető a dokumentáció lényeges vonásának. Marad tehát a rendezés, mint a dokumentációs és tájékoztatási munkában egyaránt specifikus munkafolyamat (Vö. 5.2 ponttal).

Ez a tény, valamint az a körülmény, hogy a legtöbb, a gyűjtést, nyilvántartást és rendezést a dokumentáció fogalmi jellemzőjének tartó definíció további jellemzőül a dokumentumok tárgyi szempontok szerinti feldolgozását is megnevezi (mint egy, a három fenti tevékenységet megelőző folyamat), bizonyítja, hogy ezek a definíciók a három tevékenységet nem a másodlagos, hanem az első

ra vonatkoztatva ugyanis a gyűjtés, nyilvántartás és rendezés nem a tartalmi elemzést megelőző, hanem az ezt követő folyamatok volnának.

Ha az említett három tevékenységi ágat az elsődleges irodalomra vonatkoztatják, a definíciók csak még problémátikusabbá válnak és ennek következtében mint rámutattunk, tarthatatlanok. Mert e három tevékenység, amint ez könnyen bizonyítható, kimondottan a könyvtárak területére tartozik, amelyekhez további jellemzőként a többi között, az állományfeltárás csatlakozik.

Tekintettel erre a tényre, felvetődik a kérdés: mi haszna van annak, ha a dokumentáció és a könyvtárügy fogalmi jellemzőit összekeverjük? Sem az egyiknek, sem a másiknak nem használunk vele. Viszont a határok egyértelmű megvonása mindkettőnek előnyére szolgál.

A dokumentáció nem akarja elvitatni a könyvtárügy sajátos feladatait. Ellenkezőleg, az az érdeke, hogy egyetlen olyan tevékenységi ágat se bitroljon, mely más munkaterületre tartozik. Ezért világos elhatárolásokra törekszik és ami nem őt illeti, azt szívesen átengedi az arra hivatott intézményeknek. Minél inkább tulajdonképpen feladatára, a dokumentumok tartalmi feltárására összpontosíthatja munkáját, annál jobb és hatékonyabb munkát végez. Ennek azonban pozitív visszahatása is van a könyvtárügyre. Mert a dokumentáció és az azon alapuló tájékoztatás sok, a könyvtári szolgáltatás körébe tartozó szakirodalmi igényt ébreszt; ezzel lényegesen hozzájárul a könyvtári állomány aktivizálásához.

A dokumentáció számára másodrendű kérdés, hol és hogyan szerezhető be valamely kérdés irodalma, milyen módon tartják azt nyilván és hogyan rendezik. A dokumentalista inkább azt kell tudnia, hogy a rendelkezésre álló anyag dokumentációs szempontból érdekes-e, milyen gyorsan adják át neki feldolgozásra, hogyan lehet tartalmilag a legcélszerűbben elemezni és a feldolgozott dokumentációs anyag hogyan osztható és tárolható a legjobban. Természetesen azzal is törődnie kell, hogy a szükséges irodalmat a lehető legteljesebben beszerezzék; ez a tevékenység azonban, melynek végrehajtása nem órára, hanem a könyvtárosra tartozik, munkaterületének a periferiáján fekszik. A fentebb említett definíciók azzal, hogy melléktevékenységekből konstruálják a dokumentáció főtevékenységi körét, nagy aránytalanságokba keverednek.

Ezzel a megállapítással azonban nem a könyvtárügy elengedhetetlen tevékenysége – és e tevékenységnek a dokumentációval való szoros együttműködése ellen szóltunk. A dokumentalista, amennyiben nem áll elegendő munkaerővel ellátott könyvtár a rendelkezésére, sokszor magá vállalja, perszónálunió formájában a könyvtári feladatokat, abban a mértékben, amint az saját feladatai elvégzéséhez feltétlenül szükséges. Ettől azonban a dokumentalista még nem lesz könyvtárossá és ebből nem lehet azt a következtetést levonni, hogy a dokumentációs munka a könyvtárügy egy része. Viszont az sem indokolt, hogy a könyvtáros, pusztán azért, mert időnként dokumentációs munkát is végez hosszú tanulmányai során megszerzett címétől megválva, magát dokumentalistának nevezze. Ugyanaz a nyersanyag, vagyis az irodalom, amelyet hol könyvtári, hol dokumentációs szempontból dolgoznak fel, a könyvtárost és a dokumentalistát éppoly kevéssé hozza közös nevezőre, mint ahogy a szabalmi mérnököt vagy a szabványügyi szakembert és dokumentalistát sem azonosítjuk pusztán csak azért, mert mindkettő szabadalmakkal, illetve szabványokkal foglalkozik.

Ezen a tényen az sem változtat, hogy jelenleg sok intézmény keretében a dokumentációs és könyvtári tevékenység szervezetileg és a munka szempontjából is egybefonódik, továbbá az sem, hogy sok külföldi tudományos könyvtár, például a prágai A Könyvtár Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban, 2010-ben. Budapesti Országos Mű-

Ami az intézmények keretében folyó egyidejű dokumentációs és könyvtári munkát illeti, tekintetbe kell vennünk, hogy a fenntartó intézmények különböző fejlődése szerint az egy-egy helyen működő dokumentációs intézmények és a könyvtárak szerkezeti viszonya is rendkívül változatos képet mutat. Így például dokumentációs intézmény és szakkönyvtár néha szerkezeti egységet alkotnak, néha viszont teljesen különálló szervek; olykor a szakkönyvtár, a dokumentációs intézmény mellé van rendelve s ritkán a dokumentációs intézmény a szakkönyvtár alá tartozik.

Történeti áttekintésben a következő képet kapjuk: Mikor a dokumentációs intézményeket megszervezték, már voltak szakkönyvtárak; dokumentációs intézmények például az NDK-ban csak az utóbbi években jelentek meg. Olyan esetekben, mikor még nem volt szakkönyvtár, a létrehívott dokumentációs intézmény eleinte a könyvtári funkciókat is magára vállalta. Dokumentációs munkájához sok esetben üzemén kívüli állományt is felhasznált; ez is bizonyítja, hogy elsődleges irodalom gyűjtése, nyilvántartása és rendezése nem tartozik a tipikus dokumentációs munkafolyamatok közé.

Ami mármost dokumentációs intézmények külföldi központi tudományos könyvtárakban való létesítését illeti, azt kell mondanunk, hogy e könyvtárak először is nem általános tudományos könyvtárak, hanem szakkönyvtárak; másodsor az e könyvtárakban folyó dokumentációs munkát nem a rendes könyvtári szakszemélyzet végzi, hanem nagy dokumentációs osztályt állítottak fel, amelynek személyzete számszerűleg azonos a könyvtáréval, vagy azt megközelíti. Ebből az következik, hogy a dokumentáció nem valami, a könyvtári munkából szükségszerűen adódó tevékenység, hanem saját profilu munka, saját gondolatokkal, munkamódszerrel és egyre erősödő szervezettel.

3.3 Dokumentumok tartalmi feltárása

A dokumentumok tartalmi feltárása a dokumentáció fő kritériuma. Közlebről ld. 5. pont alatt.

3.4 Dokumentumok felkutatása

A dokumentumok felkutatása bár szoros kapcsolatban van a dokumentációval és annak végső soron a célja, nem a dokumentáció, hanem a tájékoztatás területére tartozik.

3.5 Dokumentumok rendelkezésre bocsátása

A dokumentumok rendelkezésre bocsátása, bár a dokumentáció gyakran végzi, nem specifikusan dokumentációs tevékenység. Olyan szervek funkciója, amelyek dokumentumokat gyűjtenek, tehát a könyvtáraké, amelyek a másolási technika sokféle formáját felhasználják. Hogy dokumentációs központok is foglalkoznak - egyre növekvő mértékben - dokumentumok rendelkezésre bocsátásával és közvetítésével, még nem teszi ezt a tevékenységet a dokumentáció lényeges jellemzőjévé.

3.6 Dokumentumok hasznosítása

A dokumentumok hasznosítása és sok más, a dokumentáció definíciójában használt terminus fogalmilag annyira általános, hogy a könyvtárügy fogalmi jellemzői közé épp annyira odasorolható, mint a dokumentációéi közé. Mert a hasznosítás mindaz, A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban, 2016-ban vul. hogy a dokumen-

tumban szunnyadó potenciális értéket megvalósulásához segítse. E tevékenységhez tartozik a könyvtárban különösen az állomány feltárása, a tájékoztatószolgálat és a kölesőzés. A dokumentáció és a tájékoztatás lényegük szerint valamennyi munkafázisukban a dokumentumok hasznosítását végző tevékenységek. A hasznosítás terminusa szintelen, nem konkrét és nem specifikus, a dokumentáció fogalmának meghatározására alkalmatlan és ezért mellőzendő.

V é g s ő k ö v e t k e z t e t é s

A különböző definíciók eddig elvégzett elemzését összefoglalva a következő eredményhez jutunk: a 3.0/ alatt megnevezett, fogalmilag legszűkebb definíció közelíti meg leginkább azt, amit dokumentáció alatt értenünk kell. Minthogy azonban ez is tartalmaz olyan összetevőt, nevezetesen a dokumentumok visszakeresése funkcióját, amelyet egyértelműen a tájékoztatás fogalmi jellemzői közé kell sorolni, ez a definíció is tulságosan tágnak látszik. A dokumentáció csak a dokumentumok tartalmi feltárását foglalja magában, amely tevékenység a tájékoztatás munkájának előfeltétele.

4. A "TÁJÉKOZTATÁS" FOGALMI MEGHATÁROZÁSÁNAK KATEGORIÁI

A tájékoztatás fogalmát, akáresak a dokumentációét, szakkörökben különbözőképpen definiálják. E téren még több az egymástól eltérő nézetek száma, mint a dokumentáció fogalmának meghatározásánál. Ez onnan ered, hogy a tájékoztatás szó egyrészt már régóta átment a köznyelvbe, bizonyos meghatározott tartalommal, másrészt bizonyos fogalomkörben homonim jellegűvé vált; a tájékoztatás szó ugyanis egyrészt a folyamatot, vagyis ismeretek közvetítését jelenti, másrészt magukat az ismereteket. Mindenesetre, ha a tájékoztatás (információ) szó alapjául szolgáló latin szó (informare) jelentéséből indulunk ki (formát adni), úgy a szónak a tájékoztatás definíciójában nehézséget okozó homonim volta elesik; mert hogy a tájékoztatás szó alatt azt a folyamatot értik-e, amely "formába önt", vagy a tájékoztatási folyamat által optikailag vagy akusztikailag ábrázolt tartalmat, amely végeredményben a tájékoztatottságot eredményezi, ez alapján véve teljesen mindegy. De ha élünk ezzel az egyszerűítéssel és a tájékoztatás szó kettős jelentését nemlétezőnek tekintjük, úgy vizsgálódásaink alapjává egyetlen tartalmat tehetünk. Minthogy a tájékoztatás komplexumában elsősorban a tájékoztató és a tájékoztatott közötti hidverés képzele nyomul tudatunkba és a tájékoztatás szó már nyelvi megjelenése szerint is tevékenység értelmet tartalmaz, a fogalmi meghatározásánál célszerű lesz a folyamatból, tehát az ismeretek közvetítéséből kiindulni. Ezt az álláspontot egyébként a tájékoztatás legtöbb fogalmi definíciója is megerősíti.

Ha a tájékoztatás számos fogalmi meghatározását néhány lényeges típusra redukáljuk, a következő megfogalmazásokhoz jutunk:

- 4.1 Tájékoztatás és dokumentáció azonos tevékenységek.
- 4.2 A tájékoztatás a dokumentáció egy része.
- 4.3 Tájékoztatás = az irodalom felkutatása.
- 4.4 Tájékoztatás = a dokumentumok rendelkezésre bocsátása.
- 4.5 Tájékoztatás = a kívánt adatok.
- 4.6 Tájékoztatás = felvilágosítás.

Meg kell kísérelni, hogy az itt egyszerű képletekbe sűrített definíciókat gyakorlati használhatóságuk szempontjából megvizsgáljuk. Ez a vizsgálat a következő vé

4.1 Dokumentáció és tájékoztatás azonos tevékenységek

Már előljáróban azt az álláspontot képviseltük, hogy dokumentáció és tájékoztatás azonosítása a tevékenység és céljának azonosítását jelenti és mind terminológiailag, mind tartalmilag tarthatatlan. Ugyanilyen joggal a tájékoztatást és a könyvtárügyet is azonosítani lehetne, mert az is ad tájékoztatást a maga specifikus eszközeivel. Hogy a dokumentáció és a tájékoztatás esetében két teljesen különböző tevékenységről van szó, azt a gyakorlat alapján némi meggondolás után könnyű kimutatni: minden dokumentációs intézményben megállapítható - a jelen tanulmányban tisztára könyvtárosi funkcióként megjelölt munkák elhagyása után - néhány olyan munkafolyamat, amely lényegében új ismeretek és tapasztalatok felkutatásából, rögzítéséből és osztályozásából áll. Erre a munkára azért van szükség, hogy ismeretek, vagy tapasztalatok kívánt vagy ajánlott felhasználása esetén, fel legyünk fegyverezve. Hogy adódik-e és mikor ilyen szükségszerűség, azt először is nem tudjuk, de a munka szempontjából ez nem is fontos. Az ismeretek és tapasztalatok osztályozásának folyamatával tehát természetes módon lezárul az egymást kölcsönösen feltételezhető tevékenységek láncolata. Az ismereteknek és tapasztalatoknak az adott vagy feltételezett igény következményeképpen történő rendelkezésre bocsátása és ezen anyag felhasználása olyasféle viszonyban van a felkutatással, rögzítéssel és osztályozással, mint például a kereskedelem és fogyasztás a termeléssel. Senkinek sem jutna eszébe - mert nem volna értelme - a kereskedelmet a termeléssel azonosítani, bár a kettő egymással elválaszthatatlánul összefügg. Ugyanigy értelmetlen volna a dokumentációt és tájékoztatást azonosítani. Mert először is a tájékoztatás szó általános nyelvhasználatban ismeretek felajánlását jelenti és nem fedi az ismeretek megszerzésének és feldolgozásának fogalmát; hogyan nevezük hát azoknak a létesítményeknek a tevékenységét, amelyek ismereteket közölnek, de alapjában véve nem az elsődleges irodalom feltárása utján.

Teljes joggal nevezik ezeket tájékoztatási intézményeknek. Ebben az elnevezésben értelemszerűen kifejezésre jut tevékenységük, a tájékoztatás. Másrészt azokat, melyek elsősorban az ismereteknek a primér irodalomban való felkutatását, a dokumentációt végzik, joggal jelölik a dokumentációs intézmény névvel. Mindebből az következik, hogy a dokumentáció teremti meg a tájékoztatás előfeltételeit. Ez a tény azonban nem jogosít fel arra, hogy ezt a két tevékenységet azonosítsuk.

4.2 A tájékoztatás - a dokumentációnak nem jellemzője

A 4.1 alatti megállapításokból szükségképpen adódik az a végső következtetés, hogy a tájékoztatást ugyan a dokumentáció teszi lehetővé, de nem tekintendő a dokumentáció egyik részének. A tájékoztatást szó alatt értendő tevékenység megtalálható az emberi tevékenység valamennyi területén. Minden ujnak vagy vélt ujnak a közvetítése végeredményben tájékoztatás: pl. az emberek beszélgetése, a docens előadása, a sajtótudósítás, a tudományos munka stb. Lehetetlen tehát a tájékoztatás szó tartalmát a dokumentáció tartalmi részévé tenni, mert ezzel a dokumentációt, a szó - bevezetőben tárgyalt leg-tágabb fogalmi meghatározásán messze túlmenően - az egyének közötti szellemi érintkezést lehetővé tevő közeggé deklaráljuk. Ezzel azonban a dokumentációnak egyrészt tulságosan nagy tisztességet tennénk, másrészt viszont semmi jó szolgálatot nem tennénk neki. Mert a minden ez esetben gyakorlatilag a sem-mivel lenne egyenlő. Tárgyilagosan nézve tehát tarthatatlan, hogy a tájékoztatást a dokumentáció lényeges jellemzőjévé tegyük, szervezeti szempontból pedig az ilyen összekeverés egyenesen káros lenne, mert a dokumentációs és a tájékoztatási intézmények jellegetességei tökéletesen elvesznének.

4.3 Az irodalom kutatása - a tájékoztatás egyik munkafázisa

Könnyű kimutatni, hogy a tájékoztatási folyamat nem mehet végbe csak magával az irodalom felkutatásával; hiányzik ui. egy fontos komponens: a felkutatott anyag és a benne foglalt tudásanyag továbbadása. A közvetítendő anyagnak a felkutatása és előkészítése tehát csak egy része, mégpedig nem is tipikus része a tájékoztató tevékenységnek. A tájékoztatás fogalmának az irodalom felkutatására való leszűkítése tehát tarthatatlan.

4.4 Tájékoztatás mint a dokumentumok közvetítése

Ez a definíció fogalmilag túl tág, tartalmilag nem világos. Fogalmilag túl tág, mivel az elsődleges irodalom közvetítése (vö. 3.5) könyvtári tevékenység, függetlenül attól, milyen intézmény végzi. Tartalmilag nem világos, mert a gyakorlatban vagy az történik, hogy akár felkérésre, akár ajánló jelleggel magukat a dokumentumokat bocsátjuk rendelkezésre, - ez esetben felesleges tájékoztatást adni a tartalmukról; vagy pedig az érdekelteket tájékoztatjuk a dokumentumok tartalmáról, - ez esetben általában nem közvetítjük magukat a dokumentumokat. A teljes tájékoztatás fogalma azonban általában az érdeklődés tárgyát képező dokumentumok közvetítését is magában foglalja. Az ilyen igény többnyire nem a tájékoztató intézmény felé irányul, melynek olykor egyáltalán nem áll módjában a szakirodalmi igények kielégítése, - hanem a legközelebb fekvő, vagy a megfelelő gyűjtőkörű könyvtár felé. Olyan esetekben pedig, amikor a tájékoztatás tényanyagot tartalmaz, a dokumentumok kézbeadása meg is takarítható.

Mindebből az következik, hogy a dokumentumok közvetítése egy, a tájékoztatástól teljesen független munkafolyamat, amelyre hébe-hóba a tájékoztató is vállalkozik, de amely kizárólag könyvtári jellegű munka. Csak ha - amint ez részben a dokumentáció esetében is megtörténik - a tájékoztatás alatt az ismeretek és tapasztalatok optikai vagy akusztikai közvetítésével összefüggő valamennyi eljárást értjük, lehet a dokumentumok rendelkezésre bocsátását mint a tájékoztatás jellegzetes funkcióját említenünk; ekkor azonban a tájékoztatás fogalmát még tágabb értelemben vettük, mint a dokumentáció fogalmának a 3. alatt tárgyalt legtágabb definícióját és ezzel a nyelvgyakorlatban használhatatlanná tettük.

4.5 Tájékoztatás mint ismeret

Már a tájékoztatás definíciójával kapcsolatos bevezető részben (4) is utaltunk a tájékoztatás szó kettős jellegére - ismeretek közlése, illetve maguk az ismeretek, - és a szó gyakorlati használatának megfelelően azt ajánlottuk, hogy a tájékoztatás szó tartalmának a tevékenységet, az ismeretek közlését tekintsük. Hasonló egyébként a helyzet a dokumentáció fogalmának definiálása esetében is.

4.6 Tájékoztatás mint felvilágosítás

Ez a fogalmi meghatározás, amely csaknem teljesen egyezik a szerző által képviselt felfogással, meglehetősen szűk, mivel a felvilágosítás kifejezés szükségképpen olyan közlés képzetét társítja, amelyet valamely érdeklődés alapján felkérésre adunk. A tájékoztatásnak jelenleg kétségmentesen ez a leggyakoribb típusa. Emellett azonban van olyan tájékoztatás is, amelyet nem felkérésre, egy bizonyos tájékoztatási igény ismerete és a tájékoztatásra szoruló aktivitása vált ki - azaz az ún. iniciatív (kezdeményező) tájé-

koztatás. Jelenleg ez a gyakorlat még nincs tulságosan elterjedve, de eljön az ideje, hogy számszerűen is elérje - sőt bizonyos esetekben túl is szárnyalja - a felkérésre adott tájékoztatásokat. Ez a jövő tájékoztatási típusa különösen a termelésben, mert mozgósító erővel rendelkezik. Ezért célszerűnek látszik, hogy a tájékoztatást ne mint felvilágosítást definiáljuk, hanem mint ismeretek közvetítését.

5. A DOKUMENTÁCIÓ ÉS A TÁJÉKOZTATÁS FOGALMÁNAK ÉRTELMEZÉSE

A dokumentáció és a tájékoztatás fogalmának meghatározásával való foglalkozás, a különféle vélemények boncolgatása komolytalan játék lenne, ha ennek nem volna elhatároló gyakorlati fontossága a dokumentáció és tájékoztatás szempontjából. Hogy ezeket az elnevezéseket hogyan határozzuk meg, hogyan értelmezzük - ez döntő következménnyel jár a dokumentációs és tájékoztatási munka tartalma, módszere és szervezete szempontjából. Egyszerű példával bizonyíthatjuk ezt: Feltéve, hogy a tájékoztatást a dokumentáció egyik jellemzőjévé tesszük, szükségképpen terminológiai nehézségeink támadnak az olyan intézmények elnevezésénél, melyek elsődleges irodalmat tartalmilag feltárnak és olyanoknál, melyek a beszerzett dokumentációs anyag alapján kizárólag tájékoztatnak. Ebben az esetben szükségképpen mindkét kategóriát - különböző feladataik ellenére is - dokumentációs intézménynek kell neveznünk. De kinek tesszük ezzel szolgálatot? Az ügynek vagy a helyzet tisztázásának bizonyára nem; csak ködösítjük a fogalmakat. Ha azonban elhatározzuk, hogy az egyértelműség okából a gyermeket nevén nevezünk, tehát jelen esetben, dokumentációs illetve tájékoztatási intézményről beszélünk, miért ne végezzük el ezt a különbségtételt és szétválasztást elméletben éppúgy, ahogy gyakorlatban elvégeztük.

A gyakorlat igényeivel számolva meg kell kísérelnünk a dokumentáció és a tájékoztatás lényegének meghatározását. Itt csak össze kell foglalni azokat a megállapításokat, amelyeket fentebb a különféle felfogások elemzésével kapcsolatban tettünk. Néhány kiegészítő szempont tekintetbevételével a dokumentáció és a tájékoztatás fogalmát a következőképpen lehetne meghatározni:

5.1 Dokumentáció

A dokumentáció a következő főbb tevékenységi ágakat foglalja magában:

- a/ annak megállapítása, hogy valamely szakirodalmi munka érdemes a dokumentációs feldolgozásra;
- b/ szakirodalom tartalmi elemzése;
- c/ a dokumentációs anyag osztályozása.

a/ Annak megállapítása, hogy valamely szakirodalmi munka érdemes a dokumentációs feldolgozásra.

Míg a könyvtáros valamennyi beszerzett dokumentummal kell, hogy foglalkozzék, a dokumentáció válogat: annak a legfőbb feladatának megfelelően, hogy új, a népgazdaság fejlesztése szempontjából fontos ismereteket és tapasztalatokat kutasson fel és rögzítsen és ezzel megteremtse a tájékoztatás előfeltételeit - a beszerzett és rendelkezésre álló dokumentumokból csak azokat válogatja ki, amelyek tartalmilag megfelelnek. Ebben a válogató tevékenységben már a dokumentáció céljának és létjogosultságának lényeges jellemzői tükröződnek: ez a szűrő, amely a dokumentumok tulkinálatából a tudásra érdemeset kiválasztja.

b/ Szakirodalom tartalmi elemzése

Míg a dokumentálásra való érdemesség megállapítása közben, amint már kifejtettük, minden érdektelen munkát mellőznek, a dokumentumok tartalmi elemzése kapcsán valamennyi dokumentációs szempontból fontos tartalmi elemet felkutatnak és valamennyi, dokumentációs szempontból érdektelen tartalmi elemet mellőznek. Valamely dokumentációs - és ezért a népgazdaság szempontjából is érdekes anyag felkutatásának és rögzítésének az eredménye a referátum. (A felkutatott anyag írásbeli rögzítésének és nyelvi megfogalmazásának különböző formáival összefüggő terminológiai kérdések fejtegetésével itt most nem foglalkozunk.)

c/ A dokumentációs anyag osztályozása

Az osztályozás, vagyis a dokumentációs anyag szakmai besorolása bizonyos osztályozó szavak vagy szimbólumok, pl. tárgyszavak vagy ETO-számok segítségével, szorosan összefügg a dokumentumok tartalmi elemzésével, mert ez adja az alapot a dokumentációs anyag osztályozásához. Az osztályozás az előfeltétele a tájékoztatás területéhez tartozó első tevékenységnek, a dokumentációs anyag rendezésének.

E három tevékenységi ággal alapján jellemeztük a dokumentációt. Eredménye a tárolható, tájékoztatási célokra felhasználható dokumentációs anyag.

5.2 Tájékoztatás

A tájékoztatás a következő három fő tevékenységi ágat foglalja magában:

- a/ a dokumentációs anyag tárolása;
- b/ a dokumentációs anyagra vonatkozó kérdések;
- c/ ismeretek átadása.

a/ A dokumentációs anyag tárolása

A dokumentációs anyag tárolása, az osztályozásnál megadott rendező szavak vagy szimbólumok szerint, a dokumentációs anyagot alkalmassá teszi arra, hogy vele kapcsolatban kérdéseket tegyenek fel és segítségével utbaigazítsanak. Amíg az anyag rendezetlen, tájékoztatási célokra nem alkalmas.

Különálló lapok esetében (dokumentációs cédulák és hasonlók) a rendezés kartoték formájában történik, ha a dokumentációs anyagot kötetben teszik közzé, akkor az egyes kiadványok anyagának bizonyos tárgy szerinti tagolása és mutató (regiszter) készítése kívánatos.

Míg a dokumentációs cédulák előfizetői maguk kénytelenek ezeket rendezni, a kötetben megjelenő anyag esetében a mindenkor szerkesztő vagy kiadó leveszi az előfizető válláról ennek a munkának a terhét. Ez a cédulákkal szemben kétségtelenül előny; viszont a keresésnél ezt az előnyt a szakirodalmi kartoték által nyújtott előnyök erősen semlegesítik.

b/ A dokumentációs anyagra vonatkozó kérdések

Ide tartozik mindazon tevékenység, mely arra irányul, hogy egy-egy megadott kérdésre vonatkozó - és a rendelkezésre álló dokumentációs anyagban meglévő - legmegfelelőbb anyagot felkutassuk, akár felkérésre, akár pedig egyéb célra. A kiindulási pont mindig valamilyen szakkérdés.

c/ Ismeretek átadása

Itt a felkutatott, téma szerint adott dokumentációs anyag átadásáról vagy tartalmának a tájékoztatóhoz való közvetítéséről van szó, mindig a célszerűségnek vagy a technikai lehetőségeknek megfelelően. Míg a dokumentációs anyagra vonatkozó kérdésfeltevés és az ezt megelőző tevékenység: az adott szakprobléma téma-szerinti elemzése, valamint az alkalmazandó kereső eljárások a tájékoztatás primer szakismereteket kívánó tevékenységi ágai, a felkutatott dokumentációs anyagnak vagy tartalmának átadása - bármilyen formában történjék is - a művelet tisztán technikai oldala mellett elsősorban módszertani probléma.

Ezzel a 3 tevékenységgel a tájékoztatási feladatok területe lényegében ki van jelölve.

Felvetődik mármost a kérdés, hogy a dokumentáció és a tájékoztatás lényegének itt megkísérelt jellemzése a dokumentációnak és a rája épülő tájékoztatásnak csak az NDK-ban lévő módszertani és szervezeti viszonyai között érvényes-e, vagy pedig általánosítható. Az utóbbi kérdésre igenlő választ kell adnunk, még pedig azért, mivel külföldön is alapvető különbséget tesznek módszertani és szervezeti szempontból könyvkiadás, könyvkereskedelem, könyvtárügy, szabadalomügy, szabványosítás és különbséget tesznek levéltárügy és muzeológia között és mivel ott is egyre nő az olyan intézmények száma, amelyeknek fő jellemzői az 5.1 és 5.2 alatt leírt tevékenységek. Helyes és méltányos ezeknek az intézményeknek sajátosságaiknak megfelelő elnevezést adni. És itt önként adódnak a dokumentáció és tájékoztatás kifejezések, amelyek sok helyen már az itt használt értelemben honosodtak meg.

Ezen kívül valamennyi, a dokumentáció és a tájékoztatás területén működő dolgozónak meg kell értenie, hogy a dokumentáció és a tájékoztatás ügyét nem az szolgálja, ha ezeket a fogalmakat valamennyi lehetséges határterületükkel fogalmilag összekeverjük; ellenkezőleg olyan definícióra van szükség, amely világosan és pontosan megállapítja a feladatokat és kiemeli az egyes jellegzetességeket.

Irodalom

1. ARNTZ, Helmut: Documentatio a documento. (Dokumentumok dokumentációja) = Nachrichten für Dokumentation. 1954. 5. Jg. 4. Nr. 171-179. p.
2. BALBIS, Bruno: Appunti di tecnica documentaria. (A dokumentáció technikájáról.) = Ricerca Scientifica et il progresso tecnico. 1956. 26. Vol. 1. no. 263-265. p., 2. no. 961-963. p., 3. no. 649-652. p.
3. Definition of Documentation. (A dokumentáció definíciója.) = American Documentation. 1955. 6. vol. 3. no. 208-209. p.
4. Documentation terminology. (A dokumentáció terminológiája.) = The Hague 1958. FID. 8 p. (FID-Publications 307.)
5. FILL, Karl: Wesen und Methoden der Dokumentation. (A dokumentáció lényege és módszerei.) = Dokumentation, Fachbibliothek, Werksbücherei. 1954. 2. Jg. 4/5. Hft. 34-35. p.
6. FINK, P.: Dokumentation - ein unenbehrlicher Helfer für den Techniker und Forscher. (A dokumentáció nélkülözhetetlen segítség a műszaki szakemberek és a kutatók számára.) = Technische Rundschau. 1956. 48. Jg. 26. Hft. 3-7. p.

- 7. FRANK, Otto: Einführung in die Dokumentation. (Bevezetés a dokumentációba.) Berlin 1949, Beuth. 3-4.p. (Handbuch der Klassifikation 5.)
- 8. GODET, Marcel: Terminologie de la Documentation. (A dokumentáció terminológiája.) = Führer durch die Schweizerische Dokumentation. Bern 1946, Schweizerische Vereinigung für Dokumentation 15-20.p.
- 9. HAMAN, F.: Ein Wort zur Dokumentation. (Néhány szó a dokumentációról.)= Kunststoff-Rundschau. 1957. 4.Jg. 2.Hft. 56-57.p.
- 10. JACKSON, Eugen B.: Inside documentation (A dokumentáció lényege.)= Special Libraries. 1954. 45. vol. 4.no. 151-157.p.
- 11. KUNZE, Horst: Dokumentation und wissenschaftliche Bibliotheken. (Dokumentáció és tudományos könyvtárak.)= Dokumentation. 1953/54. 1.Jg. 4.Hft. 78-84.p.
- 12. PIETSCH, E.: Grundfragen der Dokumentation. Publikationswesen - Definitionen - Organisation. (A dokumentáció alapvető kérdései. Publikáció - definíciók - szervezet.) = Dokumentation in Technik und Wirtschaft. Dortmund 1954, Verkehrs- und Wirtschaftsverl. 18-39.p. (Arbeitsgemeinschaft für Rationalisierung des Landes Nordrhein-Westfalen. 14.)
- 13. SCHÜRMEYER, Walter: Der Begriff der Dokumentation. (A dokumentáció fogalma.)= Nachrichten für Dokumentation. 1953. 4.Jg. 4.nr.)
- 14. SCHÜRMEYER, Walter: Dokumentation. = Nachrichten für Dokumentation. 1950. 1.Jg. 1.nr. 3-4.p.

Eredeti cím: Dokumentation und Information. Eine terminologische Untersuchung.

Megjelent: Dokumentation. 1959. 6.Jg. 1.Hft. 3-10.p.

OSzK. ford.sz.: 2097.

Popovics, O.:

OO
KATALOGIZÁLÁS NAGYOBB KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRAKBAN
OO

A könyvtár munkájának eredményessége nagymértékben függ katalógusai-
nak minőségétől. A katalógusoknak olyanoknak kell lenniök, hogy az olvasók
többségétől várható kérdésekre választ tudjanak adni. A könyvtárak különbö-
ző típusainak más és más az olvasóközönsége; katalógusaiknak tehát olvasói
igényéhez kell alkalmazkodniok.

A betűrendes katalógus

A könyvtárak alapvető és legfontosabb katalógusának általában a betű-
rendes katalógust tekintik; természetes tehát, hogy létrehozására és szer-
kesztésére nagy figyelmet szoktak fordítani. A létrehozás és szerkesztés
módja mindenekelőtt a könyvtár típusától, illetve rendeltetésétől függ.

A tudományos könyvtár olvasói nyílrészt azonos műveltségi fokon álla-
nak; a közművelődési könyvtárak olvasói viszont igen heterogének: gyermekek
és öregek, éppen hogy írni olvasni tudók és értelmiségiek. A tudományos könyv-
tár olvasói sokféle kérdésre várnak választ a betűrendes katalógustól mint pl.:
megtalálható-e a könyvtárban egy bizonyos írónak egy bizonyos műve?; milyen mű-
vei vannak valamilyen írónak? vagy ugyanannak a műnek milyen kiadásai vannak meg
a könyvtárban? Ezenkívül sok egyéb adat is érdekelheti az olvasókat, mint pl.:
mikor adtak ki valamilyen művet? - ki fordította? - vannak-e benne illusztrációk?
van-e melléklete? - ad-e bibliográfiát? stb.

Ezzel szemben a közművelődési könyvtárakat rendszeren azért keresik fel az
olvasók, hogy a pihenés óráira könyvet vegyenek ki szórakozás céljára; ezért a
katalóguscédulákon csupán olyan adatoknak kell szerepelniök, amelyek a művek
azonosításához szükségesek. A közművelődési könyvtár betűrendes katalógusának
tehát csupán a keresett művek megtalálásához, nem pedig - mint a tudományos
könyvtárak esetében - különböző életrajzi-bibliográfia adatok felkutatásához
kell eszközül szolgálniók. Mindezek után nyilvánvaló, hogy a közművelődési könyv-
tár betűrendes katalógusának nem kell mindazokat az adatokat tartalmaznia, ame-
lyeknek a tudományos
A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban: 2016-ban.
nképpen bent kell len-

A címleírás mélysége

A címleírás alapvető elveit azonban, különösképpen a rendszó megválasztása és megfogalmazása során mindig szem előtt kell tartanunk. Ami a katalóguscédulák második részét kitevő adatok terjedelmét illeti, az egyebek között magának a könyvtárnak szükségletétől és jellegétől függ; az olvasó sokkal nagyobb igényt támaszt az olyan könyvtár katalógusával szemben, amelynek nincs szabadpólc-rendszere, mint az olyanéval szemben, ahol ez meghonosult. Ez azt jelenti, hogy a tényleges és döntő különbség egyrészt azoknak az adatoknak a számában fog jelentkezni, amelyeket maga a címleírás, illetve a katalóguscédula második része tartalmaz, másrészt a rendszóválasztás és fogalmazás egyszerűsítésében. A címleírás egyszerűsítése során azonban óvatosan kell eljárunk; a katalóguscédulának ui. a közművelődési könyvtárban is tartalmaznia kell az olvasó számára hasznos és szükséges minden adatot.

A közművelődési könyvtáraknak sem lesz azért teljesen azonos rendszerű katalógusuk; a városi vagy járási könyvtár katalógusa ui. mindenképpen különbözni fog a falusi könyvtár katalógusától, mivel ezek a könyvtárak mind olvasóközönségük összetétele, mind könyvállományuk nagysága és minősége tekintetében is különböznek egymástól. Cikkünkben csupán a nagyobb közművelődési könyvtárak katalógusaival fogunk foglalkozni.

Transzliteráció - vagy eredeti írásmód?

Az első probléma, amellyel a betűrendes katalógus felállítása során találkozunk, az írásmód megválasztásának kérdése a rendszó számára. Ez a kérdés egyébként tudományos könyvtárainkban is felvetődik, megoldása azonban - a mi sajátos körülményeink között - nagyobb nehézségbe ütközik közművelődési könyvtárainkban. Különösen akkor lesz nyilvánvalóvá ennek igazsága, ha tekintetbe vesszük, hogy a könyvtárnak egyetlen egységes betűrendes katalógussal kell rendelkeznie, s ebben a könyvtár állományát feltáró katalóguscéduláknak hézagtalan betűrendben kell tartalmazniok a szerzők nevét, vagy a művek címét kifejező rendszavakat. A kérdés tehát az, hogy a könyvtár egyetlen betűrendes katalógust állítson-e fel és ebben az esetben a cirill vagy a latin írásmódot válassza-e a címleírás elvégzéséhez, - vagy két betűrendes katalógust tartson-e fenn aszerint, hogy a kérdéses művet melyik írásmóddal nyomták. Ezzel párhuzamosan az a kérdés is felmerül, vajon az idegen nyelvű kiadványok is az egyetlen közös katalógusba kerüljenek-e vagy pedig elkülönítsük őket a jugoszláv nyelvűektől. Erre a kérdésre néhez a válasz, mert egyik megoldás sem teljesen kielégítő.

Ha feltesszük, hogy a könyvtár csak egy katalógust készít s ebben a rendszót cirill betűvel írjuk, akkor első problémaként a szerzőknek az eredetiben latin betűvel nyomott neve jelentkezik. Sok esethen ui. nem fogjuk tudni helyesen cirill írásmódra átírni. Az is gyakran előfordul, hogy fordításban, pl. horvát nyelven megjelent műben, a szerző nevét eredeti alakjában találjuk, nem pedig a mi latin betűs átírásunk szerint. Ha pedig történetesen kevéssé ismert, mondjuk angol szerzőről van szó, bizony nehéz lesz azt fonetikus cirill betűvel átírni. (Pl.: Bengough) Megtörténhetik az is, hogy ugyanazon szerzőnek különböző könyvein a szerző nevének kétféle átírásával találkozunk. (Pl.: "Moam" és "Mam"); ilyenkor kétség merül fel, ugyanazon szerzőről van-e szó. Nehézséget okoznak azok az orosz és bolgár szerzők is, akiknek művei könyvtárunkban eredetiben is és nyelvünkre lefordított változatban is megtalálhatók. Tolsztoj nevének mint rendszónak "j" betűjét a szerb vagy orosz cirill írás megfelelő betűjével írjuk-e? Ha a szerb írásmód mellett döntöttünk és elvünkhez következetesen akarunk maradni, - ami

mellesleg igen fontos a katalógus egységessége szempontjából - akkor minden más orosz szerző nevét is a mi cirill írásunknak megfelelően kell felvennünk, még abban az esetben is, ha a művek csak eredetiben vannak meg; ez viszont szerintünk nem éppen a legszerencsésebb megoldás. Feltehető a kérdés: miért nem vezetünk egy cirillbetűs katalógust a jugoszláv nyelvű művek, egy másik cirillbetűs katalógust az orosz és bolgár rendszavú művek és egy harmadikat minden egyéb nyelven megjelent mű számára? Véleményünk szerint ez a megoldás sem lenne kielégítő, mert a sokféle katalógus nagyon könnyen megzavarhatja az olvasót.

Tegyük fel mármost, hogy a könyvtár egyetlen katalógusában a rendszót latin betűkkel írjuk. Ebben az esetben a könyvtárnak legelőször is átírási szabályzatot kell bevezetnie. (pl. a Szerb Népköztársaság Könyvtáros Egyesületének katalógizálási Szabályzatában foglalt táblázatot) és eszerint kell végeznie minden, az eredetiben cirill betűkkel írt szerző nevének átírását, márpedig ilyenkor magának a név eredeti alakjának megállapítása sem megy egykönnyen. Arra is szükség lenne azonban még, hogy eredeti alakukra állítsuk vissza mindazokat a neveket, amelyeket az eredetiben ugyan latin betűkkel írtak, de a könyvön cirillre, vagy a mi latin írásunkra írtak át; ez is gyakran elég nehézséggel jár, különösen, ha kevésbé ismert szerzőről van szó. Mindezen felül úgy véljük, nem lenne szerencsés választás, ha a Szerb Népköztársaságban, ahol tulnyomóan mégiscsak a cirill írás van használatban, latin betűs katalógust alkalmaznánk.

Szerintünk legjobbnak a harmadik lehetőség látszik, amely szerint két katalógus készül, egy cirillbetűs katalógus, tekintet nélkül arra, hogy a könyvet a mi cirill írásunkkal, vagy orosz, illetve bolgár cirill írással és egy latinbetűs katalógus - nyelvre való tekintet nélkül - minden latinbetűvel nyomott könyv számára.

A rendszerő

A rendszerő megválasztása alkalmával ugyanazon elvek szerint kell eljárunk, mint a tudományos könyvtárakban. A szabályzat egyes cikkelyeinek szélesebbkörű és szabadabb alkalmazása, továbbá a sok ismétlés elkerülése érdekében a rendszerő megválasztására vonatkozó cikkelyeket lehetőleg egyszerűsítsük és tömörítsük, illetőleg a rokon szakaszokat csoportosítsuk. Ugyanugy a rendszerőképzés során is azokat az elveket kell követnünk, amelyeket a tudományos könyvtárakban is szem előtt tartunk. Természetesen nagyobb egyöntetűségre kell törekednünk, ami azt jelenti: minden szerzőt legismertebb nevén kell nyilvántartanunk, tekintet nélkül arra, hogy igazi, vagy álnévvel, leánykori családnévvel, - vagy - ha férjezett nőről van szó - házasság útján nyert névvel van-e dolgunk. Egyes könyvtárosok úgy vélik, hogy a közművelődési könyvtárak esetében nem kell egy-egy szerző minden művének egy helyen lennie a katalógusban, más szóval egy-egy szerző nevét nem kell minden esetben azonos alakú rendszerőként felvennünk. Ebben az esetben a művek rendszerőjét abban az alakban írják, ahogy a szerző neve a könyvön szerepel; e szerint a felfogás szerint ui. a tájékozatlan olvasó a nevet csak abban az alakjában ismeri, amely a kérdéses könyvön található, míg a művelt egyének amugyis tisztában vannak a szerző nevének minden lehetséges alakjával és így bizonyosan megtalálják a kívánt könyvet. A magunk részéről az eljárást nem tartjuk a legmegfelelőbbnek; szerintünk helyesebb, ha a szerző nevét legismertebb alakjában szerepeltetjük, egyéb változataira pedig - a szükségnek megfelelően - utalásokat készítünk. A személynevek kezdőbetűit nem kívánatos feloldanunk.

Testületi szerző

Betűrendes katalógus felállításakor az a legnehezebb kérdés, vajon azokat a műveket, amelyeknek közreadója valamely testület, az illető testület műveiként tekintsük-e és ennek neve alatt vegyük-e fel, vagy pedig anonim művekként címükön szerepeltessük. Ez a probléma nemcsak a közművelődési, hanem a tudományos könyvtárakban is jelentkezik. Noha a testületi szerzőség elve már sok szabályzatba belekerült, az országok jelentékeny része még mindig nem vezette be sem a tudományos, még kevésbé a közművelődési könyvtárak katalógizálási gyakorlatába. Mint tudjuk, magában Jugoszláviában sem fogadta még el maradéktalanul minden köztársaság. A Szerb Népköztársaság Könyvtáros Egyesületének Katalógizálási Szabályzatába azonban már felvették a testületi szerzőség elvét s alkalmazásának szabályait is részletesen kidolgozták. Hogyan járjunk tehát el az ilyen jellegű kiadványokkal a nagyobb közművelődési könyvtárakban? Minthogy a testületi kiadványok ilyen sajátos módon való címlírása - a szóbanforgó eljárás számos fogyatékosága ellenére - gyakorlati szempontból vitathatatlanul előnyösnek mutatkozik, úgy véljük, hogy ezt az eljárást - bizonyos megszorításokkal és egyszerűsítésekkel - mindenképpen alkalmazni kellene ezekben a könyvtárakban is. A legfontosabb feladat mindenek előtt annak megállapítása lenne, milyen munkákat kell testületi szerzők műveinek tekintenünk. A kérdés eldöntése során azonban óvatosan kell eljárunk; nem szabad túl szerítnünk a testületi szerzőség körét tulságosan kitágítanunk, hanem csupán a hivatalos, illetve szolgálati és ügykezelési kiadványokra kell szorítkoznunk.

Különleges kiadványok, apró nyomtatványok

A közművelődési könyvtárak törzsállománya nem foglalja magában a kiadványok mindazon fajtáit, amelyek a tudományos könyvtárak állományában találhatóak és amelyek összetettebb feldolgozási módot igényelnek. Ezekben a könyvtárakban ritkán találkozhatunk különböző tudományos társaságok kiadványaival, doktori értekezésekkel, törvényekkel, nemzetközi szerződésekkel, régi nyomtatványokkal, térképekkel és más hasonló kiadványokkal, amelyeknek a feldolgozása bonyolult eljárást jelent. Mivel tehát nem lesz alkalmunk ezekkel foglalkozni, arra sincs semmi szükség, hogy az ezekre vonatkozó feldolgozási eljárást a közművelődési könyvtárak katalógizálási szabályzatába belefoglaljuk.

A közművelődési könyvtár arra sincs kötelezve, hogy állományában olyan különböző apró nyomtatványokat tartson, amelyek hamar elévülnek. Az ilyen jellegű kiadványokat a könyvtár nem dolgozza úgy fel, mint állományának egyéb részeit, hanem - az olvasók által való használat biztosítására - mindössze csak bizonyos rendszer szerint elhelyezi; ha pedig elvesztik időszeregségüket, egyszerűen kiselejtezi őket.

Összefoglalva a mondottakat: a betűrendes katalógust a nagyobb közművelődési könyvtárakban ugyanolyan elvek alapján kell elkészíteni, mint a tudományos könyvtárakban, azzal a különbséggel azonban, hogy a címfelvételek során - ahol csak lehet - megfelelő egyszerűsítéseket és összevonásokat kell végrehajtani. Az ilymódon készült katalógus mind az olvasóknak, mind magának a könyvtárnak az igényeit is kielégíti.

Irodalom

1. Beograd. Narodna biblioteka. Bibliotecscki centar NRSz.: Osznovna uputsztva za katalogizaciju Bibliotecsckog centra NRSz od 28. IX.1954. (A Szerb Népköztársaság Könyvtári Központjában folyó katalogizálás alapvető irányelvei) (Soksz.)
2. Gancseva, D. - Albanszka, L. - Cvetanov, C.: Edini pravila za opiszanie na pecsatni proizvedenija v maszovite biblioteki. 2. prerab. i dpl. izd. (A sajtótermékek egységes címleirési szabályzata a közművelődési könyvtárak számára. 2. átdolg. és kieg. kiad.) - Szófia, 1953. Nauka i Izkusztvo.
3. Edinüe pravila opiszanija proizvedenij pecsati dlja katalogov nebol' sih bibliotek i bibliograficseszkih ukazatelej. 2.izd. (A sajtótermékek egységes címleirési szabályzata a kiskönyvtárak és bibliográfiák számára. 2. kiad.) - Moszkva, 1954. Goszkuł'tproszvetizdat.
4. Klenov, A.V.: Bibliotecsnaia tehnika. 5.izd. (Könyvtári technika 5.kiad.) Moszkva, 1955. Goszkuł'tproszvetizdat.
5. Custer, B.A.: Some unanswered questions: the public library. (Néhány nyitvaálló kérdés: a közművelődés könyvtári) = The Library Quarterly 1956. 26 vol, 356-361 p.
6. Johnson, M.F. - Cook, D.E.: Manual of cataloging and classifications for small school and public libraries. 4.ed. (A ktalogizálás és osztályozás kézikönyve kis iskolai és közművelődési könyvtárak számára. 4.kiad.) New York, 1950. H.W.Wilson.
7. Pettus, C.E.: Cataloging standards for small public libraries. (Katalogizálási normák kis közművelődési könyvtárak számára.) = Southeastern Librarians 1955, 5 vol. 99-117 p.)
8. Taylor, M.S.: Fundamentals of practical cataloging. (A katalogizálás gyakorlatának alapelvei.) London, 1954. George Allen and Unwin.

Eredeti cím: Katalogizacija u vecim popularnim bibliotekama.

Megjelent: Bibliotekar(Beograd). 1958. 10.god. 4.no. 258-262.p.

OSZK.ford.sz.: 2101.

KÖNYVTÁRÜGYI FOLYÓIRATOK REPERTÓRIUMA

Lapunk e számában utjára bocsátjuk a könyvtárügyi folyóiratok repertóriumának első közleményét. A repertóriumban a Könyvtártudományi Szakkönyvtárba járó szakfolyóiratok 1959. január 1-től megjelent cikkeit dolgozzuk fel folytatólagosan.

1958 év végéig a beérkezett folyóiratok válogatott cikkeiről készült cimleírásokat a Könyvtártudományi és Módszertani Központ cikk-katalógusa tartalmazza. A most megindított repertórium anyagát is kumuláljuk kartoték-alaku katalógusban, amely a már említett cikk-katalógussal együtt a Könyvtártudományi Szakkönyvtár használóinak rendelkezésére áll.

Az egyes cikkek cimleírásait egytől kezdődően átfutó tételszámokkal látjuk el a kumulatív mutatók készítésének megkönnyítése céljából. Minden esetben adjuk a cikk címének magyar fordítását. Amennyiben a cím semmitmondó, vagy esetleg félrevezető, a cikk tartalmára utaló fiktív magyar címet is közlünk. A címek leírásánál egyébként az analitikus cimleírás szabályait követtük.

A Könyvtártudományi Szakkönyvtárba járó jelentősebb folyóiratok minden számát feldolgozzuk; ezeknek címjegyzékét - az általunk használt rövidítésükkel együtt - jelen számunkban is közöljük. (82-83.p.) A kevésbé jelentős szakfolyóiratokat szintén átnézzük és amely számokban fontosabb cikk van, azt is feldolgozzuk.

A repertórium osztályozási rendszerét szintén közöljük e szá-
munkban. (45-48.p.) Kérjük olvasóinkat, hogy erről, és a repertóri-
um egyéb felmerülő problémáiról is, közöljék velünk észrevételei-
ket, hogy további munkánkban azokat hasznosíthassuk. (Címünk: Könyv-
tártudományi és Módszertani Központ. Könyvtártudományi Osztály. Bp.
VIII. Muzeum u.3.)

0 - 0 - 0 - 0 - 0
0 - 0

KÖNYVTÁRI ÉS DOKUMENTÁCIÓS SZAKIRODALOM

1. Általános kérdések

- .1 Könyvtártudomány. Könyvtártudományi kutatás.
 - .2 A könyvtárügy állami és társadalmi irányítása. Könyvtári törvények.
 - .3 Módszertani munka.
 - .4 Könyvtárak együttműködése.
 - .41 Könyvtári hálózatok.
 - .43 Központi katalógusok. Központi katalógizálás.
 - .46 Könyvtárközi kölcsönzés.
 - .5 Egyesületek, szervezetek.
 - .6 Konferenciák, kongresszusok. Kiállítások.
 - .7 Könyvtárosképzés, továbbképzés.
- : Alosztályozás országok szerint.

2. Általános helyzetkép

- : Alosztályozás országok szerint. Az egyes könyvtárfajtákra vonatkozó anyagot lásd 3. alatt.

3. Könyvtárfajták

- .1 Nemzeti és általános tudományos könyvtárak.
 - .2 Egyetemi és főiskolai könyvtárak.
 - .3 Szakkönyvtárak.
 - .4 Közművelődési könyvtárak.
 - .5 Üzemi közművelődési könyvtárak. Szakszervezeti könyvtárak.
 - .6 Iskolai és gyermekkönyvtárak.
 - .7 Egyéb könyvtárak.
- : Alosztályozás országok szerint.

4. Könyvtárépület. Berendezés. Felszerelés.

- .1 Építés. Épület. Fűtés, világítás.
- .2 Butorzat.
- .3 Szállítóberendezések.
- .4 Gépi berendezés és eljárások.
 - .41 Sokszorosítógépek. Sokszorosítás-technika.
 - .42 Fénymásolás.
 - .43 Mikrofényképezés.
 - .45 Lyukkártya-technika. Gépi válogatás.
 - .47 Xerográfia és egyéb eljárások.

Csak általános, vagy több könyvtári tevékenységre kiterjedő anyag. Részfeladatok megoldását szolgáló gépi berendezéseket lásd a megfelelő csoportban.

5. Könyvtárvezetés. Könyvtárszervezés. Könyvtárigazgatás.

- .1 Vezetés.
- .2 Munkaszervezés.
- .4 Személyzet.
- .6 Jogszabályok.

: Alosztályozás könyvtárfajták és országok szerint.

6. Állomány.

- .1 Állományismertetés.
- .2 Állománygyarapítás.
- .3 Törlés.

: Alosztályozás országok és kiadványfajták szerint.

7. Könyvtári feldolgozás.

- .1 Címleírás.
- .2 Osztályozás.
- .3 Katalógusok. Katalógusszerkesztés.
- ! Központi katalógusokat lásd 1.43 alatt.
- .4 Szerelés.

: Alosztályozás kiadványfajták, könyvtárfajták és országok szerint.

8. Állományvédelem.

- .1 Köttetés.
- .2 Raktározás.
- .3 Könyvegészségügy.

: Alosztályozás kiadványfajták, könyvtárfajták szerint.

9. Könyvtárhasználat. Olvasószolgálat.

- .1 Használat általában. Szabadpolc. Olvasók.
- .2 Olvasótermi szolgálat.
- .3 Kölcsönzés.
- .4 Népművelés, propaganda.
- .5 Felvilágosító szolgálat (referenzs).

: Alosztályozás országok, kiadványfajták és könyvtárfajták szerint.

10. Bibliográfiai munka.

- ! Lásd még 11. alatt is.
- .1 Nemzeti bibliográfia.
 - .2 Ajánló bibliográfia.
 - .3 Szakbibliográfia.
 - .4 Helyismereti bibliográfia.
 - .5 Egyéb bibliográfia.
 - .8 Bibliográfiák.

11. Dokumentáció, szakirodalmi tájékoztatás.

- ! Lásd még 10. alatt is.
- .1 Kivonatolás, referálás.
 - .2 Szakirodalmi szemlék.
 - .4 Fordítás.
 - .5 Irodalomkutatás.
 - .6 Referáló és bibliográfiai folyóiratok.
 - .7 Figyelőszolgálat.
 - .8 Egyéb dokumentációs szolgáltatások.

12. Különgyűjtemények.

- .1 Kéziratok.
 - .2 Régi és ritka könyvek.
 - .3 Időszaki kiadványok.
 - .41 Zeneművek.
 - .42 Térképek.
 - .43 Aprónyomtatványok.
 - .5 Grafikai anyag.
 - .6 Ifjúsági és gyermekkönyvek.
 - .7 Helytörténeti gyűjtemények.
 - .9 Mikro- és fénymásolatok.
- : Alosztályozás országok és könyvtárfajták szerint.

13. Írás és könyv.

- .1 Írás.
 - .2 Könyvnyomtatás.
- ! Sokszorosítástechnikát lásd 4.41 alatt.
- .3 Könyvkiadás.
 - .4 Könyvkereskedelem.
 - .6 Szerzői jogi kérdések.
 - .8 Könyvtörténet.
- : Alosztályozás országok szerint.

14. A szellemi munka és technikája.

- .1 Tudományos terminológia
- .3 Könyvtári és dokumentációs szabványosítás.
- .5 Nyelvészeti kérdések.

Közös alosztások.

Földrajzi alosztások

Nemzetközi szervezetek, földrajzi területek, országok betűrendben.

-0 Szempontok

- 01 Történet
- 02 Elmélet
- 03 Gyakorlat
- 04 Módszertan
- 05 Tervezés, Normák
- 06 Szervezés

-07 Statisztika

ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK

1. Drtina (Prag) sprach in Berlin. = Bibliothekar (Berlin). 13. Jg. 1959. 6. H. 692-694. p.

A szocialista könyvtárügy jellemző vonásai. Beszámoló J. Drtina berlini előadásáról. (1.)

2. KINGERY, Robert E.: New library technology. = Libr. J. 84. vol. 1959. 9. no. 1387-1391. p.

Új könyvtár-technológia.

(1-03)

3. Niektoré poznatky z besied pred Sjazdom socialistickej kultúry. = 'Citatel'. 8. roč. 1959. 7/8. no. 292-294. p.

Néhány tapasztalat a Szocialista Kultúra Kongresszusa előtt tartott ankétékkel kapcsolatban.

(1.)

4. SLOUKA, T.: Sjazd socialistickej kultúry a práca knižnic. = 'Citatel'. 8. roč. 1959. 7/8. no. 287-291. p.

A Szocialista Kultúra Kongresszusa és a könyvtárak munkája.

(1.)

Könyvtártudomány.
Könyvtártudományi kutatás

5. CARNOVSKY, Leon: Graduate theses accepted by library schools in the United States, 1957-58. = Libr. Quart. 21. vol. 1959. 1. no. 48-54. p. Bibliogr. 49-54. p.

Könyvtáros-iskolák által elfogadott disszertációk az Amerikai Egyesült Államokban, 1957-1958.

(1.1)

6. VICKERY, B. C.: Documentation research: Washington and after. The International Conference on Scientific Information and connected problems. = R. Doc. 26. vol. 1959. 1. no. 6-9. p.

Dokumentációs kutatómunka: Washington és az utána következő időszak. A Nemzetközi Tudományos Tájékoztatási Konferencia és az ezzel kapcsolatos problémák.

(1.1)

A könyvtárügy állami és társadalmi irányítása.
Könyvtári törvények.

DÁNIA

7. Biblioteksloven blev vedtaget som foreslæt af regeringen. = Bogens Verden. 41. årg. 1959. 2. no. 70-73. p.

A dán könyvtárügyi törvény elfogadása a kormány javaslata alapján. A második tárgyalás.

(1.2)

8. Bibliotekslovens revision. = Bogens Verden. 41. årg. 1959. 1. no. 1-12. p.

A dán könyvtárügyi törvény revíziója.

(1.2)

FINNORSZÁG

9. KANNILA, Helle: Uusi kirjasto-laki. = Kirjastolehti. 59. vuos. 1959. 2. no. 31-34. p.

Az új finn könyvtári törvény.

(1.2)

10. Kirjastojeu käyttö kaava-mis-sä on uusi laki? = Kirjastolehti. 59.vous. 1959. 2.no. 25.p.

A könyvtárak használata növekszik - hol az új törvény? (1.2)

11. Palava sana. =Kirjastolehti. 59.vous. 1959. 2.no. 34.p.

Nyomó szó. Megjegyzés a finn könyvtári törvényhez. (1.2)

NÉMET SZÖV. KÖZTÁRSASÁG

12. ENGELBERT, Otto: Zur Frage der Tätigkeitsmerkmale. = Bücherei u. Bildung. 11.Jg. 1959. 2.H. 69-70.p.

Megjegyzés a könyvtári tevékenység jelzőszámaihoz. (1.2)

SZOVJETUNIO

13. BACSALDIN, B. - ZADERMAN, L.: Szov-narhoz i tehniczeszkie biblioteki. = Bibliotekar '(Moszkva). 1959.4.no.41-43.p.

A Népgazdasági Tanács és a műszaki könyvtárak. (1.2)

Könyvtárak együttműködése
Könyvtári hálózatok

NÉMET SZÖV. KÖZTÁRSASÁG

14. HELMBOLD, Bernd : Örtliche und überörtliche Aufgaben einer Mittelstadtbücherei im Rahmen des Bücher-organismus eines Landes, dargelegt am Beispiel der Stadtbücherei Hamm (Westf.) = Mitteilungsblatt (Nordrh.Westf.) 9.Jg. 1959.2.no.37-39.p.

Középnagyságu városi könyvtár helyi és könyvtárközi feladatai a tartományi könyvtári hálózatban. A Hamm-i (Westfalen) Városi Könyvtár.

15. Überörtliche Funktionen der kommunalen Büchereien. = Mitteilungsblatt. (Nordrh.Westf.) 9.Jg. 1959. 3.H. 77-79.p.

A közművelődési könyvtárak könyvtárközi feladatai. (1.41)

SZOVJETUNIO

16. VARFOLOMEEVA, M.V.: Pjatoe szoveszsanie direktorov bibliotek Akademii nauk SzSzSzR i Akademii nauk szojuznüh reszpublik. = Szov. Bibliogr. 1959. 1/53/.no. 73-76.p.

A Szovjet Tudományos Akadémia és a szövetséges köztársaságok tudományos akadémiái könyvtárigazgatóinak ötödik tanácskozása. (1.41)

Központi katalógusok.
Központi katalógizálás

ANGLIA

17. CUSTER, Benjamin A.: ENB system for supplying catalog cards. = Libr. J. 84.vol. 1959. 14.no. 2264-2265.p.

Hogyan látja el a British National Bibliography nyomtatott katalóguscédulákkal az angol könyvtárakat? (1.43)

OLASZORSZÁG

18. Inizio della catalogazione centrale a stampa. = Accad. Bibl. Italia. 27.ann. 1959. 1/2.no. 119-127.p.

Nyomtatott katalóguscédulák központi kibocsátásának megindítása. (1.43)

19. SARACENI, Bianca Fantini : Ap-punti per il catalogo unico. = Accad. Bibl. Italia. 27.ann. 1959. 1/2. no. 77-84.p.

Megjegyzések a központi katalógus (1.43)

SZOVJETUNIÓ

20. MAMONTOV, A.V. : Organizacija szvodnih kraevodseszkih katalogov v oblasznih bibliotekah. = Szov. Bibliogr. 1959. 3/55/.no. 76-82.p.
A megyei könyvtárak központi helyismereti katalógusainak felállításáról. (1.43)

Könyvtárközi köleszés

SZOVJETUNIÓ

21. RABIN, A.É. : Nuzsna li korenaja lomka szisztemü centralizovanoj katalogizacii? = Szov. Bibliogr. 1959. 2/54/.no. 60-64.p.
Meg kell-e gyökeresen változtatni a központi katalogizálás rendszerét? (1.46)
22. TOMAHIN, N. : Kak ulucsit' knigoobmen mezsdu bibliotekami. (Iz opüta naucsnoj biblioteki im. A.M. Gor'kogo Moszkovszkogo goszudarsztvennogo universziteta. = Bibliotekar' (Moszkva). 1959. 4. no. 36-38.p.
Hogyan javítjuk meg a könyvtárközi cserét. (1.46)

Egyesületek, szervezetek

NEMZETKÖZI SZERVEZETEK

23. GELDERELOM, Gertrud: IFLA - Tagung 1958. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 3. H. 119-122.p.
Az IFLA 1958. évi konferenciája. (1958. október 13-16.) (1.5)
24. Unesco library activities in 1957-1958. = Unesco B. Libr. 13. vol. 1959. 4. no. 80-83.p.
Az Unesco könyvtári munkája az 1957-1958. évben. (1.5)

25. Unesco's programme for libraries 1959-1960. = Unesco B. Libr. 13. vol. 1959. 4. no. 77-79.p.
Az Unesco 1959-1960. évi könyvtári programja. (1.5-05)

LENGYELORSZÁG

26. Eine Gesellschaft der Bücherfreunde in Volkspolen. = Marginalien. 1958. 3. H. 18-20.p.
Könyvbarátok Társasága a Lengyel Népköztársaságban. (1.5)

NÉMET SZÖV. KÖZTÁRSASÁG

27. EYSEN, Jürgen: Berlin war eine Reise wert. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 8/9. H. 400-404.p.
Berlin megért egy utazást. A Deutsche Büchereiverband (Német Könyvtáregyesület) évi ülése 1959. jan. 27-29-ig. (1.5)
28. JANSEN, Carl: Zehn Jahre Verein Deutscher Volksbibliothekare. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 7. H. 297-306.p. 4 t. Illusztr.
A "Verein Deutscher Volksbibliothekare" (Német Közművelődési Könyvtárosok Egyesülete) tíz éve. (1.5)

NORVÉGIA

29. BROCH, Mathilde : Når enden er god. Foran enighet om organisasjonsspoersmalet i Norsk bibliotekforening. = Bok Bibl. 26. årg. 1959. 2. no. 109.p.
Ha vége jó... (A norvég könyvtáregyesület szervezeti kérdésével kapcsolatban.) (1.5)
30. Forslaget til ny lov for Norsk bibliotekforening. = Bok Bibl. 26. årg. 1959. 2. no. 105-108.p.
Javaslat a norvég könyvtáregyesületi törvényhez. (1.5)

SVÉDORSZÁG

31. BOLAY, Karl-Heinz: Bibliothekskongress in Schweden 1958. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 2. H. 83-84. p.

A svéd könyvtárosegyesület [Sve-
riges Almäna Biblioteks-förening]
kongresszusa. (1958. aug. 12-20.)

(1.5)

USA

32. BALSER, Frolinde: Organisation und Hauptbüro der American Library Association. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 7. H. 307-315. p. Bibliogr. passim.

Az "American Library Association"
(ALA - Amerikai Könyvtár-Egyesület)
szervezete és központi irodája.

(1.5)

33. Federal legislative policy of the American Library Association. Adopted January 29, 1959, by the ALA Council. = ALA B. 53. vol. 1959. 4. no. 279-283. p.

Az ALA tervei a federációs törvényhozás útján. Jóváhagyta az ALA Tanács 1959. január 29-én.

(1.5)

34. Goals for action of the American Library Association. Adopted January 29, 1959, by the ALA Council. = ALA B. 53. vol. 1959. 4. no. 277-279. p.

Az ALA munkaprogramja. Jóváhagyta az ALA-Tanács 1959. január 29-én.

(1.5)

35. The professional Library Association - its programme and responsibilities. = Canad. Libr. Ass. B. 16. vol. 1959. 1. no. 7-11. p.

Mi a hivatása a Könyvtáregyesületnek? - Az ALA programja és kötelezettségei.

(1.5)

36. Subject specialists section by-laws. = Coll. Res. Libr. 20. vol. 1959. 1. no. 75-77. p.

Az Association of College and Research Libraries Szakkönyvtáros Osztályának alapszabályzata.

(1.5)

Konferenciák, kongresszusok
Kiállítások

NÉMET DEMOKR. KÖZTÁRSASÁG

37. FUNKE, Fritz: Buch-Kostbarkeiten früherer Epochen. Die "Historische Schau" auf der Internationalen Buchkunst-Ausstellung Leipzig 1959. = Börsenblatt (Leipzig). 126. Jg. 1959. 31. no. 486-489. p. Illusztr.

Régi korok könyvritkaságai. Az 1959. évi lipcei nemzetközi könyvművészeti kiállítás könyvtörténeti bemutatója.

(1.6)

38. STEINBRECHER, Helmut: Gedanken beim Besuch einer Ausstellung. = Bibliothekar (Berlin). 15. Jg. 1959. 8. H. 911-912. p.

Gondolatok egy kiállítás megtekintése közben. (A berlini Deutsche Staatsbibliothek kiállítása a Magyar Tanácsköztársaság 40. éves évfordulója alkalmából.)

(1.6)

NEMET SZÖV. KÖZTÁRSASÁG

39. Büchereitagung in Kiel. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 2. H. 78-82. p.

Könyvtároskonferencia Kielben. (1958. okt. 8-11.)

(1.6)

Könyvtárosképzés

FINNORSZÁG

40. Kirjastokoulutuksen asema yhteiskunnassa. = Kirjastoletti. 53. vuos. 1959. 3.no. 49.p.
A könyvtárosképzés helyzete és társadalmi vonatkozása. (1.7)

NÉMET DEMOKR. KÖZTÁRSASÁG

41. ZENKER, Hartmut: Der Bibliothekar als Leser. = Bibliothekar (Berlin). 13.Jg. 1959. 8.H. 852-857.p.
A könyvtáros mint olvasó. (1.7)

NÉMET SZÖV. KÖZTÁRSASÁG

42. Der Nachwuchs für den höheren Bibliotheksdienst in Westdeutschland. (Tudományos könyvtárosok utánpótlása Nyugat-Németországban.) = Z. Bibl. Bibliogr. 6.Jg. 1959. 2.H.
LOHSE, Gerhart: Zehn Jahre Kölner Ausbildung. (A kölni könyvtárosképzés 10 éve.) 130-133.p.
PAUER, Max: Die Ausbildung an der Münchener Bibliotheksschule. 1946-1959. (Könyvtárosképzés a müncheni könyvtáros iskolában. 1946-1959.) 133-137.p. (1.7)

ÁLTALÁNOS HELYZETKÉP

ANGLIA

46. ROTHBART, Otto-Rudolf: Deutsche Bibliothekare in England. = Bücherei u. Bildung. 11.Jg. 1959. 7.H. 335-338.p.
Német könyvtárosok Angliában. (2.)

43. Praktikaamneausbildungsordnung für Norddeutschland. = Bücherei u. Bildung. 11.Jg. 1959. 2.H. 67-68.p.
P. A könyvtáros-gyakornokok képzésének szabályozása Észak-Németországban. (1.7)

SZOVJETUNIO

44. [SZKRÜPNEV] SKRYPNEV, N. : The "Krupskaja" State Library Institute Leningrad. = Unesco B.Libr. 13.vol. 1959. 4.no. 84-86.p.
A leningrádi Állami Krupszkaja Könyvtárosképző Főiskola. (1.7)

USA

45. HIRSCH, Felix E. : Library schools opportunities open to foreign librarians. = Libr. J. 84.vol. 1959. 8.no. 1201-1203.p.
A könyvtáros-iskolák ösztöndíjai külföldi könyvtárosok részére. (1.7)

AUSZTRÁLIA

47. DUNCAN, W.G.K. : Library development in South Australia. One step forward and two backwards? = Australian Libr. J. 8.vol. 1959. 1.no. 40-42.p.
A könyvtárfejlesztés jelenlegi állása Dél-Ausztráliában. Egy lépés előre, kettő hátra? (2.)

DÁNIA

48. BENGE, R.C. - DUDLEY, E.P.: Some speculations on danish librarianship = Bibliotekaren. 21. ärg. 1959. 1. no. 2-6. p.

Néhány gondolat a dán könyvtárügy-gyel kapcsolatban.

(2.)

NÉMET DEMOKR. KÖZTÁRSASÁG

49. MALEK, Rudolf: Notizen aus meinem Reisetagebuch. = Bibliothekar (Berlin). 13. Jg. 1959. 7. H. 744-748. p.

Utinapló-jegyzetek az NDK-ból.

(2.)

NÉMET SZÖV. KÖZTÁRSASÁG

50. Zur Arbeit der Arbeitsstelle für das Büchereiwesen. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 1. no. 42-45. p.

A könyvtárügyi központ feladatai.

(2.)

51. Der Freischütz in Dortmund oder ein Herr Kultusminister spricht über Bibliothekarisches. = Bibliothekar (Berlin). 13. Jg. 1959. 8. H. 833-836. p.

A dortmundi büvös vadász, avagy: Egy kultuszminiszter nyilatkozik a könyvtárosokról. (Mogjegyzés Schütz, W. "Die Arbeit der Bibliothekare ist lebensnotwendig" c. cikkéhez. = Bücherei u. Bildung. 1959. 3. H. 89-91. p.)

(2.)

52. SCHÜTZ, Werner: Die Arbeit der Bibliothekare ist lebensnotwendig. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 3. H. 89-91. p.

A könyvtárosok létfontosságú munkát végeznek.

(2.)

53. STEINBERG, Heinz: Innere Reform des Büchereiwesens darf nicht hinter der äusseren Entwicklung zurückbleiben. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 2. H. 71-74. p.

A könyvtárügy belső reformja nem maradhat a külső fejlődés mögött.

(2.)

OLASZORSZÁG

54. Cronaca delle manifestazioni. = Accad. Bibl. Italia. 27. ann. 1959. 1. 2. no. 37-71. p.

Az olaszországi könyvtárhét eseményeinek krónikája.

(2.)

55. MEYER, Lucienne: Impressions de Rome. Voyage d'études d'une bibliothécaire. = Nachr. VSB u. SVD. 35. Jg. 1959. 3/4. no. 69-77. p.

Római könyvtárakról. Uti beszámoló.

(2.)

56. Prima settimana delle biblioteche in Italia. (Az első könyvtárhét Olaszországban. 1958. okt. 5-12.) = Accad. Bibl. Italia. 27. ann. 1959. 1. 2. no. 3-37. p.

Beszámoló:

MORO, Aldo: Minden községbe egy könyvtár! 5. p.

CALDERINI, Aristide: Élők világa: a könyvtár. 6-14. p.

MARAZZA, Achille: A könyvtár funkciói és feladatai. 15-22. p.

BACCHELLI, Riccardo: Hol vannak a te könyveid? 23-26. p.

BARBERI, Francesco: A könyvtáros, ez az ismeretlen személy. 26-37. p.

(2.)

ROMÁNIA

57. PIHULIAK, Irene: Das rumänische Bibliothekswesen. Eine Skizze seiner Geschichte. 1. Teil. = Biblos. 8. Jg. 1959. 2. H. 60-74. p.

A román könyvtárügy rövid története. 1. r.

(2.)

SKANDINÁVIA

58. ABITZ, Oluf: Aus dem skandinavischen Büchereiwesen. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 3. H. 130-134. p.
A skandináv könyvtárügyről. (2.)

SZOVJETUNIO

59. OLISEV, E. V.: Pervoe zaszedanie Szoveta po voproszám bibliotečnoj rabotě. = Szov. Bibliogr. 1959. 2/54/ no. 110-112. p.
Beszámoló a szovjet Könyvtárügyi Tanács első üléséről. (1959. március 17-18.) (2.)

KÖNYVTÁRFAJTÁK

Nemzeti és általános tudományos könyvtárak

ENNSZ

60. STUMMVOLL, Josef: Als Bibliotheksdirektor bei den Vereinten Nationen. Tagebuchnotizen. 1. Teil. = Biblos. 8. Jg. 1959. 2. H. 53-59. p. Illusztr.
Mint könyvtárigazgató az ENSZ-nél. Naplójegyzetek. 1. r. (3.1)

63. SCOTT, Leight: University of Melbourne Library. = Australian Libr. J. 8. vol. 1959. 1. no. 6-13. p.
A Melbourne-i Egyetem Könyvtára. (3.2)

FINNORSZÁG

64. RAITTILA, Pekka: Jyväskyläen korkeakoulun kirjasto uusissa suojissa ja uusissa tehtävissä. = Kirjasto-lehti. 53. vuos. 1959. 3. no. 56-60. p. Illusztr.
A Jyväskylä-i főiskolai könyvtár új tető alatt és új feladatok előtt. (3.2)

BULGÁRIA

61. A "Vaszil Kolarov" Bolgár Nemzeti Könyvtár. Könyvt. Táj. (Románia). 3. évf. 1959. 1. no. 43-44. p. Illusztr. (3.1)

INDIA

65. MCNEAL, Archie L.: Academic and research libraries in India. = Coll. Res. Libr. 20. vol. 1959. 3. no. 243-246. p.
Főiskolai és kutató könyvtárak Indiában. (3.2)

Egyetemi és főiskolai könyvtárak

AUSZTRÁLIA

62. LODEWYCKS, K. A.: The Baillieu Library - University of Melbourne. = Australian Libr. J. 8. vol. 1959. 1. no. 14-19. p.
A Melbourne-i Egyetem Baillieu Könyvtára. (3.2)

NÉMET DEMOKR. KÖZTÁRSASÁG

66. FEYL, Othmar: Die 400-Jahr-Feier der Universität Jena im Spiegel der Universitätsbibliothek Jena. = Zbl. Bibl. 73. Jg. 1959. 1. H. 25-28. p.
A jénai egyetem 400 éves fennállásának jubileuma a jénai egyetemi könyvtár tükrében. (3.2)

USA

67. BEATTY, William K. : The Medical Library of the University of Missouri. = Coll.Res.Libr. 20.vol. 1959. 3.no. 205-209.,221.p.

A Missouri-i Egyetem Orvosi Könyvtára. (3.2)

68. BRACKETT, Thelma : Under one roof : the University of New Hampshire's new library. = Coll.Res.Libr. 20.vol. 1959. 3.no. 197-201., 211.p.

A New Hampshire-i Egyetem új könyvtára végre tető alá került!

(3.2)

69. College and university library statistics, 1957-58. = Coll.Res.Libr. 20.vol. 1959. 1.no. 27-61.p.

A college- és egyetemi könyvtárak statisztikája, 1957-1958.

(3.2)

70. HARDING, Thomas S. :College literary societies: their contributions to the development of academic libraries, 1815-76. = Libr. Quart. 21.vol. 1959. 1.no. 1-26.p.

A college-ok irodalmi köreinek szerepe a főiskolai könyvtárak kialakulásában, 1815-76.

(3.2)

71. LIAMS, Thomas M.: Colgate University's new library : a dynamic program. = Coll.Res.Libr. 20.vol. 1959. 3.no. 212-214.p. Illusztr.

A Colgate Egyetem új könyvtára: dinamikus program végrehajtásának színhelye. (3.2)

72. POOR, Jeanette: Carpenter Hall - Cornell's new engineering library. = Coll.Res.Libr. 20.vol. 1959.3.no. 202-204.,234.p. Illusztr.

A Cornell-i új Műszaki Könyvtár.

(3.2)

73. Space problems of large /general/ research libraries:report of a meeting. = Coll.Res.Libr. 20.vol. 1959. 3.no. 217-220.p.

Nagy, általános tudományos könyvtárak helyproblémái; beszámoló egy ilyen tárgyban tartott értekezletéről. (3.2)

74. Standards for college libraries. = Coll.Res.Libr.20.vol. 1959. 4.no. 274-280.p.

Szabályzat college-könyvtárak számára. (3.2)

75. WAGMAN, Frederick H.:The Undergraduate library of the University of Michigan. =Coll.Res.Libr.20.vol. 1959. 3.no. 179-188.p.

Az egyetemi hallgatók könyvtára a Michigan-i egyetemen.

(3.2)

Szakkönyvtárak

HOLLANDIA

76. WOLK : Aufbau und Funktion einer technischen Bibliothek. = Mitteilungsblatt.(Nordrh.Westf.) 9.Jg. 1959. 3.H. 70-77.p.

A műszaki könyvtár szervezete és működése. (A tudományos és közgazdasági könyvtárak munkaközösségének a Delft-i Műszaki Főiskola Könyvtárában, 1959. ápr.18-án tartott előadás) (3.3)

NÉMET SZÖV.KÖZTÁRSASÁG

77. KLOTH, Rolf: Bibliothekarische und ökonomische Probleme der Fachbücherei. = Bücherei u.Bildung.11. Jg. 1959. 2.H. 57-63.p.

A szakkönyvtár könyvtárügyi és gazdasági kérdései.

(3.3)

SZOVJETUNIO

78. DANILICSEV, Sz.: Biblioteka izstorii recsnogo flota. - Bibliotekar' (Moszkva). 1959. 4. ind. 46-47.p.
A folyam-hajozas torteneti könyvtára. (3.3)

USA

79. CARNOVSKY, Leon: Standards for special libraries possibilities and limitations. - Libr. Quart. 29. vol. 1959. 3. no. 168-173.p.
Mennyiben lehetséges egységes szabályzatot alkotni a szakkönyvtárak számára? (3.)

80. CARTER, Brice: Problems of libraries working with engineers. - Libr. J. 84. vol. 1959. 9. no. 1418-1419.p.
Mérnök-olvasókat kiszolgáló könyvtárak problémái. (3.3)

81. HOOK, Alice Palo: The historical society library. - Spec. Libr. 50. vol. 1959. 3. no. 114-118.p.
Az amerikai történelmi társulatok könyvtárai. (3.3)

82. KELTON, Gilbert: Jet age technical library. - Libr. J. 84. vol. 1959. 14. no. 2253-2256.p.
A rakéta-korszak műszaki könyvtára. (3.3)

83. MADDEN, Margaret E.: Streamlined special library. - Libr. J. 84. vol. 1959. 14. no. 2257-2260.p.
Az áramvonalas szakkönyvtár. (3.3)

84. SMART, Margaret: Air Force Institute of Technology Library. - Libr. J. 84. vol. 1959. 14. no. 2262-2263.p.
A Légierők Műszaki Intézetének könyvtára. (3.3)

Közművelődési könyvtárak

CSEHSZLOVAKIA

85. Z áinnoceti požičovne maďarskej literatúry ÚL'K mesta Bratislavy pred Sjazdom socialistickej kultúry. - Čitateľ. 8. roč. 1959. 7/8. no. 329.p.
A pozsonyi Központi Közművelődési Könyvtár magyar kölcsönző részlegének munkája a Szocialista Kultúra Kongresszusa előtt. (3.4)

86. JEŽKOVÁ, N. : Niektoré problémy ľudového knihovníctva v ostravskom kraji. - Čitateľ. 8. roč. 1959. 7-8. no. 336-337.p.
A közművelődési könyvtárügy néhány problémája Ostrava-megyében. (3.4)

87. K priebehu a výsledkom IX. ročnika súťaže BVL'K. - Čitateľ. 8. roč. 1959. 7/8. no. 335-336.p.
A "Kiváló Közművelődési Könyvtár" cím elnyeréséért folyó munkaverseny 9. évének lezajlása és eredményei. (3.4)

DÁNIA

88. MUNCH, Poul: Rising-filialen i Odense. - Bogens Verden. 41. årg. 1959. 1. no. 18-20.p. Illusztr.
Az Odense-i központi könyvtár fiókjai. (3.4)

89. SKOVBORG, Ellen: Nyt bibliotek for Vigerslev-distriktet i Koebenhavn. - Bogens Verden. 41. årg. 1959. 2. no. 86-88.p.
Új könyvtár a Vigerslev-kerületben Koppenhágában. (3.4)

FINNORSZÁG

90. Tampereen Pispalan sivukirjasto-uudessa huoneistossa. - Kirjasto-lehti. 53. vuos. 1959. 3. no. 60.p.
A Tampere-i Pispala-fiókkönyvtár (3.4)

FRANCIORSZÁG

91. BLETON, Jean: La nouvelle Bibliothèque municipale de Brest. = B. Bibl. Fr. 4. ann. 1959. 3. no. 113-127. p. Illusztr.

A bresti új Városi Könyvtár.

(3.4)

IZLAND

92. PLOVGAARD, Bodil: Forste moderne folkebibliotek pa Island. = Bogens Verden. 51. ärg. 1959. 2. no. 83-86. p. Illusztr.

Az első modern népkönyvtár Izlandban.

(3.4)

NÉMET DEMOKR. KÖZTÁRSASÁG

93. Entwicklung des allgemeinen öffentlichen Bibliothekswesens der DDR 1947-1958. = Bibliothekar (Berlin). 13. Jg. 1959. 6. H. 595-598. p.

A közművelődési könyvtárügy fejlődése az NDK-ban 1947-1958. (Statistika.)

(3.4)

94. KÖNIG, Elfriede: Neuer Arbeitstil - neue Arbeitsmethoden. Zur Aktivierung der Bibliotheksarbeit auf dem Lande. = Bibliothekar (Berlin). 13. Jg. 1959. 6. H. 666-668. p.

Új könyvtári stílus - új munkamódszerek. A vidéki könyvtári munka aktivizálásához.

(3.4)

95. NOVOTNÝ, Fr.: Rudové knihovnictvo v NDR. = Čítatel. 8. roč. 1959. 7/8. no. 340-343. p.

A Német Demokratikus köztársaság közművelődési könyvtárai.

(3.4)

96. SCHUMANN, Wolfgang: Perspektiven - Pläne - Probleme. = Bibliothekar (Berlin). 13. Jg. 1959. 8. H. 819-829. p.

Távlatok - tervek - problémák. Az NDK közművelődési könyvtárügyének hétéves tervéről.

(3.4)

NORVÉGIA

97. Nytt moensterreglement for folkeboksamlinger. = Bok Bibl. 26. ärg. 1959. 2. no. 87-88. p.

Új típusszabályzat a közművelődési könyvgyűjtemények számára.

(3.4)

NÉMET SZÖV. KÖZTÁRSASÁG

98. RÖDER, Rudolf: Stadtbücherei Solingen. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 4. H. 151-153. p. Illusztr.

A Solingen-i Városi Könyvtár.

(3.4)

99. BREDDIN, Hans Harald: Die Idee der Öffentlichen Bücherei hat sich durchgesetzt. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 8/9. H. 382-400. p.

A közművelődési könyvtár eszméje érvényre jutott. Közművelődési könyvtárosok konferenciája Hamburgban, 1959. máj. 29-jun. 1.-ig.

(3.4)

100. Von der Freiheit des Wortes. = Bibliothekar (Berlin). 13. Jg. 1959. 8. H. 914-915. p.

A szólásszabadságról. A hamburgi német könyvtároskongresszussal kapcsolatos észrevételek.

(3.4)

101. JOERDEN, Rudolf: Aufgaben Öffentlicher Büchereien. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 1. no. 9-21. p. Bibliogr. passim.

A közművelődési könyvtárak feladatai.

(3.4)

102. KLUTH, Rolf - DEICKE, Hanna: Arbeitsgemeinschaft der Büchereien der krisisfreien Städte Niedersachsens. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 2. H. 74-78. p.

Kiemelt Alsó-Szászország-i városok közművelődési könyvtárainak helyzete.

(3.4)

103. MÖHRING, Werner : Die Lage des öffentlichen Büchereiwesens in Nordrhein-Westfalen. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 3. H. 91-96. p.
A közművelődési könyvtárügy helyzete Észak-Rajna-Vesztfáliában.
(3.4)

104. SCHMEER, Margarethe - VOIGT Richard: Tagung der bayerischen Volksbibliothekare. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 4. H. 169-171. p.
A bajor közművelődési könyvtárosok konferenciája.
(3.4)

105. SCHMITZ-VELTIN, Wilhelm: Stadt-bücherei Duisburg. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 7. H. 333-335. p.
A Duisburg-i Városi Könyvtár.
(3.4)

106. SCHNEIDER-SCHOCH, Marianne: Tagung des Vereins deutscher Volksbibliothekare in Hamburg vom 29. Mai - 1. Juni 1959. = Nachr. VSB u. SVD. 35. Jg. 1959. 3/4. no. 83-86. p.
A "Verein Deutscher Volksbibliothekare" (Német Közművelődési Könyvtárosok Egyesülete) konferenciája Hamburgban, 1959. máj. 29-jun. 1-ig.
(3.4)

107. THAUER, Wolfgang: Die Bücherei: eine öffentliche Aufgabe. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 8/9. H. 345-349. p.
A közművelődési könyvtár munkájának nyilvános feladat.
(3.4)

108. VOIGT, Richard : Fachkonferenz der staatlichen Büchereistellen. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 4. H. 166-169. p.
Az állami könyvtárak szakmai konferenciája.
(3.4)

ROMÁNIA

109. Néhány mozzanat a versenyben éleljáró könyvtárak munkájáról. = Könyvt. Táj. (Románia). 3. évf. 1959. 1. sz. 9-19. p.
(3.4)

SVÉDORSZÁG

110. BOLAY, Karl-Heinz: Eine beispielhafte schwedische Stadtbücherei. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 1. no. 52-54. p.
Egy mintaszerű svéd könyvtár. [Karlstadti városi könyvtár.]
(3.4)

SZOVJETUNIO

111. BRIGADIROV, N. : Kraevedcseszkaja rabota rajonnoj biblioteki. = Bibliotekar' (Moszkva). 1959. 4. no. 28-31. p.
A járási könyvtárak helyismereti munkája.
(3.4)

USA

112. MORIN, Wilfred L. : Library service in Alaska. = Libr. J. 84. vol. 1959. 8. no. 1196-1200. p.
Könyvtárszolgálat Alaszkában.
(3.4)

Üzemi közművelődési könyvtárak szakszervezeti könyvtárak

NÉMET SZÖV. KÖZTÁRSASÁG

113. COLSHORN, Carl-Hermann: Werksbücherei - in wissenschaftlicher Sicht. = DFW. 7. Jg. 1959. 3. H. 91-93. p.
Az üzemi könyvtár - tudományos szemmel.
(3.5)

114. JANSEN, Carl: 50 Jahre Bücherei Hüttenwerk Rheinhausen. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 4. H. 149-151. p. Illusztr.
50 éves a Rheinhausen-i Kohászati Művek könyvtára. (3.5)

115. SCHRÄPEL, Johannes: Moderne Gesichtspunkte in der Finanzierungsform der Werksbücherei. = DFW. 7. Jg. 1959. 5. H. 161-162. p.
Modern szemponatok az üzemi könyvtár finanszírozásában. (3.5)

116. SCHÜNEMANN, H.: Gestaltwandel einer Werksbücherei. = DFW. 7. Jg. 1959. 3. H. 73-77. p. Illusztr.
Egy üzemi könyvtár átalakulása. (A brémai Brinkmann dohánygyár könyvtára.) (3.5)

Iskolai és gyermekkönyvtárak

CSEHSZLOVÁKIA

117. LACEKOVÁ, Š.: Drobnůstky z práce oddelenia pre mládež pri KL'K v B. Bystrici. = Čitateľ. 8. roč. 1959. 4. č. no. 326-328. p. Illusztr.
Mozzanatok a besztecercebányai Megyei Könyvtár ifjúsági osztályának munkájából. (3.6)

KANADA

118. Good books to read; a basic list of children's books for schools and libraries. = Canad. Libr. Ass. B. 16. vol. 1959. 1. no. 26-45. p.
Jó gyermekkönyvek; alapjegyzék iskolák és könyvtárak számára. (3.6)

119. Library service in the schools workshop. = Canad. Libr. Ass. B. 15. vol. 1959. 5. no.
Az iskolai könyvtárak problémái. A teljes szám a kérdéssel foglalkozik. (3.6)

NÉMET DEMOKR. KÖZTÁRSASÁG

120. BIERWAGEN, Marion: Bessere Zusammenarbeit Kinderbibliothek - Pionierorganisation. = Bibliothekar (Berlin). 13. Jg. 1959. 8. H. 906-910. p. Illusztr.
Gyermekeknyvtár és uttörőmozgalom jobb együttműködésére van szükség. (3.6)

121. Kinder von heute - Gestalter des Lebens von morgen. = Bibliothekar (Berlin). 13. Jg. 1959. 6. H. 603-607. p.
A ma gyermekei - jövődő életünk kialakítói. (Az 1959. nov. 9-14. -ig tartandó konferencia elé.) (3.6)

122. KUNZE, Horst: Warum in der Staatsbibliothek eine Kinderbuchabteilung aufgebaut wurde? = Börsenblatt (Leipzig). 126. Jg. 1959. 35. no. 567-570. p.
Miért építettek ki gyermekkönyvtári osztályt a Deutsche Staatsbibliothek-ban? (3.6)

123. SCHNEIDER, Anita - KRÜGER, Hanna: Was wird mit den Jugendlichen? = Bibliothekar (Berlin). 13. Jg. 1959. 8. H. 915-918. p.
Mi történnék a fiatalokkakkal? (Hozzászólás a korhatárok problémájához, az 1959. novemberében rendezendő gyermekkönyvtári konferencia alkalmából.) (3.6)

124. UHLIG, Edith - KIRSTEIN, J.: Prinzipieller diskutieren! Einige Ergebnisse der Vorbereitungen zur "Kinderkonferenz". = Bibliothekar (Berlin). 13. Jg. 1959. 8. H. 842-849. p.
Elvszerően vitázzunk! A "Gyermekkonferencia" előkészítésének néhány eredménye. (3.6)

NÉMET SZÖV. KÖZTÁRSASÁG

125. Bücherei und Schule. Ein Erlasse des bayerischen Kultusministeriums. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 2. H. 66-67. p.
Közművelődési könyvtárügy és az iskola. A bajor kultuszminisztérium rendeletének ismertetése. (3.6)

ROMÁNIA

126. DRĂGAN, Ana: Az aradi pionirház könyvtára. = Könyvt. Táj. (Románia). 3. évf. 1959. 1. sz. 39. p. (3.6)
127. KOPROS, Aristide: Egy gyermek-könyvtár munkájáról. = Könyvt. Táj. (Románia). 3. évf. 1959. 2. sz. 4-7. p. (3.6)

Egyéb könyvtárak

128. IRMLER, Ján: Práca s knihou za polárnym kruhom. = Citatel' 8. roč. 1959. 7/8. no. 339. p.
Könyvtári munka a sarkkörön túl. (3.7)

AUSZTRIA

129. OTT, Alfons - RUPPE, Hans: Erste Internationale Arbeitstagung der Öffentlichen Musikbüchereien in Salzburg vom 8.-11.9.1958. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 4. H. 185-187. p.
Zenei könyvtárak első nemzetközi munkaértekezlete Salzburgban, 1958. szept. 8-11-ig. (3.7)

NÉMET DEMOKR. KÖZTÁRSASÁG

130. KÖHLER, Siegfried: Aufgaben und Ziele der Ländergruppe der DDR in der Association Internationale des Bibliothèques Musicales (A I B M). = Bibliothekar (Berlin). 13. Jg. 1959. 8. H. 829-833. p.
Az NDK nemzeti csoportjának feladatai és célkitűzései a Zenei Könyvtárak Nemzetközi Egyesülete keretében. (3.7)

NÉMET SZÖV. KÖZTÁRSASÁG

131. BRANDT, Anette: Om musikbiblioteker i Vesttyskland. = Bogens Verden. 41. årg. 1959. 2. no. 74-77. p.
Zenei könyvtárak Nyugat-Németországban. (3.7)

132. GERLACH, Hanspeter: Erfahrungen mit einer Sattelschlepper-Bücherei. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 7. H. 341-342. p.
Egy nyergesvontatású autóbusz-könyvtár tapasztalatai. (3.7)

133. SCHILLER, Karl-Heinz: Autobücherei als Sattelschleppzug. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 2. H. 63-66. p. Illusztr.
Nyerges vontatású autóbusz-könyvtár. (3.7)

134. TILLY, Gisela: Musikbücherei der Stadt Düsseldorf. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 8/9. H. 412-414. p.
Düsseldorf város zenei könyvtára. (3.7)

135. WOLFF, Robert: Musikerziehung und Musikbücherei. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 8/9. H. 409-412. p.
Zenei nevelés és zenei könyvtár. (3.7)

SZOVJETUNIO

136. SZUBBOTINA, Z. - KUNECKAJA; L. - MASTAKOVA, K. : Biblioteka Lenina v Kremlu. = Bibliotekar' (Moszkva). 1959. 4. no. 9-13. p.

Lenin könyvtára a Kremlben. (3.7)

138. KAHN, Herman : The presidential Library - a new institution. = Spec. Libr. 50. vol. 1959. 3. no. 106-113. p.

Egy új intézmény: az Elnöki Könyvtár. (3.7)

USA

137. COOLIDGE, John : American art museum libraries: past, problems and potentials. = Spec. Libr. 50. vol. 1959. 3. no. 119-122. p.

Az amerikai művészettörténeti könyvtárak multja, problémái és lehetőségei. (3.7)

139. REINHARDT, Phyllis A. : Photograph and slide collections in art libraries. = Spec. Libr. 50. vol. 1959. 3. no. 97-102. p.

A művészeti könyvtárak fénykép- és diapozitív gyűjteményei. (3.7)

KÖNYVTÁRÉPÜLET. BERENDEZÉS. FELSZERELÉS

Könyvtárépítés

140. LANGFELDT, Johannes : Beleuchtungsfragen der Bücherei. Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 2. H. 85-87. p.

A könyvtárak világítási problémái. (4.1)

141. MCCOLVIN, Lionel R. : Normen für das Volksbüchereiwesen und für den Büchereibau. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 4. H. 145-148. p.

Közművelődési könyvtári és könyvtárépítési normák. (4.1)

143. COWAN, W.A. : Extension to the Barr Smith Library University of Adelaide. = Australian Libr. J. 8. vol. 1959. 1. no. 23-25. p.

Az Adelaide-i Egyetem Barr Smith Könyvtárának kibővítési munkálatai. (4.1)

144. WRAY, B.W. : New State Library of Tasmania building. = Australian Libr. J. 8. vol. 1959. 1. no. 25-27. p.

A Taszánia-i Állami Könyvtár új épülete. (4.1)

AUSZTRÁLIA

142. BORCHARDT, D.H. : The new building of the University of Tasmania Library. = Australian Libr. J. 8. vol. 1959. 1. no. 20-22. p.

A Taszánia-i Egyetem Könyvtárának új épülete. (4.1)

FRANCIAORSZÁG

145. GELDERBLUM, Gertrud : Büchereibau in Frankreich. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 8/9. H. 404-406. p.

Könyvtári építkezés Franciaországban. (4.1)

146. LELIEVRE, Pierre : Les Bibliothèques Universitaires d'Aix et de Marseille. = B.Bibl.Fr. 4. ann. 1959. 4. no. 183-193. p. Illusztr.

Az Aix-i és Marseille-i egyetemi könyvtár. (4.1)

147. Pose de la première pierre de la Bibliothèque Universitaire de Dijon (4 avril 1959). = B.Bibl.Fr. 4. ann. 1959. 4. no. 207-209. p.

A Dijon-i Egyetemi Könyvtár új épületének alapkövetése, 1959. ápr. 4-én. (4.1)

148. SEQUIN, J.P. : La surélévation du magasin central du Département des imprimés de la Bibliothèque Nationale. = B.Bibl.Fr. 4. ann. 1959. 2. no. 75-87. p. Illusztr.

A Bibliothèque Nationale központi nyomtatvány-raktárának kibővítése ráépítés útján. (4.1)

HOLLANDIA

149. LANGFELDT, Johannes: Büchereibauten für Stadt und Land. Skandinavische und holländische Planungen und Erfahrungen. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 4. H. 176-180. p.

Könyvtári építkezés városban és vidéken. Skandináv és Holland tervek és tapasztalatok. (4.1)

IZRAEL

150. WAHL, David R. : Planning the new library: The Wyx Library of the Weizmann Institute of Science. = Spec. Libr. 50. vol. 1959. 3. no. 123-131. p. Illusztr.

Az izraeli Weizmann Intézet könyvtárának megtervezése. (4.1)

NÉMET DEMOKR. KÖZTÁRSASÁG

151. FLEISCHHACK, Curt: Erweiterungsbau der Deutschen Bücherei in Leipzig. = DFW. 7. Jg. 1959. 5. H. 173-175. p. Illusztr.

A lipcsei Deutsche Bücherei épületének kibővítése. (4.1)

NÉMET SZÖV. KÖZTÁRSASÁG

152. GRESS, Maria : Ideenwettbewerb für den Neubau der Heidelberger Stadtbücherei. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 4. H. 137-145. p. Illusztr.

Ötletverseny a Heidelberg-i Városi Könyvtár újjáépítésére. (4.1)

153. MEYER, Hans M.: Haus der Bibliotheken Dortmund. Eine Baubeschreibung. = Z. Bibl. Bibliogr. 6. Jg. 1959. 2. H. 37-44. p. Illusztr.

A Dortmundi "Könyvtárak Háza", építészeti leírása. (4.1)

SKANDINÁVIA

L. Hollandia 149.

SVÁJC

154. ALTERMATT, Leo: Der Neubau der Zentralbibliothek Solothurn. = Nachr. VSB u. SVD. 35. Jg. 1959. 1. no. 1-9. p.

A Solothurn-i Központi Könyvtár új épülete. (4.1)

155. DREIER, E.: Wie ist der Neubaú konstruiert und welche Materialien wurden verwendet. = Nachr. VSB u. SVD. 35. Jg. 1959. 1. no. 15-18. p. Illusztr.

Hogyan tervezték a [Solothurn-i központi Könyvtár] új épületét és milyen anyagokat használtak fel hozzá? (4.1)

156. PRISTER, Hans : Betrachtungen der Architekten zur Projektierung der Zentralbibliothek Solothurn. = Nachr. VSB u. SVD. 35. Jg. 1959. 1. no. 11-14. p.

A Solothurn-i Központi Könyvtár tervezőmérnökeinek beszámolója. (4.1)

USA

157. ROVELSTAD, Howard: More library for your building dollar : the University of Maryland experience. = Coll. Res. Libr. 20. vol. 1959. 3. no. 189-193. p. Illusztr.

Több könyvtárat az építkezésekre szolgáló dollarokból! A Maryland-i egyetem tapasztalata. (4.1)

158. SMITH, Sidney Butler : The new [Louisiana] [State] [University] Library in action. = Coll. Res. Libr. 20. vol. 1959. 3. no. 194-196., 221. p.

Hogyan vált be a Louisiana-i Állami Egyetem új könyvtár-épülete? (4.1)

159. WATSON, Eugene P.: The remodelled library building at Northwestern State College of Louisiana. = Coll. Res. Libr. 20. vol. 1959. 3. no. 210-211. p.

A Northwestern State College of Louisiana átalakított könyvtárépülete. (4.1)

Butorzat

160. Contemporary design in children's library seating. = Libr. J. 84. vol. 1959. 14. no. 2285-2287. p. Illusztr.

Gyermekkönyvtárak ülőhelyeinek korszerű tervezése. (4.2)

Gépi berendezés és eljárások

161. ELSNER, Hermann A.: Ausstellung "reprografie '59" in Rotterdam. = DFW. 7. Jg. 1959. 5. H. 155-156. p. Illusztr.

A "Reprografia 1959" c. kiállítás Rotterdamban. (4.4)

162. ELSNER, Hermann A.: Geräte und Verfahren zur Erleichterung der Arbeit in Dokumentationsstellen und Bibliotheken. = DFW. 7. Jg. 1959. 5. H. 163-167. p. Illusztr.

Készülékek és eljárások a dokumentációs és könyvtári munka megkönnyítésére. (4.4)

163. GAWRECKI, Drahošlav: Nová technika do našich knižnic. = Čitateľ. 8. roč. 1959. 7/8. no. 309-312. p.

Új technikát könyvtárainkba. (4.4)

164. KREHL, Herbert : Kopieren und Vervielfältigen im Bibliotheks- und Dokumentationsdienst. = DFW. 7. Jg. 1959. 5. H. 169-172. p.

Másolás és sokszorosítás a könyvtári és dokumentációs szolgáltatókban. (4.4)

165. Library of Congress's photo-composing machine. = Library of Congress. Information Bulletin. 18. vol. 1959. 24. no. 329-332. p. Illusztr.

A Kongresszusi Könyvtár fényezőgépe. (4.4)

Sokszorosítógépek Sokszorosítás-technika

166. ERIKSSON, Karl-Axel: Bibliotekens dupliceringsmetoder. 2. Stencilering. = T. Dok. 15. årg. 1959. 1. no. 1-4. p. Illusztr.

Fénymásolás

167. FRANK, Otto: Anwendung der Licht-
peustechnik in Bibliotheken und Do-
kumentationstellen. = DFW. 7.Jg.
1959. 5.H. 157-160.p.
A fénymásolási technika alkalmazá-
sa könyvtári és dokumentációs mun-
kában. (4.42)

Mikrofényképezés

168. La microcopie en France dans
les bibliothèques, archives et centr-
es de documentation. = B.Bibl.Fr.
4. ann. 1959.
1.közlemény 4.no. 161-182.p.
2.közlemény 5.no. 229-248.p.
A mikromásolat a francia könyvtá-
rakban, levéltárakban és dokumentá-
ciós központokban. (4.43)

169. Micro-publishing projects. =
Coll.Res.Lib. 20.vol. 1959. 2.no.
124.p.
Mikro-kiadványokra vonatkozó ter-
vek. (4.43)

170. SCHMIDT, Hans : Die Mikrokarte
und ihre Probleme. = DFW. 7.Jg. 1959.
3.H. 83-84.p.
A mikrokártya és problémái. (4.43)

Lyukkártya-technika
Gépi válogatás

171. COHN, Gunther : Technical data
on border-punched cards. =Amer.Doc.
10.vol. 1959. 2.no. 116-121.p. Il-
lusztr.
Műszaki adatok peremlyukasztású
kártyákon. (4.45)

172. NOLAN, J.J. : Information sto-
rage and retrieval using a large
scale random access memory. = Amer.
Doc. 10.vol. 1959. 1.no. 27-35.p.
Információ tárolása és kiváloga-
tása nagyméretű, véletlenszerű el-
helyezést biztosító tárolószerkezet-
tel. (4.45)

173. OPLER, Ascher - BAIRD, Norma :
Display of chemical structural for-
mulas as digital computer output.
= Amer.Doc. 10.vol. 1959. 1.no. 59-
63.p.
Kémiai szerkezeti képletek szol-
gáltatása digitális számológép ál-
tal. (4.45)

174. PFEFFER, Harold - KOLLER, Her-
bert R. - MARDEN, Ethel C. : A first
approach to patent searching procedu-
res on standard's electronic auto-
matic computer SEAC. = Amer.Doc. 10,
vol. 1959. 20-26.p.
Első kísérletek szabadalmi kuta-
tásra a STANDARD elektronikus auto-
mata számológépével. (4.45)

175. WESTENDORP, Johannes: Über das
Wiederauffinden von nach dem Sicht-
lochkarten-Verfahren eingetragener
Literatur. Ein Beitrag zur Verbesse-
rung dieser Verfahrensweise. =Nachr.
Dok. 10.Jg. 1959. 1.H. 24-26.p.
Átvilágító lyukkártyára felvett i-
rodalom visszakereséséről. Adalék az
eljárás tökéletesítéséhez. (4.45)

176. WOLFE, William : Some comments
on the IRIA retrieval system. =Amer.
Doc. 10.vol. 1959. 1.no. 74-77.p.
Néhány észrevétel az IRIA infor-
máció-válogató rendszerhez. (4.45)

Xerográfia és egyéb eljárások

177. HAWKEN, William R. : Developments in xerography: Copyflo, Electrostatic Prints, and O-P books. = Coll. Res. Libr. 20. vol. 1959. 2. no. 111-117. p.

A xerográfia fejleményei : "Copyflo", "Electrostatic Prints" és "O-P Books." (4.47)

178. STRIEDL, Hans: Die Xerox-Anlage (Hand equipment) Modell D im Dienste der Bibliothek. = DFW. 7. Jg. 1959. 5. H. 145-154. p. Illusztr.

A D mintájú xerox-berendezés a könyvtár szolgálatában. A Bayerische Staatsbibliothek tapasztalatai. (4.47)

KÖNYVTÁRVEZETÉS

KÖNYVTÁRSZERVEZÉS

KÖNYVTÁRIGAZGATÁS

Vezetés

USA

179. BYRD, Cecil K.: School for administrators: the Rutgers Carnegie Project. = Coll. Res. Libr. 20. vol. 1959. 2. no. 130-134., 153. p.

Könyvtáradminisztrátorok iskolája: a Rutgers-i Carnegie terv. (5.1)

Munkaszervezés

FINNORSZÁG

180. ETTO, Jorma: Työaikalaki ja kirjaston henkilökunta. = Kirjastolehti. 52. vuos. 1959. 3. no. 61-62. p.

Munkaidő - törvény és a könyvtári személyzet. (5.2)

181. MURHU, Rae : Yleisen kirjaston jako osastoihin. = Kirjastolehti. 52. vuos. 1959. 3. no. 52-55. p.

A közművelődési könyvtár osztályai. (5.2)

NORVÉGIA

182. GRÖNBERG, Lennart : Arbetsstudier och nya arbetsrutiner vid Uppsala Universitetsbibliotek. = Biblioteksbladet. 44. årg. 1959. 3. no. 169-176. p.

Munkaelemzés és új munkamódszer az Uppsalai Egyetemi Könyvtárban. (Angol összefoglalóval.) (5.2)

NÉMET SZÖV. KÖZTÁRSASÁG

183. KLUTH, Rolf : Konsequenzen der 5-Tage-Woche für die Büchereiarbeit. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 8/9. H. 349-358. p.

Az 5 napos munkahét következményei a könyvtári munka szempontjából. (5.2)

SVÁJC

184. ALTERMATT, Leo : Der Umzug ins neue Gebäude. = Nachr. VSB u. SVD. 35. Jg. 1959. 1. no. 9-11. p.

Költözködés a Solothurn-i központi Könyvtár új épületébe. (5.2)

SVÉDORSZÁG

185. WIRDE, K.G. : Rationalisering-
en samarbetsfråga. = Biblioteksbla-
det. 44.årg. 1959. 2.no. 89.p.
Az ésszerűsítés mint az együttmű-
ködés kérdése. (5.2)

Személyzet

DÁNIA

186. JENSEN, Frede: Bibliotekarerne
i den koebenhavnske loenreform.=Bib-
liotekaren. 21.årg. 1959. 1.no. 14-
20.p.
A könyvtárosok helyzete a koppen-
hági bérreformmal kapcsolatban. (5.4)

FRANCIAORSZÁG

187. Rapport sur le concours ouvert
le 2 décembre 1958 pour le recrute-
ment de bibliothécaires. = B.Bibl.
Fr. 4.ann. 1959. 3.no. 129-134.p.
Beszámoló a könyvtárosok kiváló-
gatására rendezett évi versenypályá-
zat 1958. dec. 2-án megnyílt ülés-
szakáról. (5.4)

NÉMET DEMOKR. KÖZTÁRSASÁG

188. DUX, Werner: Zum Berufsbild des
wissenschaftlichen Bibliothekars.
= Zbl.Bibl. 73.Jg. 1959. 1.H. 32-
40.p. Bibliogr.
A tudományos könyvtáros nivatásá-
nak kérdéséhez. (5.4)

NÉMET SZÖV. KÖZTÁRSASÁG

189. HELMBOLD, Bernt : Zur Lage des
Mittel- und Kleinstadtbibliothekars.
= Bücherei u.Bildung. 11.Jg. 1959.
3.H. 97-100.p.
A kis és középnagy városok könyv-
tárosának helyzetéről. (5.4)

190. KASPERS, Heinz: Zur tariflichen
Einstufung der Diplom-Bibliothekare.
= Mitteilungsblatt (Nordrh. Westf.)
9.Jg. 1959. 2.no. 27-36.p.
Az okleveles könyvtárosok fizeté-
si besorolásának kérdéséhez. (5.4)

ALLOMÁNY

Allományismertetés

ANGLIA

191. BOUYSSI, Marcelle: Littérature
enfantine. De quelques classiques
anglais. = B.Bibl.Fr. 4.ann. 1959.
5.no. 213-227.p. Bibliogr.
A gyermekirodalom. Néhány angol
klasszikusról. (6.1)

FRANCIAORSZÁG

192. DUMAS, Marcelle - GASTON-CHÉ -
RAU, Françoise : Les publications
des congrès internationaux à la
Bibliothèque Nationale. = B.Bibl.
Fr. 4.ann. 1959. 2.no. 89-97.p.
Nemzetközi kongresszusok kiadva-
nyainak kezelési módja a Biblio-
thèque Nationale-ban. (6.1)

NÉMET DEMOKR. KÖZTÁRSASÁG

193. GOLTZ, Siegfried: Die Sach- und Fachliteratur im Buchbestand der allgemeinbildenden Bibliotheken. = Bibliothekar(Berlin). 13.Jg.1959. 3.H. 284-300.p.
Az ismeretterjesztő- és szakirodalom a közművelődési könyvtárak állományában. (6.1)

194. HOELL, Christel : Buchbestand und Leser. = Bibliothekar(Berlin). 13.Jg. 1959. 3.H. 310-321.p.
Állomány és olvasó. (6.1)

NÉMET SZÖV. KÖZTÁRSASÁG

195. BARTON, Walter : Landesbibliotheken und maschinengeschriebene Dissertationen. = Z.Bibl.Bibliogr. 6.Mg. 1959. 2.H. 126-129.p.
Tartományi könyvtárak és a nem publikált disszertációk. (6.1)

NYUGAT-EURÓPA

196. BETTS, Robert E.:The resources of the technical libraries of western Europe. = Amer.Doc. 10.vol. 1959. 1.no. 64-69.p.
A nyugateurópai műszaki könyvtárak állománya. (6.1)

USA

197. ESTES, David E. : Government publications in the classroom.=Coll. Res.Lib. 20.vol. 1959. 1.no. 78-80.p.
Kormányzati kiadványok ismertetése egyetemi hallgatók előtt. (6.1)

198. NUNN, Raymond - TSUEN-Hsui Tsien:Far eastern resources in American libraries. = Libr.Quart. 21.vol. 1959. 1.no. 27-42.p. Bib-liogr. 40-42.p.
Távolkeleti forrásművek amerikai könyvtárakban. (6.1)

Állománygyarapítás

NÉMET DEMOKR. KÖZTÁRSASÁG

199. Aller Anfang ist schwer. Zur ersten Auswertung der Bestandsaufbaukonferenz. =Bibliothekar (Ber- lin). 13.Jg. 1959. 4.H. 377-385.p.
Minden kezdet nehéz. Az Állománygyarapítási Konferencia első kiértékeléséhez. (6.2)

200. BAUM, Hans-Werner: Hilfsmittel und Methoden des Bestandsaufbaus. = Bibliothekar(Berlin). 13.Jg. 1959. 3.H. 321-336.p.
Az állománygyarapítás segédeszközei és módszerei. (6.2)

201. BUSIES, Richard: Bestandsaufbau und überörtliche Funktion. = Bib- liothekar(Berlin). 13.Jg. 1959.3.H. 300-309.p.
Állománygyarapítás és könyvtárközi feladatok. (6.2)

202. Konferenz zu Grundfragen des Bestandsaufbaus der allgemeinbildenden Bibliotheken vom 25. bis 28 November 1958 in Altenberg/Erzgebirge. = Bibliothekar(Berlin). 13.Jg.1959. 3.H. 228-336.p.
Konferencia az NDK közművelődési könyvtárainak állománygyarapításával kapcsolatos alapvető kérdésekről.
Tézisek. 228-237.p.
Referátumok. 238-336.p.
Beszámolók a munkabizottságok ta- nácskozásairól. 337-360.p. (6.2)

203. Konstituierende Sitzung der Zentralen Kommission Bestandsaufbau. = Bibliothekar(Berlin). 13.Jg.1959. 3.H. 366-368.p.

Az Állománygyarapítás Központi Bizottsága (NDK) alakuló ülése.(1959. január 15.) (6.2)

204. SCHWARZ, Lisgreth : Grundsätze des Bestandsaufbaus der allgemeinbildenden Bibliotheken unter den gegenwärtigen Bedingungen des sozialistischen Aufbaus in der DDR. = Bibliothekar(Berlin). 13.Jg. 1959. 3.H. 238-264.p. Bibliogr. 264.p. (6.2)

205. SILBERBERG, Margarete: Der Bestandsaufbau der Schönen Literatur im Dienste der Sozialistischen Erziehung. = Bibliothekar(Berlin). 13.Jg. 1959. 3.H. 265-284.p.

A szépirodalmi művek állományának kiépítése a szocialista nevelés szolgálatában. (6.2)

NÉMET SZÖV.KÖZTÁRSASÁG

206. Ausländische Hilfsmassnahmen für die deutschen wissenschaftlichen Bibliotheken nach dem zweiten Weltkrieg. = Z.Bibl.Bibliogr.6.Jg. 1959. 1.H. 1-36.p.

Külföldi akciók a német tudományos könyvtárak megsegítésére a második világháború után.

HOFMANN, Wilhelm: A svájci könyvsegély. 2-10.p.

BUSSE, Gisela von: Amerikai könyvajándékok. 11-23.p.

FUCHS, Hermann: A nyugathémet tudományos könyvtáraknak nyújtott francia kormány-támogatás. 23-26.p.

KRIEG, Werner: Angol intézkedések német tudományos könyvtárak megsegítésére. 26-32.p.

KLOSE, Olaf: Dán könyvadományok német könyvtáraknak 32-34.p.

BONDE, Hildegard: Svéd könyvsegély. 34-36.p. (6.2)

207. BEER, Johannes: Schöne Literatur als Sondersammelgebiet in den öffentlichen Büchereien Nordrhein-Westfalen. = Mitteilungsblatt. Verb. Bibl.d.Nordrhein-Westfalen. 9. Jg. 1959. 5.H. 62-70.p. 4.t.

A szépirodalom gyűjtése az Észak-Rajna - Vesztfáliai közművelődési könyvtárakban. (6.2)

NORVÉGIA

208. LUNDER, Kristian - SVENSEN, Marit : Diskusjon om bokvalg. = Bok Bibl. 1959. 26.årg. 1.no. 32-38.p. (Angol összefoglalóval.)

Vita a könyvválasztásról. (6.2)

SZOVJETUNIO

209. EGOROV, P.I. - LJUTOVA, K.V.: Organizacija bibliograficeszkov rabotü pri komplektovanii inostrannüh fondov naucsnuh bibliotek. = Szov. Bibliogr. 1959. 3/55/.no. 25-34.p.

A bibliográfiai munka megszervezése a tudományos könyvtárak külföldi anyagának gyarapításánál. (6.2)

210. SZEMIN, V.: Ulucssit' kompeltovanie bibliotek. = Bibliotekar' (Moszkva). 1959. 2.no. 22-27.p.

Javitsuk meg a könyvtárak állománygyarapítási munkáját. (6.2)

USA

211. JELAVICH, Charles: Slavic studies and library acquisitions. = Coll. Res.Lib. 20.vol. 1959. 2.no. 118-124.p.

A szlavisztika körébe vágó tanulmányok és a könyvtárak állománygyarapítása. (6.2)

KÖNYVTÁRI FELDOLGOZÁS

Osztályozás

212. BESZPALOV, M.N.: O razgranicenii ékonomiecseszkov i tehniccseszkov literaturü v katalogah i kartotekah krupnüh bibliotek. = Szov. Bibliogr. 1959. 3/55/.no. 17-24.p.

A gazdasági és műszaki irodalom elhatárolása a nagykönyvtárak katalógusaiban és kartotékjaiban.

(7.2)

213. COATES, E.J.: The Dewey Decimal Classification, edition 16. = Libr. Ass. Rec. 61. vol. 1959. 8. no. 187-190.p.

A Dewey-féle Tizedes Osztályozás 16. kiadása.

(7.2)

214. DAY, Melvin, S. - LEBOW, Irving: New indexing pattern for Nuclear Science Abstracts. = R. Doc. 26. vol. 1959. 2. no. 36-42.p. Illusztr.

Új osztályozási módszer a "Nuclear Science Abstracts" számára.

(7.2)

215. KYLE, Barbara : An examination of some of the problems involved in drafting general classifications and some proposals for their solution. = R. Doc. 26. vol. 1959. 1. no. 17-21.p.

Általános osztályozási rendszerek tervezése során felmerülő néhány probléma vizsgálata s néhány javaslat megoldásukra.

(7.2)

216. LORPHEVRE, G. : Sur la concordance entre la "Classification Decimale Universelle" et la "Decimal Classification". = B. Comm. Belge Bibliogr. 3. vol. 1959. 1. no. B-13-B-21.p.

A brüsszeli Egyetemes Tizedes Osztályozás és a Dewey-féle Tizedes Osztályozás konkordanciája.

(7.2)

217. TIBBETS, G.R.: The classification of arabic books. = Libr. Quart. 29. vol. 1959. 3. no. 174-198.p.

Arab könyvek szakozása.

(7.2)

Katalógusok.

Katalógusszerkesztés

218. BODEN, Charlotte: Die Dresdener Fachkataloge. = Zbl. Bibl. 73. Jg. 1959. 1. H. 9-17.p. Bibliogr.

A drezdai szakkatalógusok.

(7.3)

219. CSAPODI Csaba : Der geographische Begriff im Katalogsystem der Bibliothek. = Biblos. 8. Jg. 1959. 1. H. 12-22.p.

A földrajzi elv a könyvtári katalógusokban.

(7.3)

220. DEWEY, Hardy: Punched card catalogs-theory and technics. = Amer. Doc. 10. vol. 1959. 1. no. 36-50.p.

Katalógus lyukkártyákból - elmélet és gyakorlat.

(7.3)

221. HITCHCOCK, Jennette E.: Objective subjectivity: four-year report on starred subject cards. = Coll. Res. Libr. 20.vol. 1959. 1.no.9-14., 62.p.

Objektív módszerrel nyert adatok szubjektív módon való értékelése; jelentés egy négy évig tartó katalógushasználati kísérletről.

(7.3)

222. LANGENFELD, Ludwig: Stand und Zukunft des Sachkataloges. = Bücher u. Bildung. 11.Jg. 1959. 8/9.H. 358-369.p.

A szakkatalógus helyzete, jelene és jövője.

(7.3)

223. MAKAROVA, V.N.: Szisztematiceskij katalog kak szredszto rukovodszto csteniem skol'nikov. = Szov. Bibliogr. 1959. 3/55/.no. 35-44.p.

A szakkatalógus - a tanuló ifjúság olvasásának irányító eszköze.

(7.3)

224. MESZENJASIN, I.A.: O razdele "Detszkaja literatura" v szisztematicseszkom kataloge. = Szov. Bibliogr. 1959. 1/53/.no. 31-37.p.

A "Gyermekirodalom" osztálya a szakkatalógusban.

(7.3)

225. MILNE, Lorus J. - MILNE, Marge-ry: Foresight and hindsight on a punch-card bibliography. = Amer. Doc. 10.vol. 1959. 1.no. 78-84.p.

Előrelátás és utólagos értékelés lyukkártyákból álló katalógusnál.

(7.3)

Szerelés

226. FREIHÖFER, Esther: Wegweiser-Farbe. = Bibliothekar (Berlin). 13. Jg. 1959. 6.H. 680-682.p.

A szín, mint utmutató. (Különböző színek alkalmazása a könyvgerincen a nagyobb szakcsoportok megkülönböztetésére.)

(7.4)

ÁLLOMÁNYVÉDELLEM

Raktározás

227. GAVRECKIJ, Dragoszlav: Novye puti organizacii knigohranilicsa. = Bibliotekar' (Moszkva). 1959. 4.no. 56-57.p.

A könyvraktározás új utjai.

(8.2)

228. JABROVA, R.: Kak ukrepiť bu-magu knig i rukopiszej. = Biblio-tekar' (Moszkva). 1959. 4.no. 51-52.p.

Könyvek és kéziratok papiranyagá-nak megszilárdítása.

(8.2)

KÖNYVTÁRHASZNÁLAT

Használat általában
Szabadpolg
Olvasók

229. BOROŠ, Július: Problémy čítania dievčat v období dospievania. = Či-tatel'. 8.roč. 1959. 7/8.no. 305-309.p.

A serdülő lányok olvasásának prob-lémái.

(9.1)

CSEHSZLOVÁKIA

NÉMET DEMOKR. KÖZTÁRSASÁG

230. STEINERT, Christa: Gewerkschaftsbibliotheken und Leserkativ. = Bibliothekar (Berlin). 13. Jg. 1959. 6. H. 607-612. p. Illusztr.

Szakszervezeti könyvtár és olvasói aktiva. (9.1)

231. Zur Arbeit mit dem Kinderbuch. = Bibliothekar (Berlin). 13. Jg. 1959. 7. H. 709-722. p. Illusztr.

Hozzászólás a gyermekkönyvvel való munkához. [A kérdéssel kapcsolatban 1959. november 9-14-ig tartandó konferencia elé.] (9.1)

NÉMET SZÖV. KÖZTÁRSASÁG

232. MACHOLZ, Burkhard: Völlige Bühnenfreiheit in der Stadt-Bücherei Homburg/Saar. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 3. H. 126-127. p.

A homburgi városi könyvtár teljes díjtalan használatáról. (9.1)

NORVÉGIA

233. Engelsklesning i Norge. = Bok Bibl. 26. arg. 1959. 1. no. 27-30. p. (Angol összefoglalóval.)

Angolnyelvű könyvek olvasása Norvégiában. (9.1)

ROMÁNIA

234. CATANA, M.: Verseny a legszorgalmasabb olvasók számára. = Könyvt. Táj. (Románia). 3. évf. 1959. 2. sz. 9-10. p. (9.1)

235. A gyermekolvasók irányításának egyes kérdéseiről. = Könyvt. Táj. (Románia). 3. évf. 1959. 2. sz. (9.1)

236. HALASZ Boriska: Tapasztalatok a szabadpolc rendszerről a magyar autonóm tartományi könyvtárban. = Könyvt. Táj. (Románia). 3. évf. 1959. 2. sz. 24-26. p. (9.1)

237. A szabadpolc megszervezésének kérdései. = Könyvt. Táj. (Románia). 3. évf. 1959. 2. sz. 22-24. p. (9.1)

SVÉDORSZÁG

238. RENBERG, Greta: How are we to reach new readers? = Libr. Ass. Rec. 61. vol. 1959. 8. no. 191-193. p.

Hogyan lehet új olvasókat toborozni? (Svéd könyvtári tapasztalatok.) Svéd nyelven megj.: Bok Bibl. 26. arg. 1959. 1. no. 19-20. p. (9.1)

239. SÖDERLING, Bertil: Vart tar läs-lusten väten? = Biblioteksblad. 44. arg. 1959. 3. no. 162-163. p. (Angol összefoglalóval.)

Hogyan elégítsük ki az olvasó igényeit? (9.1)

SZOVJETUNIO

240. FONOTOV, G.: Otkrütüj dosztup i bibliografija. = Bibliotekar' (Moszkva). 1959. 9. no. 30-32. p.

Szabadpolc és bibliográfia. Vita-cikk. (9.1)

241. HRENKOVA, A.: Aktivnee vnedrjat' otkrütüj dosztup k knizsnüm fondam. = Bibliotekar' (Moszkva). 1959. 7. no. 2-4. p.

Gyorsabban vezessük be a szabadpolc-rendszert. (9.1)

242. JANKILEVICS: Ob otrkütom dosztupe. = Bibliotekar'(Moszkva). 1959. 4.no. 55.p.

Válasz a szabadpolccal kapcsolatban felmerült kérdésekre. (9.1)

243. Ob organizacii v maszszovüh bibliotekah otrkütogo dosztupa csitatelej k knizsnüm fondam. = Bibliotekar'(Moszkva). 1959. 4.no. 58.p.

Az OSzSZK Művelődési Minisztériumának rendelete a közművelődési könyvtárak szabadpolcos használatáról. (9.1)

244. SLAVIK, Milan: Poesemu mü vveli otrkütüj dosztup. = Bibliotekar'(Moszkva). 1959. 9.no. 52-55.p.

Miért vezettük be a szabadpolc-rendszert? (9.1)

245. SZAHAROV, V.: Ob otrkütom dosztupe k fondam bibliotek. = Bibliotekar'(Moszkva). 1959. 5.no. 16-23.p.

A szabadpolc-rendszeréről. (9.1)

246. VAJSZMAN, Ju - VAKSZ, I.: Zdesz' vveli otrkütüj dosztup k knizsnüm polkam. /Po bibliotekam Moszkvü./ = Bibliotekar'(Moszkva). 1959. 6.no. 22-29.p.

Ahol már bevezették a szabadpolc-rendszert. /Moszkva könyvtáraiban./ (9.1)

USA

247. LITTLETON, I.T. : The off-campus library services of universities. = Coll.Res.Lib.20.vol.1959. 4.no. 300-306.p.

Az egyetemen könyvtári szolgáltatásai egyetemen kívül állók részére. (9.1)

Kölcsönzés

248. WAREBURTON, B. : Methods of recording loans. = Aslib.Proc. 11. vol. 1959. 4.no. 94-97.p.

Kikölcsönzött könyvek nyilvántartásának módjai. (9.3)

FINNORSZÁG

249. Kirjalainat kaupungeissa ja kauppaloiissa. = Kirjastoletti. 59. vous. 1959. 2.no. 35-36.p.

A finn városi könyvtárak kölcsönzési politikája. (9.3)

NÉMET SZÖV.KÖZTÁRSASÁG

250. LANGENFELD, Ludwin: Die Leihgebühren und ihre Erhebung. = Bücherei u.Bildung. 11.Jg. 1959.4.H.153-155.p.

A kölcsönzési díjak és felemelésük. (9.3)

251. HAGEN, Brigitte : Erfahrungen mit der Samstagsausleihe. = Bücherei u.Bildung. 11.Jg. 1959. 8/9. H. 372-373.p.

A vasárnapi kölcsönzéssel kapcsolatban szerzett tapasztalatok. (9.3)

Népművelés Propaganda

CSEHSZLOVÁKIA

252. SCHMIDT, J. : Vzbud'me záujem svojich čitateľ'ov o pamätník vel'kého boja l'udu. = Čitateľ'.8.roč. 1959. 7-8.no. 301-304.p.Illusztr.

Ébresszük fel olvasóink érdeklődését a nép nagy harcának emlékei iránt. (A Szlovák Nemzeti Felkelés Muzeuma Besztercebányán.) (9.4)

NÉMET DEMOKR. KÖZTÁRSASÁG

253. BENNDORF, Roland : "Stunde der Literatur". Möglichkeiten literaturpropagandistischer Tätigkeit in einem Landkreis. = Bibliothekar(Berlin). 13. Jg. 1959. 7. H. 749-753. p.
"Irodalmi ankét". Az irodalompropaganda lehetőségei a járásban.

(9.4)

254. RICHTER, Heinz : Unser bestes klassisches Kulturerbe in Arbeiterhände. = Bibliothekar(Berlin). 13. Jg. 1959. 4. H. 374-377. p.

Legbecsesebb klasszikus kulturális örökségünk a munkások kezében. [Schiller halálának 150. évfordulója alkalmából.]

(9.4)

255. RICHTER, Willibald: Wie können die Bibliotheken die polytechnische Bildung unterstützen? = Bibliothekar(Berlin). 13. Jg. 1959. 8. H. 850-852. p.

Hogyan támogathatják a könyvtárak a politechnikai képzést?

(9.4)

256. ROSKE, Helmut: Die polytechnische Bildung stellt neue Aufgaben = Bibliothekar(Berlin). 13. Jg. 1959. 7. H. 723-734. p.

A politechnikai képzés új feladatok elé állít bennünket.

(9.4)

NÉMET SZÖV. KÖZTÁRSASÁG

257. ÖSTLING, Gösta: Der zunehmende Verdummungsprozess - und die Aufgabe der Bibliotheken. = Bücherei u. Bildung. 11. Jg. 1959. 3. H. 100-104. p.

A növekvő "elbutulási" folyamat - és a könyvtárak feladata.

(9.4)

ROMÁNIA

258. Könyvtárosi munka az erdei munkások között. = Könyvt. Táj. (Románia). 3. évf. 1959. 1. sz. 31-32. p.

(9.4)

259. A tudományos irodalom népszerűsítése. = Könyvt. Táj. (Románia). 3. évf. 1959. 2. sz. 1-4. p.

(9.4)

SVÉDORSZÁG

260. NERMAN, Bengt : Biblioteken i bildningsarbetet. = Biblioteksbladet. 44. årg. 1959. 2. no. 96-104. p. Illusztr.

A könyvtár szerepe a kulturális munkában.

(9.4)

Felvilágosító szolgálat (referenz)

261. WINCHELL, Constance M.: Selected reference books... = Coll. Res. Libr. 20. vol. 1959.

of 1957-1958. 1. no. 17-26. p.

of 1958-1959. 4. no. 289-299. 329. p.

Válogatott referenz-könyvek, 1957-1958 ; 1958-1959.

(9.5)

NÉMET DEMOKR. KÖZTÁRSASÁG

262. Konstituierung des Arbeitskreises der Gesellschaftswissenschaftlichen Beratungsstellen. = Bibliothekar(Berlin). 13. Jg. 1959. 8. H. 920-921. p.

Az "Arbeitskreis der Gesellschaftswissenschaftlichen Beratungsstellen" (Társadalomtudományi tájékoztatási osztályok munkaközössége) megalakulása. (1959. május 15.)

(9.5)

SZOVJETUNIÓ

263. RUD^o, N.P.: Szpravocano-bibliograficeszkoe obszluzsivanie csitatelej v Goszudarsztvennoj publicsoj biblioteke USzSZR. = Szov.Bibliogr. 1959. 2/54/.no. 49-53.p.
Az Ukrán Állami Nyilvános Könyvtár tájékoztatószolgálat.

(9.5)

USA

264. BARNETT, Abraham : The university student and the reference librarian. = Coll.Res.Lib.20.vol. 1959. 4.no. 321-324.p.
Az egyetemi hallgató és a referenz könyvtáros.

(9.5)

BIBLIOGRÁFIAI MUNKA

ANGLIA

265. BRYON, J.F.W.: Bibliographies in the public library. = The Librarian and Book World. 48.vol. 1959. 2.no. 29-33.p.
Bibliográfiák a közművelődési könyvtárakban.

(10.)

ROMÁNIA

268. ALEKSZEEVA, K.P.: Bibliograficeszkaja rabota Fundamental'noj biblioteki obszcsesztvennüh nauk Akademii nauk SzSzsZR. = Szov.Bibliogr. 1959. 1/53/.no. 76-81.p.
A Szovjet Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Központi Könyvtárának bibliográfiai munkája.

(10.)

AUSZTRÁLIA

266. RAYMOND, I.D. - NOLAN, Audrey M.: The Australian Advisory Council on Bibliographical Services and the Australian Bibliographical Centre. = Australian Libr.J. 8.vol. 1959.1.no. 28-32.p.
Az Ausztráliai Bibliográfiai Társaság Testület és az Ausztráliai Bibliográfiai Központ.

(10.)

SVÉDORSZÁG

269. STORUM, Jahn: Litt om folkebiblioteker og bibliografi. = Bok Bibl. 26. årg. 1959. 2.no. 88-89.p.
A közművelődési könyvtárak és a bibliográfia.

(10.)

KINA

267. RAFIKOV, A.H.: Pecsatnue katalogi i bibliograficeszkie ukazateli bibliotek Kitaja. = Szov.Bibliogr. 1959. 2/54/.no. 116-118.p.
Kínai könyvtárak nyomtatott katalógusai és bibliográfiai.

(10.)

SZOVJETUNIÓ

270. CSAGINA, N.G. : N.K. Krupszkaja i bibliografija. = Szov.Bibliogr. 1959. 3/55/.no. 9-16.p.
Krupszkaja és a bibliográfia.

(10.)

271. FRADKINA, Z.L.: Konferencija po voproszám bibliografii. = Szov.Bibliogr. 1959. 2/54/.no. 104-110.p.
Konferencia a bibliográfia kérdéséről. (Moszkva. 1958, febr. 9-12.)

(10.)

272. KORSUNOVA, E.P. : Bibliograficeszkoe obszluzsivanie szpecialisztov v oblasztjuh bibliotekah. =Szov. Bibliogr. 1959. 1/53/.no. 12-25.p.
 A szakemberek bibliográfiával való ellátása a megyei könyvtárakban.
 (10.)

273. SUNKOV, V.I.: Zadaci szovetszkoj bibliografii v predsztajascsem szemiletii. = Szov. Bibliogr. 1959. 3/55/.no. 3-8.p.
 A szovjet bibliográfia feladatai az előttünk álló hétéves tervben.
 (10.)

274. SZIMANOVSKIJ, I.B.: Bibliograficeszkoe delo v Beloruszskoj SzSzR. =Szov. Bibliogr. 1959. 2/54/.no. 29-48.p.
 A bibliográfiai munka helyzete a Belorusz Szövetséges Köztársaságban.
 (10.)

275. UTKIN, B.T.: Ob ucsebnike bibliografii dlja bibliotecsnuh insztitutov. =Szov. Bibliogr. 1959. 3/55/.no. 69-75.p.
 A könyvtárosképző főiskolák bibliográfiai tankönyvéről. ("Obscsaja bibliografija." Moszkva, 1957.)
 (10.)

276. VASZIL'EV, V.F.: Za tesznuju szvjaz' teorii bibliografii sz praktikoij. =Szov. Bibliogr. 1959. 2/54/.no. 66-70.p.
 Szorosabb kapcsolatot kell teremteni a bibliográfia elmélete és gyakorlata között.
 (10.)

USA

277. BURTON, Robert E. : Citations in American engineering journals.
 1. Chemical engineering. = Amer. Doc. 10.vol. 1959. 1.no.70-73.p.
 2. Mechanical engineering. =Amer. Doc. 10.vol. 1959. 2.no. 135-137.p.
 Szakirodalmi hivatkozások amerikai műszaki folyóiratokban.
 1. Vegyipar. 2. Gépipar.
 (10.)

278. MELCHER, Daniel: Uses of microprant in bibliography. = Libr. J. 84. vol. 1959. 9.no. 1414-1417.p.
 Mikromásolat alkalmazása bibliográfiák összeállításához.
 (10.)

Nemzeti bibliográfia

BULGÁRIA

279. MAICHEL, K.: Bulgarian national bibliography. A historical review. = Libr. Quart. 21.vol. 1959. 1.no.43-47.p.
 Bolgár nemzeti bibliográfia. Történeti áttekintés.
 (10.1)

SZOVJETUNIÓ

280. DEEV, A.N.: Izdanija Vszeszoznoj Kniznoj palatú. = Szov. Bibliogr. 1959. 1/53/.no. 65-69.p.
 Az Őssz-szövetségi Könyvkamara kiadványairól.
 (10.1)

Ajánló bibliográfia. ÖZTÁRSASÁG

ROMÁNIA

281. Az ajánló bibliográfia megkönnyíti az olvasók irányítását. = Könyvt. Táj. (Románia). 3. évf. 1959. 1. sz. 24-26. p. (10.2)

SZOVJETUNIO

282. FONO TOV, G. P.: O zsrnale "Csto esitat". = Szov. Bibliogr. 1959. 2/54/.no. 73-80. p.
A "Mit olvassunk" c. 1958-ban megindult ajánló bibliográfiai folyóiratról. (10.2)

283. GNUCSEVA, V. V. - ZIL'BERMINO, L. V. KIRPICSEVA, N. Ja. - MORACSEVSZKIJ, N. Ja.: O nekotoruh zadacsah rekomen datel'noj bibliografii v szvete pesenij XXI sz'ezda KPSzSz. = Szov. Bibliogr. 1959. 2/54/.no. 3-13. p.
Az ajánló bibliográfiai munka néhány feladata a SzKP XXI. Kongresszusának tükrében. (10.2)

284. VOLOSIN, D. A.: Szpornue voproszu metodiki rekomendatel'noj bibliografii. = Szov. Bibliogr. 1959. 2/54/.no. 54-59. p.
Az ajánló bibliográfiák vitás módszertani kérdései. (10.2)

Szakk bibliográfia

285. LEVIN, M. I.: Obscesmetodiceszkie problemu tekuscej otraszlevoj bibliografii. = Szov. Bibliogr. 1959. 2/54/.no. 14-28. p.
A kurrens szakk bibliográfiák általános módszertani problémái. (10.3)

286. TRUBNIKOV, Sz. A.: Aktual'nye voproszu razvitija bibliografii hu dozsasztvennoj literaturu i literaturovedenija. = Szov. Bibliogr. 1959. 3/55/.no. 54-68. p.
A szépirodalom és az irodalomtudomány bibliográfiája fejlesztésének időszertu kérdései. (10.3)

287. VOLKOV, E. T.: Ruszszkaja voennaja bibliografija XIX és nacsala XX vekov. = Szov. Bibliogr. 1959. 3/55/.no. 45-53. p.
Orosz hadtörténeti bibliográfia a XIX. századtól a XX. század elejéig. (10.3)

Helyismereti bibliográfia

SZOVJETUNIO

288. BUCSENKOV, A. N.: Universzal'nye kraevedcseszkie ukazateli. /Izdaniija oblasztnuh, kraevuh, reszpublikanszkih bibliotek za 1957-1958 gg./ = Szov. Bibliogr. 1959. 1/53/.no. 44-55. p.
Általános helyismereti bibliográfiák. /A megyei, határterületi, köztársasági könyvtárak 1957-1958-ban megjelent kiadványai./ (10.4)

Bibliográfiák

289. Die Büsherei der Britischen Bibliotheksvereinigug. = Börsenblatt (Frankfurt a. M.), 15. Jg. 1959. 68. no. 1028-1029. p.
Az angol könyvtárosszövetség (Library Association) könyvtára. A könyvtár 1958-ban megjelent katalógusának ismertetése. (10.8)

DOKUMENTÁCIÓ

290. A report of the International Conference on Scientific Information, Washington, November 1958. - Aslib meeting, London, 12 December 1958. - Aslib Proc. 12.vol. 1959. 2.no. 37-47.p.

Beszámoló a Washingtonban, 1958. novemberében tartott Nemzetközi Tudományos Tájékoztatási Konferenciáról. - 1958. december 12-én Londonban tartott Aslib-gyűlés.

(11.)

291. COBLANS, Herbert: Probleme der Internationalen Dokumentation. - Nachr.Dok. 10.Jg. 1959. 1.H. 10-13. P.

A nemzetközi dokumentáció problémái. A Német Dokumentációs Szövetség 1958. október 10-én Kölnben tartott évi kongresszusán elhangzott beszéd.

(11.)

292. DESCANS, Jacques: Le Filmorex. Résultats d'une année d'exploitation B.bibl.Fr. 4.ann. 1959. 3.no. 135-139.p.

A filmorex. Egyéves használata eredményei.

(11.)

293. DONKER DUYVIS, F.: Die Entstehung des Wortes "Dokumentation" im Namen der FID. - R.Doc. 26.vol. 1959. 1.no. 15-16.p.

Hogyan került a FID nevébe a "Dokumentáció" szó?

(11.)

294. FRANK, Otto: Arbeitshilfen für das betriebliche Informationswesen. - R.Doc. 26.vol. 1959. 2.no. 52-53. P.

Az üzemi tájékoztatás segédeszközei.

(11.)

295. FRANK, Otto: Kostensenkung im Informationswesen durch Zusammenarbeit. - DFW. 7.Jg. 1959. 3.H. 85-90.p. Bibliogr. 90.p.

Az együttműködés csökkenti a tájékoztatás költségeit.

(11.)

296. KARIÉN, Ingvar: Litteraturlinjäret inom byggnadsområdet. - T.Dok. 15. ärg. 1959. 3.no. 25-27.p.

Tájékoztató szolgálat az építészet területén.

(11.)

297. MACK, James D.: A view of the International Conference on Scientific Information. - Coll.Res.Libr. 20.vol. 1959. 1.no. 15-16.p.

A Washingtoni Nemzetközi Tudományos Tájékoztatási Konferenciáról.

(11.)

298. REIMMELT, Elisabeth: Raettings "Bakteriophagie". Ein Vorschlag zur Dokumentation wissenschaftlicher Literatur. - Z.Bibl.Bibliogr. 6.Jg. 1959. 2.H. 113-125.p. Bibliogr. 123-125.p.

Raetting, Hansjürgen: Bakteriophagie 1917-1956.c. bibliográfiájáról. Javaslat a tudományos irodalom dokumentációjával kapcsolatban.

(11.)

AMERIKA

299. BISHOP, David: Science thesis control in Europe and America. - Amer.Doc. 10.vol. 1959. 1.no. 51-58.p. Bibliogr. 56-58.p.

Természettudományi és műszaki disszertációk dokumentációja Európában és Amerikában.

(11.)

EURÓPA
L. Amerika 299.

FRANCIAORSZÁG

300. AMBARCUMJAN, V.A.: Dokumenta-
cija vo Francii. = Szov.Bibliogr.
1959. 1/53/no. 85-87.p.
A dokumentáció Franciaországban.
(11.)

SZOVJETUNIO

301. KENT, Allen - IBERALL, A.S. :
Soviet documentation. A trip report.
= Amer.Doc. 10.vol. 1959. 1.no. 1-
19.p. Illusztr.
Szovjet dokumentáció Uti beszá-
moló.
(11.)

USA

302. Naturvetenskaplig och teknisk
dokumentation i USA. = T.Dok.15.ärg.
1959. 3.no. 29-30.p.
Természettudományi és műszaki do-
kumentáció az Egyesült Államokban.
(11.)

Kivonatolás

303. PETTY, Gerald M.: Abstracts in
Chemical Abstracts of articles and
"Letters to the editor" from Physi-
cal Review. = Amer.Doc.10.vol.1959.
2.no. 144-150.p.
A Physical Review c. folyóiratban
megjelent cikkek és hozzászólások
kivonatai a Chemical Abstracts-ban.
(11.1)

KÜLÖNGYÜJTEMÉNYEK

Kéziratok

AUSZTRIA

304. HUNGER, Herbert: Zwei unbekann-
te neutestamentliche Papyrusfragmen-
te der Österreichischen Nationalbib-
liothek. = Biblos. 8.Jg. 1959.1.H.
7-12.p. Illusztr.
Az Osztrák Nemzeti Könyvtár két
ismeretlen újtestamentumi papirusz-
töredéke.
(12.1)

305. RÓTH, Ernst: Interessante heb-
räische Handschriften der Österrei-
chischen Nationalbibliothek. = Bib-
los. 8.Jg. 1959. 2.H. 83-88.p. Bib-
liogr. Illusztr.
Érdekes héber kéziratok az Osztrák
Nemzeti Könyvtárban. (Cod.hebr. 221-
224).
(12.1)

NÉMET DEMOKR. KÖZTÁRSASÁG

306. WENIG, Otto: Zur Erschliessung
der Nachlässe in den wissenschaft-
lichen Bibliotheken der Deutschen
Demokratischen Republik sowie im
Archiv und Literaturarchiv der Deut-
schen Akademie der Wissenschaften
zu Berlin. = Zbl.Bibl. 73.Jg.1959.
1.H. 1-9.p. Bibliogr.
Az NDK tudományos könyvtáraiban
és a berlini Német Tudományos Aka-
démia levéltárában és irodalmi le-
véltárában lévő irodalmi hagyatékok
feltárásának kérdéséhez.
(12.1)

Régi és ritka könyvek

ROMÁNIA

307. VITA Zsigmond : Kéziratos fel-
jegyzések régi könyvekben. = Könyvt.
Táj.(Románia). 3.évf. 1959. 1.no. 8
30.p.
(12.2)

SVAJC

308. SCHONHERR, A. : Das Buchmuseum der Zentralbibliothek Solothurn. = Nachr. VSB u. SVD. 35. Jg. 1959. 1. no. 19-20. p.

A Solothurn-i Központi Könyvtár könyvmuzeuma. (12.2)

USA

309. BAHNSEN, Jane C. : Collections in the university of North Carolina Library before 1830. = Coll. Res. Libr. 20. vol. 1959. 2. no. 125-129. p.

A North Carolina-i Egyetem könyvtárának 1830 előtti gyűjteményei. (12.2)

IRÁS ÉS KÖNYV

NÉMET DEMOKR. KÖZTÁRSASÁG

311. ABUSCH, Alexander : Die Buchkunst in der sozialistischen Kulturrevolution. = Börsenblatt (Leipzig). 125. Jg. 1959. 32. no. 506-509. p.

A könyvművészet a szocialista kultúrforradalomban. (13.)

312. BARTHEL, Heinz : Der technische Fortschritt im Dienste der Buchherstellung. = Börsenblatt (Leipzig). 126. Jg. 1959. 31. no. 501-504. p. Illusztr.

A műszaki fejlődés a könyvterme - és szolgálatában. (13.)

313. KROSZEWSKY, Ursula : Bilderbuch und Gegenwart. = Bibliothekar (Berlin). 13. Jg. 1959. 8. H. 867-875. p. Bibliogr. 874-875. p. Illusztr.

A képek könyv és mai életünk. (13.)

Grafikai anyag

310. SCAVIZZI, Giuseppe : I disegni della Biblioteca Reale di Torino. = Accad. Bibl. Italia. 27. ann. 1959. 1/2. no. 91-96. p. Illusztr.

A torinói Királyi Könyvtár rajzgyűjteménye. (12.5)

314. RICHTER, Heinz : Freude am guten und schönen Buch. = Bibliothekar (Berlin). 13. Jg. 1959. 8. H. 836-840. p.

A jó és szép könyv okozta öröme. (Az 1959. aug. 1. és szept. 30. között rendezett lipcei nemzetközi könyvművészeti kiállítás margójára.) (13.)

ROMÁNIA

315. CARUSO, C. : Das Buchwesen in der Rumänischen Volksrepublik. = Börsenblatt (Leipzig). 125. Jg. 1959. 31. no. 493-499. p. Illusztr.

A könyv a Román Népköztársaságban. (13.)

SVÉDORSZÁG

316. TELL, Björn : Bokhandeln, bruttopriserna och biblioteken. = T. Dok. 15. årg. 1959. 1. no. 5-6. p.

Könyvkereskedelem, könyvtárak és a könyvtár. (13.)

SZOVJETUNIO

317. GRUSKO, L.: Poligrafija RSzFSZR v szemiletke. = Bibliotekar^o (Moszkva). 1959. 4.no. 22.p.
Az OSzSzsZK nyomdászata a hétéves tervben. (13.)

USA

318. HUBBARD, Howard : The American Institute of Graphic Arts and the fifty books of the year. = Libr. Quart. 29.vol. 1959. 3.no. 157-167.p.
Az Amerikai Grafikai Intézet és az év folyamán megjelent 50 könyv. (13.)

VIETNAMEI DEMOKR. KÖZTÁRSASÁG

319. MAY-VY: Das Buch in der Demokratischen Republik Vietnam. = Börsenblatt (Leipzig). 126.Jg. 1959. 31. no. 499-501.p.
A könyv a Vietnami Demokratikus Köztársaságban. (13.)

Könyvtörténet

320. GAGNEBIN, Bernard : Le premier colloque international sur le développement historique des bibliothèques anciennes. = Nachr. VSB u. SVD. 35.Jg. 1959. 3/4.no. 79-81.p.
A régi könyvtárak történeti fejlődéséről tartott első nemzetközi eszmecsere. (13.8)

A SZELLEMI MUNKA ÉS TECHNIKÁJA

Tudományos terminológia

321. WÜSTER, Eugen: La normalisation du langage technique. = R.Doc. 26.vol. 1959. 2.no. 43-49.p. Bibliogr. 48-49.p.
A műszaki nyelv szabványosítása. (14.1)

323. HACK, Bertold : Zu einem neuen Normblatt: Titelblätter von Büchern. = Börsenblatt (Frankfurt a.M.). 15. J. 1959. 65.no. 957-959.p.
Hozzászólás a könyvek címlapjáról szóló szabványhoz. (DIN 1429.) (14.3)

Könyvtári és dokumentációs szabványosítás

322. DEZSÉNYI Béla: Siebente Plenarsitzung des Ausschusses für Dokumentation der internationalen Normenorganisation. = Zbl. Bibl. 73. Jg. 1959. 1.H. 31-32.p.
A nemzetközi szabványügyi szervezet /ISO/ dokumentációs bizottságának 7. teljes ülése. (14.3)

Nyelvészeti kérdések

324. WEI CHUEH: Making Chinese easier to learn. = R.Doc. 26.vol. 1959. 1.no. 22-24.p.
Hogyan lehet a kínai nyelv megtanulását megkönnyíteni? (14.5)

JEGYZÉK

a rendszeresen feldolgozott folyóiratokról.

Rövidítés:

Accademie e Biblioteche d'Italia	Accad. Bibl. Italia
ALA Bulletin	ALA B.
American Documentation	Amer. Doc.
Annals of Library Science	Ann. Libr. Sci.
Aslib Proceedings	Aslib Proc.
Australian Library Journal	Australian Libr. J.
Bibliotekar (Beograd)	ua.
Bibliotekar* (Moszkva)	ua.
Bibliotekar (Szofija)	ua.
Bibliotekarz	ua.
Biblioteksbladet	ua.
Der Bibliothekar	Bibliothekar (Berlin)
Bibliotheksblenden	ua.
Biblos	ua.
Bogens Verden	ua.
Bok og Bibliotek	Bok Bibl.
Bulletin des Bibliothèques de France	B. Bibl. Fr.
Bücherei und Bildung	Bücherei u. Bildung
Căluza Bibliotecarului	Calauza Bibl.
Čítatel'	ua.
College and Research Libraries	Coll. Res. Libr.
Dokumentation	ua.
Dokumentation-Fachbibliothek- Werksbücherei	DFW
The Journal of Documentation	J. Doc.
Kirjastoletti	ua.
Knihovnik	ua.
The Library Association Record	Libr. Ass. Rec.
Library Journal	Libr. J.
Library Quarterly	Libr. Quart.

Library Resources and Technical
Services

Library Trends

Libri

Mitteilungsblatt (Verband der Bib-
liotheken des Landes Nordrhein-
Westfalen)

Nachrichten für Dokumentation

Nachrichten-Nouvelles

Nordisk Tidskrift för Bok-och
Biblioteksväsen

Przegląd Biblioteczny

Revue de la Documentation

Special Libraries

Szovetszkaja Bibliografija

Unesco Bulletin for Libraries

Wilson Library Bulletin

Zeitschrift für Bibliothekswesen
und Bibliographie

Zentralblatt für Bibliothekswesen

Libr.Res.Techn.Serv.

Libr.Trends

ua.

Mitteilungsblatt (Nordrh.
Westf.)

Nachr.Dok.

Nachr.VSB u.SVD.

Nord.Tidskr.Bok Bibl.

Przegl.Bibl.

R.Doc.

Spec.Lib.

Szov.Bibliogr.

Unesco B.Lib.

Wilson Libr.B.

Z.Bibl.Bibliogr.

Zbl.Bibl.

TARTALOMJEGYZÉK

Szaharov, V.F.: A szabadpolc-rendszeréről	1-8.
Schmidt, H.: Van-e jövője a tekerceskönyvnek?	9-12.
Wolk, L.J.: Gondolatok központi könyvraktár létesíté- téséről ritkán használt könyvek számára	13-24.
Koblitz, Josef: Dokumentáció és tájékoztatás. Terminológiai elemzés	25-37.
Popovics, O.: Katalogizálás nagyobb közművelődési könyvtárakban	38-42.
Könyvtárügyi folyóiratok repertórium	43-83.

Hibaigazítás:

Az 51. oldalon a 21. tételszámú cikk (Rabin, A.É.) fölé elírás kapcsán került cím (Könyvtárközi kölcsönzés. SZOVJETUNIO) helyesen a 22. tételszámú cikk (Tomahin, N.) fölé kerül.

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ 7.sz.

F.k.: dr. Jóboru Magda

Kiadja az Országos Széchényi Könyvtár -
Könyvtártudományi és Módszertani Központ.

1959. november 30.

Példányszám: 450.

Készült a KMK házi sokszorosítójában.

(Bp. VIII. Múzeum u.3.)